

Duku w̃arimè Tináaṅsààtì Di mpátírì tɔ̀ tì nàaṅtì

Duku weè w̃ari di mpátírì kè di ti náá nYesu tumè Isidayεεribε kóo δεετίwè nè kutenkù kumου kóo δεετίwè. Duku w̃ari o pátírì κε bo βενκε Yesu dómè mμε βενìtibè nè Sammarii kóo nìtì kóo dínáaṅhāntírì nè kukpáatiyeinkù kperi nè onìtì wèè bire do feti kòo w̃ετε ké dè pèté, nè Kuyie ntōrè do nàkémè βενααε̃μβε Yesu kó mupeitímù kpéí. Duku ti náá nKuyie ndómè mμε βεσánpóβè nè βεε̃ribè nè βεpòðbè. Ke nàké κε íkú Yesu tùmè Onìtibire, δεε̃ te kòo bàte ò yààribè kó ifuke κε tùðkenè Adammu.

Di mpátírì nàaṅtì dúε κε dómme

1. Duku w̃arimè o pátírì 1:1-4
2. Yesu kó mupeitímù nè ò bàátímè o tōmmú kpéí 1:5-4:13
3. Yesu pĩ mmùù tōmmú 4:14-19:27
4. Yesu f̃ēütémè 19:28-23:56
5. Yesu kumè nè ò yàntémè 24:1-53

Mùù kpéí nte kè Duku w̃ari di mpátírì

¹ Βενìtibè péu w̃arimu Yesu fòmму kó tináaṅtì tì dòò ti cuokè, ² κε tūnne Kuyie nkó βεtōmbè bèè ò yà nè βε nuσ ndè keté diì mōnnì bè tì nàké kè tì dómme. ³ M mómмуσ nkè m biéké weti weti dè dòò mèè botì nè dè keté diì mōnnì, κε s̃ó ndè wenni κε dò n da w̃ari δε kó tináaṅtì f̃é nhokótì Teofiiri. ⁴ Kàa nyé κε dò nha yie ntì nàaṅtì tú timómmañti.

Kuyie ntõnni do nakémè Isãã-Batiisi kó mupεitímù kpéí

⁵ Edoti do tú dìi m̀nni Sudee kóo kpààti kè ikuó niùti m̀u bo kòo yètirì tú Sakarii, ikuó niùti Abia kó fεnafε kou, kòo pokù yètirì tú Edisabeti, Anᵒᵒ kó kufuku kou. ⁶ Bedé kè bè d̀̀ri Kuyie ndómè, ke yíe nKuyie ntannò nè ku tié nyimou. Tìmatì í mbo bè bo bè sei ntìi mieke. ⁷ Kè bè kòtè bedé bá bè í m̀ke dεbire ke yé Edisabeti do tímè tεhãũntε.

⁸ Diyie mari kè Abia kó fεnafε kó mεfitímèε tuoke ⁹ kéndonnè bè do ð ndᵒrimè, kè bèε tãã tété kétãáté Sakarii kòo ta Kuyie ncíètè kéntuò nti húuntì. ¹⁰ Kè benitibè bemou mbo ditowaà, ke báá nKuyie ò t̀ò ndi m̀nni tihúuntì. ¹¹ Kè Kuyie ntõnni cúténi kécómmú di húuntànni ñnkè, di píku yóu. ¹² Sakarii di yà dìi m̀nni kè d̀ε ò di mediè nkè kufōwáá nhò pí. ¹³ Kè Kuyie ntõnni náké Sakarii ke d̀: Kufōwáá mbáá da pí nKuyie ncoutému a báammì, a pokù Edisabeti bo da peité denitidabire kàa dè yu ke d̀ Isãã. ¹⁴ Diwèi bo da pí, nkàa yèmmèε narike mediè kè benitibè péu nyãnkú bè ò peité mèε kpéí. ¹⁵ Ke yé ò yó ntúmè Kuyie nkóo nitidiεwè nwe, ò í yó nyᵒ dífèè yoo menà mmèε kó dimàà muò. Bè bo nyóó ò peité kè Muyaánsààmù muò p̀nke ò piéké. ¹⁶ Weè yóó t́nnéni Isidayεεribe péu be Yiè nKuyie mborè. ¹⁷ O borime bo nwenni kè Kuyie nhò duó nku Yaá nnè muwérímú Kuyie pããnáãntì náãntò Edii do m̀ke mù, kòo wète kénáríkunne ibí nè i cicεbè, kéceete itookperì yembè kè bèε m̀ote meyèmmè, mèε bo yie nKuyie kétũntε benitibè kè bèε mbaa ti Yiè.

¹⁸ Kè Sakarii beke Kuyie ntõnni ke d̀: M bo yĩmε

kébanté ke dò a náá mmómumu nke yé n kòtémè kè m pokù kòté? ¹⁹ Kè Kuyie ntõnni ò ténné ke dò: N tú Kabiyeeri nwe ke bo Kuyie mborè, kè kù n tõnni kè m bo da náké de kó tináaànsààti. ²⁰ A í me ntámè ke dò ndè bo dò, a nòndenfè bo dari, bá a bá nno nke náá nke dè yàa dònè, ke yé dè yóó dòmèmu de mòmni bo tuòke dii mòmni.

²¹ De mòmni kè benitibè ò bàa ditowaà kè dè bè di, kè bè mómte dè yímè koò òte Kuyie ncíètè mieke.

²² Ò yènni dii mòmni ò í nna ke bo bè béinnè ké mbè benkú nè sinou màá kè bèe banté ke dò tìmatì tii ò tùòkení Kuyie ncíètè mieke.

²³ Sakarii dèè dii mòmni o tòmú Kuyie ncíètè, kékò nho cíètè. ²⁴ Kè dèe yíé sámpro kòo pokù Edisabetii púó nkémma ke betààbè bènùmmu ke sori ke náá nke tú: ²⁵ Kuyie ndèntení n kpéi ke n dòò mesàà, ke dèite ifei ìì do m bo benitibè ììkè.

Kuyie ntõnni nákéme Yesu kó mupeitímù kpéi

²⁶ Edisabeti pouti màke dii mòmni betààbè bèkuà, kè Kuyie ntõnni ku tõnni Kabiyeeri Kadidee kó diheì mari mieke, kè bè di tu Nansareti, ²⁷ desapùmbire marè dèè í yé onitidòu de borè, kè de yètìrì tu Maari, kè Sosefu, okpààti Dafiti kó kufuku kou de pã. ²⁸ Kè Kuyie ntõnni ta desapùmbire cíètè ke dò: Maari, diwèi nda bo, Kuyie nda bonèmu ke da dòò mesàà mmedìè.

²⁹ Kè dèe di Maari kòo mómte tii náànti botí nku. ³⁰ Kè Kuyie ntõnni náké Maari ke dò: A bá nyèkù, Kuyie nkuù da dòò mesàà. ³¹ A bo púó nképeitè denitidabire ké dè yu ke dò Yesu. ³² Ò bo ntú onitidièwè kè bè nhò yu ke tú Oínkènkpààti bire, kè ti

Yiè nKuyie nhò duó nho yààrì Dafiti kó dikpààtikàrì.
 33 Ò bo ntú Sakəbu kəbe kóo kpààti sǎǎ.

34 Kè Maarii beke Kuyie ntōnni ke dò: Dè bo yīme kédəò m mu nyí me nyémè onitidòù? 35 Kè Kuyie ntōnni ò tǎnné ke dò: Muyaánsààmù bo cúténí a ìnkè kè Oìnkènkpààti da dátinné o kó medéè, dè te debire a yóó peité dè í yó mməkemè meyei, bè bo ndè yu ke tú Kuyie mBire. 36 Nte a tèbite Edisabeti pùómmè o kótì miēke ke bo otànkù kuónwè, wenwe bè do tú wè tēhǎunte. 37 Ke yé dèmarè í yóunèmmè Kuyie. 38 De mǎnni kè Maari dò: N tú Kuyie nkóo tǎnti nwe, dèe dəò kéndonnè a béimmè.

De mǎnni kè Kuyie ntōnni íté.

Maari kətemè Edisabeti dəummu

39 Kè Maarii íté kékote Sudee kó dihei mari yetārè ìnkè, 40 kētuəke kéta Sakarii cǐtè kédəu nhEdisabeti. 41 Kè Edisabetii keè Maari ò dəummè kè debiree nampe o pəuti miēke kè Muyaánsààmùu ò píe. 42 Kòo pǐéké ke dò: Kuyie nda dòòmu mesàa mbenitipòbè bəmou miēke, kè ku kó mesàa mbonè debire a púó ndè. 43 N tú we kè n Yiè nyǒ kətení n cǐtè. 44 Ke yé n kèè dii mǎnni a dəummu kè diwèi pǐ ndebire m pəuti miēke kè dè nampe. 45 Dè nda naati ke yé a yiemme ke dò nKuyie nda nàké ti bo dəò.

Maari kó feyènfe

46 Kè Maarii dentè ke dò:

N wènni sǎntímu n Yiè,

47 kè n yèmmè naatinè Kuyie

kunku n deetiwè.

48 Ke yé kù n wèntémè fənənsààfè,

mí nku kóo tǎnti sǎmpòu,

kè bè bo nni nyu sáà ke tú diwèi yiè.

49 Ke yé Muwērímú muməu yiè nni ndòòmè dèmarè
dièrè,

wenwe wèè yètìrì tú kpa meyei,

50 kòò kuò mmesémmè sáà bèè ò dé,

51 ke yòute o bakù nè muwērímú

kè sifeí yembè cìété,

52 ke buó mbekpààtìbè

ke íi mbecīrìbè,

53 ke píe ntikpàti dikònni bo bè,

ke bèti tikpàti yembè be nou sinùmmù,

54 ke kuó mmesémmè ku kó betōmbè Isidayeεribe,

ke bè teennè,

55 kéndònnè kù do tì nàkémè ti cicebè

nè Abarahammu kó diyuu ñnkè

nè o yaàbíó sáà.

56 Maari do bo mbonè Edisabeti ke dà betààbè
bètāāti ndi kēwēte kékò nho cie.

Isāā-Batiisi kó mupεitímù

57 Kè Edisabeti peitémònni tuəke kòo peité
denitidabire. 58 Edisabeti peetitəbè nè o naàmùnkù
kəbe kè bèe keè ti Yiè nKuyie nhò dòò mèè sàà nkóò
wēnnénè kè bè nyānku. 59 Debire yiè nínni yiè
kè bèe kətení ke bo dè cānté, kéndó ké dè yu ke dà
Sakaríi, de cice yètìrì. 60 Kòo yō yete ke dà: Debire
yètìrì yó ntú Isāā nwe. 61 Kè bèe yete ke dà: Òmòu í
bo di naàmùnkù mieke wèè məke de kó diyètìrì.

62 Kè bèe beke Sakaríi nè tenùtè ke bo yà ò dó o
bire yètìrì yó ntú mù. 63 Kè Sakaríi beke tedabεetè
kēwāri ke dà: O yètìrì yó ntú Isāā nwe. Kè dèe bè
di bεməu. 64 Kòo nóndenfè pānke date kòo na kébéi

nkésante Kuyie. ⁶⁵ Kè kufõwáá mpĩ nho cẽpɛɛtitòbè
 bɛmou, kè de kó tináaantì pité, kétuòkenè yehékè yèè
 bo Sudee kó yetārè ìnkè. ⁶⁶ Bèè kó dimàà ti kèè kè bè
 mbékú bɛmáà ke tú: De kó debire sàà yó ntú we?

Kuyie nkó muwērímú muù do ò bonè.

Sakarii kó feyènfe

⁶⁷ Kè Muyaánsààmùu píe nSakarii, debire cice kòo
 náké Kuyie mpāānāantì ke dò:

⁶⁸ Ti Yiè nKuyie tínti Isidayɛɛribe tũ nkù,
 n da sántímu.

Fó nwèè teennè a nìtìbè ke bè deeté,

⁶⁹ ke duɔnní Odeetiwè diewè

a kóo tǒntì Dafiti kó kufuku mieke,

⁷⁰ a pāānāantì náam̀bè do ti nàkému nè dimònnì,

⁷¹ a yóó duɔnnímè Odeetiwè,

kòo ti deeténè ti kɔantídèntòbè,

ke ti patenè bèè ti níí.

⁷² A dèntenímu a kó metaummè sààmè kpéí,

ke kuó nti cicebè mesémmè.

⁷³ A do náké tìnti ti yààri Abarahammu ke dò:

⁷⁴ A bo ti deeténè ti kɔantídèntòbè,

kè ti na kèmpĩ nha tǒmmú ke bá nyĩ̀kù,

⁷⁵ kéndò mpáíí a ì̀kè,

ke dǔri a dómè ti fòmму mumou mieke.

⁷⁶ Fó m birɛ,

bè bo nda yu ke tú

Oĩnkènkpààti kó tipāānāantì náantò,

ke yé fǒ̀ yóó niitémè kètũntɛ ti Yiè nɛɛ,

⁷⁷ kèbenke benitìbè ti Yiè nyóó bè deetémè,

ké bè cĩ́ mbe yei.

⁷⁸ Nè Kuyie nkó mesémmè diemè kpéí nke,

kù ti duɔnnímè kèĩnkè kó kuwenniku,

79 kè kù bo mííté
 bèè bo mukũũ nkó dibìnni miéke,
 ke ti tanné meom̀pùmè kó kuce.

80 Kè debire nkótírí ke kpénkú Kuyie nkó kuce
 miéke kéta kэмbo dikpáà miéke ke yàa keténè o
 tómmú Isidayeribe cuokè.

2

Bè peitémè Yesu

(Wénté Matie 1:18-25)

1 Sesaa Okusiti do tú dìi m̀nni okpààtì, kéǎnné
 mukàmmù ketimù o kó ketenkè kemou miéke.
 2 De kó mukàmmù ketimù do ǎnné Kiriniisi tú dìi
 m̀nni ndi kùmàndáà Sidii kó kutempè mmiéke.
 3 Kè benitibè bemou nkərì bá wè o yembè èi kè bè
 wǎũ be yètè. 4 Kè Sosəfuu íté Nansareti Kadidee
 tempè, kékote Dafiti kó diheì bè tú dì Betideemmu
 Sudee kó kutempè mmiéke, ke yé ò tumè Dafiti kó
 kunaàm̀nkù kou nwe, 5 ke bo wāri o yètìrì ke neínè
 Maari o pokù kòò pùó. 6 Kè bè mbo Betideemmu
 kè dè yàa tuəkenè Maari bo peitémè. 7 Kòo peité o
 kóò po, kóò pũ nkuyààkù ke dọ̀ nyiwũ yonnè
 kùù nenkù miéke, ke yé bembé do í pètémè meffè
 ntepòòc̣ìètè miéke.

Kuyie ntōnni nàkémè bepecēmbé bè peitémè Yesu

8 Ke ṣ́ mbepecēmbé mabè bo Betideemmu kó
 depaa nkeyènkè, ke baa be pe. 9 Kè Kuyie ntōnni
 kotoo be borè, kè Kuyie nkó kuwennikuu bè fité kè
 kufōwáá mbè auté. 10 Kè Kuyie ntōnni bè nàké ke
 dò: Kufōwáá mbáá di p̣ĩ, n di tóni Tináaṣ̀sààtì nti
 tìi yó ntú kubotí kumou kó kuyèṣ̀naatí. 11 Bè di

peitému yíe Kirisi Odeetiwè, ti Yiè nDafiti kó dihei mieke. ¹² Ntenè dèè yó nte kè dí ò banténè, di bo yà debire kè dè pṹ kuyàakù kédúó iwṹ yonnè kùù nenkù mieke.

¹³ Dende bàmbà nkè Kuyie nkó yetōrè teyèe cúténí keĩnkè péu kéwēnnénè Kuyie ntōnnì kè yè nsāntí Kuyie nke tú:

¹⁴ Kuyie nyètìrì ndeu keĩnkè mieke, kè ku kó mesàà nní mbonè benitibè ku dó bè ketenkè ìnkè!

Bepēcēmbē kòtemè ke dau nYesu

¹⁵ Kuyie ntōrè wēte diì mōnnì keĩnkè kè bepēcēmbēe náké bemáà ke dò: Ti kōtenè Betideemmu káyà dèè dòò, ti Yiè ntì nàké dèè kpéí.

¹⁶ Kè bèe íte mecāā nkékote káyà Maari nè Sosēfu nè debire kè dè duó iwṹ yonnè kùù nenkù mieke. ¹⁷ Bè yà diì mōnnì debire ké bè nàké Kuyie ntōnnì do bè nàké ti de kó debire ìnkè. ¹⁸ Kè dèe di bèè kó dimàà kèè bepēcēmbē náá ntì. ¹⁹ Kè Maari tì āā o yèmmè ke toti o yèmmè ti ìnkè. ²⁰ Kè bepēcēmbē nwēti ke sāntí Kuyie nke déúkùnkò ku yètìrì bè kèè tì ke tì yà ti kpéí, nke yé dè do dòòmè Kuyie ntōnnì bè nàké mèè botí nku.

Bè yúmè Yesu o yètìrì

²¹ Kè dèe tuòke diyèè nínnì bè yóó cānté di debire, kè bèe dè yú ke dò Yesu, Kuyie ntōnnì do ò yu di bá bè mu nyí ò pùó.

Bè benkemè Yesu Kuyie

²² Mōyiisi do dōú nyì kuó tùòke diì mōnnì, Sosēfu nè Maari kè bèe kōtenè debire Sedisademmu kè bo dè benke Kuyie kédòò ikuó mewénkùmè kpèyi, ²³ tì

wàrimè ikuó miεke ke tú bè ní duó bèè tu Mpo be kó dimàà Kuyie. ²⁴ Sosefu nè Maari kè bèe kote kédòò ikuó yèmmè, kékuo yekpetinónkperε yèdèè yoo sinónkpeé mómmànsi sidési.

²⁵ Dè do s̄́ nhonìti m̄̀u weè bo Sedisadεmmu kòo yètiri tú Simmeòò, kòo d̀̀ri Kuyie ndó dè ke dé Kuyie kè Muyaánsààmù ò piéké, kòo bàa Isidayεeribe kóo δετίwè. ²⁶ Ke ȳ́ Muyaánsààmù do ò nàkémè ke d̀̀ ò bo yà Kirisi Odετίwè, Kuyie nt̄̀nní wè, ke né na kékú. ²⁷ Kè Muyaánsààmùu n̄̀itè Simmeòò kòo ta Kuyie n̄̀ī̀tè Yesu yembè ò k̄̀rinní dī̀ m̀̀nni ke bo d̀̀ò ikuó. ²⁸ Kè Simmeòò c̄̀utè debire kés̄̀ante Kuyie nke d̀̀:

²⁹ N Yiè nha do nàké t̄̀i d̀̀òmu,
di m̀̀nni yóu mí a kóo t̄̀nti
kè n kú nè diwèi.

³⁰ Ke ȳ́ n yàmè nè n nuo
a dū̀nni wèè δετίwè,

³¹ ibotí im̄̀u kp̄̀i nke a ò dū̀nnimè,

³² weè tú kuwenniku kùu yóó míité yεbotè,
kédúo nyIsidayεeribe dis̄̀nni.

Simmeòò nàkémè Kuyie mp̄̀ān̄̀ānti Yesu kp̄̀i

³³ Kè d̄̀ε di debire cice nè de ȳ̀ Simmeòò n̄̀a t̄̀i debire kp̄̀i. ³⁴ Kè Simmeòò m̄̀o Kuyie nkó mesàa mbe kp̄̀i nkédeè kénáké Maari ke d̀̀: Debire die nkp̄̀i nke Isidayεeribe péu yóó duómè kè péuu íté. Dè yó ntú Kuyie nkó dibenkèri ndi ke cé ntinèiti besũkùbè cuokè. ³⁵ Meyèmmè mèè do s̄̀ri kè mèε feitè. Kè f̄̀ m̄̀Maari, dem̄̀u memme dè bo ndò ndisiè kék̄̀oute a yèmmè.

Anni s̄̀antemè Kuyie

³⁶ Kε s̄ nKuyie mp̄ãñáaàntì náaàntò m̄òu dè bo kè bè ò tu Anni, Fanniyēeri kóo sapàà, Asee kó kubotí kou κε kòté mediè, ò do yóo yenke κε mu nyí yé onitidòu kè bè mm̄oke yebie nyèyiekè kòo d̄òu kú. ³⁷ Kòo ntú okúpokù kētuakenè yebie nsipìsini nè yènàà κε báá nKuyie, Kuyie nc̄t̄ètè miεke, κε bou dinù. ³⁸ Kòo múnκεε tuakení de m̄ònni kēs̄ante Kuyie nkénáké Yesu kp̄éi Sedisadεmmu k̄obe bèè do baa Odεtíwè.

Yesu nè o yembè bè w̄et̄emè Nansareti

³⁹ Maari nè Sosefu bè d̄ò d̄i m̄ònni Kuyie nkó ikuó kédeè kéw̄ete kékònnè debire Nansareti Kadidee kó kutemp̄ε mmiεke. ⁴⁰ Kè debire nkótírí κε kp̄énkú κε m̄oke m̄eciì nkè Kuyie nkó mesàà ndè bonè.

Yesu tamè Kuyie nc̄t̄ètè de m̄ònni κε m̄oke yebie ntepīt̄è nè yèdèè

⁴¹ Yesu ȳò nè o cice bè do ò̄ k̄ot̄emu bá d̄i benni Sedisadεmmu diyent̄ebanni. ⁴² Yesu m̄oke d̄i m̄ònni yebie ntepīt̄è nè yèdèè kénéinè o yembè kè bèε k̄ote, κε yé ò t̄ùòkemè o m̄ònni. ⁴³ Dibanni kó yewe dèè d̄i m̄ònni Maari nè Sosefu kè bè nk̄ūnti bá bè í ndàate κε dò nYesu í bè neínè, kè Yesu nk̄p̄áá Sedisadεmmu. ⁴⁴ Kè bè d̄ò kuce diyie dim̄áà κε yé κε tú Yesu neínè bet̄obè, kòò m̄ònt̄é kék̄et̄é o wammù be c̄t̄i k̄obe nè be népobè borè. ⁴⁵ Bá bè í nhò yà kéw̄ete Sedisadεmmu koò wanti, ⁴⁶ kóò yà diyie t̄āñni yiè Kuyie nc̄t̄ètè miεke kòo soké ikuó niùbè cuokè kè bè nàá nkòò kèmmú κε bè bèkú tináaànti. ⁴⁷ Kè d̄εε di bèè kó dim̄áà dè bo m̄eciì nhò m̄òke m̄è nè ò bè t̄énn̄inko m̄èè botí. ⁴⁸ O cice nè o ȳò bè ò yà d̄i m̄ònni kè d̄εε bè

di mediè nkòo yǎ ò beke ke dò: M birɛ, dè dòmme kàa ti dòn mɛmmɛ? Mí nnè a cice ti da wammúmu kè ti yèmmè cààrè. ⁴⁹ Kòo bè tǎnné ke dò: Di n wanti ke yē mba? Di í yé ke dò n dò nképi n cice tōmmàa?

⁵⁰ Bè mɛ nyí mbanté ò dó ké bè nàké tì.

⁵¹ Kè Yesu bè nɛinè kè bèe wɛte kékò nNansareti, kòo nyíe mbe kpɛti kòo yǎ nhǎǎ dèè kó dimàa dònri o yèmmè miɛke. ⁵² Kè Yesu nkótírí kòo ciì ndéúkú kòo dɔ̀rìmè nwenni Kuyie nnè benitibè.

3

Isǎa-Batiisi kó mutōmmú
(*Wénté Matie 3:1-12 nè Mariki 1:1-8 nè Isǎa 1:19-28*)

¹ Tibɛɛri Sesaa kó tikpàti benni tɛpítè nè dinum-murì miɛke, kè Põnsi Pidati tu Sudee kòò kùmàndàa kè Edɔti Tetidaki tu Kadidee kóo kpààti, kòo nantè Fidipu tu Itidee nè Tadakonniti kó ketenkè kóo kpààti. Kè Disanniya Tetidaki tu Abidenni kóo kpààti. ² Kè sǎ nhAnni nè Kaifu bè tu ikuó nìùbè kó bekótibè. Kè Kuyie mbéinnè Isǎa, Sakarii birɛ dikpàa miɛke. ³ Kè Isǎa kɔte Suditɛɛ kó yɛhekè kénnaante benitibè ke tú: Duónnè kè bè di ãnné bàtémù, dèè benkú ke dò ndi borime cèete kè Kuyie ndí cǐé ndi yei.

⁴ Mɛmmɛ kè dɛe dɔ̀ kéndò nKuyie mpǎánáantì náantò Esaii do wǎri tì ke dò: Onitì wèè bo dikpàa miɛke wèè péu metammè ke tú: Tūntenè ti Yìè nkó kuce, séinnè o ce,

⁵ kéĩtinné yefòtè yemou

kéƆonte yetā̀rè nè sitā́á,
 késéi nyice ìì kòrímú
 kéhenne dèè ikú.

⁶ Kè benìtìbè bémouu yà Odeetiwè Kuyie nduonni wè.

⁷ Kè Isā́a nnáá mbèè kòrìní o borè kòo bo bè ānné bàtém̀m̀ú ke tú: Iwààke díndi! We ndi nàké ke tú di yenténè Kuyie nkó kemiske kèè kèrìní? ⁸ Di borime benke tũnké di cèètemè. Di bá ntú dè sànnè di bo ntúmè Abarahammu tu di cice. N di náá mómmuə nwe, Kuyie mbo na kétúótému ye ntà̀rè kédə̀ə Abarahammu kó iyabí. ⁹ Okə̀ũti sũstému o pĩtè̀tè ke bo u detie. Detie ndèè kó dimàà í pèi yebe sàayè bè bo dè u kécóu.

¹⁰ Kè benìtìbèè ò beke ke d̀: Ti né d̀ò nkédə̀ə ba?

¹¹ Kòo bè tḗnné ke d̀: Kè wèè m̀ake yeyaabòrè yèdèè wèè pã dimàà wèè kpa, kè wèè m̀ake tidiiti kòo toténè wèè kpa.

¹² Kè bedampò̀dcoutìbèè katení Isā́a borè, kòo bo bè ānné bàtém̀m̀ú, kòò beke ke d̀: Okòti ti d̀ò nkédə̀ə ba? Kòo bè tḗnné ke d̀: ¹³ Di bá ncóu d̀ampò̀ò kè dè pḕnkù bè yḕ nyi mmàmè.

¹⁴ Kè behā́p̀əmbèè ò beke ke d̀: Tínti tá? Ti d̀ò nkédə̀ə ba? Kòo bè tḗnné ke d̀: Di báá fietè òm̀ou kperè nè muwḗrímú, di báá pĩ nhòm̀ou kòo di yietí detetirè, di yèmmè ñnaatinè bè di yietí ìì díítí.

¹⁵ Benìtìbè do me mbaamè Odeetiwè kè be yèmmè ndò Isā́a bo ntú Odeetiwè nwe. ¹⁶ Kè Isā́a bè nàké ke d̀: Mí n di ā́ā bàtém̀m̀ú nè menie mme, wèè n tũnní ò d̀umu ke m pḗtè̀tè, n yí tũ̀əke m bo ũtémè o neùti kó mutā́á, wenwe bo ndi ā́ā bàtém̀m̀ú nè Muyaánsà̀àm̀ú nè muhā́á. ¹⁷ Ò t̀ə o pienkù nku ke bo

ye nkébate mebii nnè tifùtì kéǎnné mebii nho bou miéke kécóu ntifùtì muhǎǎ mmùù í kǎ mmu miéke.

¹⁸ Nè itié mpéu miéke nke Isǎǎ do náámmè benìtibè Tináaǎsàtì, ¹⁹ kékpannè okpààtì Edoti Tetidaki ò fiète mètè kpéí o nantè Fidipu pokù Edodiyati ke puoke, ke wète ke dòò meyei tēmè péu. ²⁰ Kè Edoti né dake yí kédòò meyei nképí Isǎǎ kékpetínne.

Bè do ǎnnémè Yesu bàtémù
(Wénté Matie 3:13-17 nè Mariki 1:9-11)

²¹ Kè Isǎǎ nhǎǎ benìtibè bemou bàtémù kè Yesu múnkèe duó nkoo ò ǎnné bàtémù koo bántè Kuyie kè tiwetii kpeté. ²² Kè Muyaánsààmùu cúténí o ìnkè ke dònne dikpetinónkperi, kè bèe keè metamme mamè kèìnkè bíékè kè mètè tu: Yie nweè tu m birè kè nh ò dó mesàà nkoò tá mediè.

Yesu kó kufuku
(Wénté Matie 1:1-17)

²³ Yesu do yóó keté o tǎmmú ke mǎke yebie nsipísitǎati ndi kè benìtibè yèmmè ndò o cice tú Sosefu, kè Sosefu cice tú Edii. ²⁴ Kè Edii cice ntú Matati, kè Matati cice tú Defii, kè Defii cice tú Medisii, kè Medisii cice tú Yannaii, kè Yannaii cice tú Sosefu. ²⁵ Kè Sosefu cice ntú Matatiasi, kè Matatiasi cice tú Amǎasi, kè Amǎasi cice tú Naummu, kè Naummu cice tú Esidii, kè Esidii cice tú Nakaii. ²⁶ Kè Nakaii cice ntú Maati, kè Maati cice tú Matatiasi, kè Matatiasi cice tú Semmeinni, kè Semmeinni cice tú Yosee, kè Yosee cice tú Yodaa. ²⁷ Kè Yodaa cice ntú Yoannanni, kè Yoannanni cice tú Desaa, kè Desaa cice tú Sodobabèeri, kè Sodobabèeri cice tú Sadatieri, kè Sadatieri cice tú Nedii. ²⁸ Kè Nedii cice ntú Mediki, kè Mediki cice tú Adii kè Adii cice tú

Kosammu, kè Kosammu cice tú Edimadammu, kè Edimadammu cice tú Eeri. ²⁹ Kè Eeri cice ntú Sesuu, kè Sesuu cice tú Ediesee, kè Ediesee cice tú Yodimmu, kè Yodimmu cice tú Matati, kè Matati cice tú Defii. ³⁰ Kè Defii cice ntú Simmeḗḗ, kè Simmeḗḗ cice tú Sudaa, kè Sudaa cice tú Sosɛfu, kè Sosɛfu cice tú Yonnamu, kè Yonnamu cice tú Ediakimmu. ³¹ Kè Ediakimmu cice ntú Mɛdeya, kè Mɛdeya cice tú Menna, kè Menna cice tú Matataa, kè Matataa cice tú Natāā. ³² Kè Natāā cice ntú Dafiti, kè Dafiti cice tú Isaii, kè Isaii cice tú Obedi, kè Obedi cice tú Boasi, kè Boasi cice tú Sadimḗḗ, kè Sadimḗḗ cice tú Nasḗḗ. ³³ Kè Nasḗḗ cice ntú Aminadabu, kè Aminadabu cice tú Adiminni, kè Adiminni cice tú Adinii kè Adinii cice tú Esidommu, kè Esidommu cice tú Pedesi, kè Pedesi cice tú Sudaa. ³⁴ Kè Sudaa cice ntú Sakḗbu, kè Sakḗbu cice tú Isaki, kè Isaki cice tú Abarahammu, kè Abarahammu cice tú Tedaā, kè Tedaā cice tú Nakḗḗ. ³⁵ Kè Nakḗḗ cice ntú Seduki, kè Seduki cice tú Edeuu, kè Edeuu cice tú Pedeki kè Pedeki cice tú Eɛeri kè Eɛeri cice tú Siraa. ³⁶ Kè Siraa cice ntú Kainammu, kè Kainammu cice tú Adifakisari, kè Adifakisari cice tú Semmu, kè Semmu cice tú Nḗwee, kè Nḗwee cice tú Demeki. ³⁷ Kè Demeki cice ntú Matusadɛmmu, kè Matusadɛmmu cice tú Enḗki, kè Enḗki cice tú Yedeti, kè Yedeti cice tú Madedeedi, kè Madedeedi cice tú Kenammu. ³⁸ Kè Kenammu cice ntú Enḗsi, kè Enḗsi cice tú Seti, kè Seti cice tú Adammu kè Adammu cice ntú Kuyie.

4

Dibḗḗ do bennémè Yesu
(Wénté Matie 4:1-11 nè Mariki 1:12-13)

¹ Kè Yesu nyètini kúkó nSuditēē kè Muyaánsààmù ò piéké kóò tanné dikpáà miéke. ² Kòò dò yewe

sipísìnàà kè dibòò ò beú. De kó yewe miεke ò do í yo ndèmarè kè dikònnì ò pĩ. ³ Kè dibòò ò nàké ke dò: Kàa tu Kuyie mBire nde, duó nkè ditári dii nnaá mmudii. ⁴ Kè Yesu di tḗnné ke dò: Tì wàrimu ke tú: Onitì í fò̀unè mudii máà.

⁵ Kè dibòò ò dèkenè ditári dieri ñnkè kóò benke dimònnì dimáà ketenkè kó yekpààtiyo yemou, ⁶ kóò nàké ke dò: N yóó da duómmu ye nkpààtiyo yemou nè ye kpeti, ke yé mĩ dè temè, ke dè duò n dè dónè wè. ⁷ Demou mie nfóò yó ndè te, kè nsà kàa nìnkú n yìikè. ⁸ Kè Yesu di tḗnné ke dò: Ti wàrimu ke tú: Á mbáá nha Yiè nKuyie mmáà kempfi nkuù tómmú.

⁹ Kè dibòò ò kàtenè Sedisademmu kóò dèkenè Kuyie ncfētè ñnkè kóò nàké ke dò: Kàa tú Kuyie mBire nde, puuo, ¹⁰ ke yé tì wàrimè ke tú: Kuyie mbo duó ndinùù ku tōrè kè yè nda baa, ¹¹ ké da cóúté bá a naàcètè báá bété ditári mari. ¹² Kè Yesu di tḗnné ke dò: Ti wàrimu ke tú: Á báá benné a Yiè nKuyie.

¹³ Kè dibòò ò benné mebennimè memou kè mēe deè kè dii ité kēmbaa dimònnì teri.

*Yesu do tièmmè benitibè titíntouti miεke
(Wénté Matie 4:11-17 nè Mariki 1:14-15)*

¹⁴ Kè Yesu nwēti Kadidee kó kutempē nkè Muyaánsààmù ò piéké nè muwērimú kè bè nnáá nho kpéi nde kó kutempē nkumou miεke. ¹⁵ Kòo ntiè mbenitibè titíntouti miεke kè benitibè bemou nhò sánti.

*Yesu do náámmè Kuyie nnáànti Nansareti
(Wénté Matie 13:53-58 nè Mariki 6:1-6)*

16 Kè Yesu kɔte Nansareti ò biìkú dè, ke tó ta kutííntouku teom̀pùtè yìe kèíté ke bo kaà ndipátíri.

17 Kè bèe ò duó nKuyie mpããnáàntì náàntò Esaii kó dipátíri kòo pĩnte tì wàri dìi bòrì ke tú:

18 Ti Yiè nKuyie nkó muyaá mmuù bo n yĩnkè,
kù n tããtému ke còú n yuu mekùò ke n tã,
kè m bo náké Tináaãnsààti besénnibè,
kédεεté tidaati, kέwéi ntiyũ̀̀ntì,

kédεεté bè fěũ̀nko bè,

19 kénáké Kuyie nkó mesàà mbenni tũ̀̀ðkemè.

20 Kòo deè kékpéú ndipátíri kéduó nho tǒntì kékari kè bèe kó dimàà bo kutííntouku miεε kè bè nhò wùó. 21 N kòo bè náké ke dò: Di bo ke yo tii náàntì yíe ntì dǎ̀ðmu.

22 Kè dèe bè di beməu kè bè nhò sǎntí Tináaãnsààti ò náá ntì kpéí, kémbékú bemáà ke tú: Dè í dò nSoşefu bire ndεà? 23 Kè Yesu bè náké ke dò: N yému ke dò ndi bo n náké dináaãnhǎntírì dìi tu: Otàntì taà nhamáà. Ke n náké ke dò: Ti kèè kè bè yè nha dǎ̀ð dè Kapennaummu, dǎ̀ð de die nha εì. 24 Kè Yesu yíε kέbéi nke dò: N di náá mmómmuə nwe bè ǎ̀ í mpénsìrì Kuyie mpããnáàntì náàntò mǎ̀u o εì. 25 Bekúpobè do sũmu Isidayεεribe miεε, Edii kó dimònnì, fetaafe do yietí dìi mònnì ke dò yebie nyetǎ̀ati nè dikéè, kè dikònnì dierrì tanní dihei. 26 Kuyie me nyí nduó nkè Edii kɔte be kòò mǎ̀u borè, kéduó nkòo kɔte okúpokù mǎ̀u borè nde kòo ǎ̀ Sadεputaa, Sitǎ̀ kó ketenkè miεε.

27 Yekùò mmúnke do sũmu Isidayεεribe miεε Kuyie mpããnáàntì náàntò Edisee kó dimònnì. Ò me nyí mmiekũ̀nne ye kó òimari kέmiεkũ̀nne Naamaa Sidii kó ketenkè kou nwe omáà.

28 Bè kèè dii m̀nni de kó tináaṅ̀ti kutííntouku miεεε kè bè miεεε peike bemou. 29 Kè bèe íté kóò pī nkédekenè bè do maá dii tāri ĩnkè, ke bo ò t̀ntení kudúókù miεε. 30 Kè Yesu yè be cuokè kéréṣṣé.

*Yesu bètimè dibòò onìti miεε
(Wénté Mariki 1:21-28)*

31 Kè Yesu kote Kapennaumu Kadidee kó kutempē mmiεε k̀ntiè mbenitibè teom̀putè yie. 32 Kè d̀eε bè di mediè nke yé ò do bè náánnemè muwērimú mmu. 33 Kòo niti m̀u bo kutííntouku miεε, kè dibòò ò ta, kòo kuónko mediè nke dò: 34 Ti kpeti d̀omme Yesu Nansareti kou, a k̀tení ke bo ti kuamaá? N yému ke dò nha tú Kuyie ntōnní wè, wèè kra meyi.

35 Kè Yesu péi ndibòò ke dò: Cíéké ḱyè onìti yie mmiεε!

Kè dii ò b̀ mbenitibè cuokè, ḱyè, bá di í ò d̀ò meyi mmamè.

36 Kè d̀eε bè di bemou kè bè mbékú betòbè ke tú: Ōmmu wērimú bo onìti yie nnáaṅ̀ti miεε, kòo péinko yebòkè kè yè yìè?

37 Kè bè nnáá nYesu k̀péi de kó ketenkè kemou miεε.

*Yesu do miεk̀nnemè Simòò pokù yō
(Wénté Matie 8:14-17 nè Mariki 1:29-34)*

38 Kè Yesu yè kutííntouku miεε k̀kote Simòò c̀f̀t̀è ke ś nho pokù yō m̀ nkòo k̀nti t̀nni mediè, kè bèe bántè Yesu ke dò wèè ò miεk̀nnε. 39 Kòo śnné o ĩnkè k̀péi mmuməmmú kè mùu deè, kòo p̀nkεε íté kéwáá mbè bo di mù.

40 Diyie ta dii m̀nni bèè kó benitibè do m̀ mmuməmmú mubotí mubotí, kè bè mbè k̀r̀nní

Yesu borè kòò bè n̄nku o n̄u ke bè miékùnko. ⁴¹ Kè yebòkè ñyìè benitibè péu ke wékíí ke tú: Kuyie mBire nde! Kè Yesu nyè kpànnè ke tú yè bá nnáá nke yé yè yémèmu ke dò nhò tú Kirisi.

*Yesu do yetimè Kapennaummu bá bè í dó
(Wénté Mariki 1:35-39)*

⁴² Dè wenté dii m̄nni kè Yesu yè dihei kékote omáà borè kè benitibè péu nhò wanti, kòò yà kéndó ò nkpaábe borè kè báá íté. ⁴³ Kè Yesu bè nàké ke dò: N dò nkénákému Tináansààti Kuyie nkpaàtiyuu kp̄eti yehékè teyè ke yé Kuyie nni ntōnnimè deè kp̄í.

⁴⁴ Kòò k̄ote kénnaante Kuyie nnáantì Kadidee kó titíintouti miéke.

5

*Yesu do yumè o tancòumbè kètibè
(Wénté Matie 4:18-22 nè Mariki 1:16-20)*

¹ Diiyè mari kè Yesu m̄bo Senesareti kó menie mborè kè dit̄nni ndeiti ke bo ò t̄ōnnè kékeè Kuyie nnáantì. ² Kè Yesu yà tidabeeti tidéti menie nnùù kè beyĩnwambè cùté ke ou be yĩndit̄rè. ³ Kè Yesu ta ti kó kumakù, kùù tu Sim̄o k̄aku, kòò nàké ke dò bèe f̄utenè menie nnùù s̄an̄p̄ó, kè bèe f̄ute kè Yesu nkari kudabekù miéke ke tiè ndit̄nni.

⁴ Ò tiè ndii m̄nni benitibè kédeè kénáké Sim̄o ke dò: K̄atenè kudabekù decūmpure kè dí b̄o ndi yĩndit̄rè. ⁵ Kè Sim̄o ò t̄ēnnè ke dò: Okòti, ti yíé nke buðmmu bá ti í p̄í, a né mè mbéimmè m bo b̄o nded̄it̄rè.

⁶ Kè bèe b̄o nkép̄í siyĩ péu kè s̄ii píe nkè be dit̄rè nt̄ōũ. ⁷ Kè bèe pasiri be népobè bèè bo kudabekù tekù ke dò bèe k̄atení ké bè teennè, kè bèe k̄atení kédei siyĩ

képié ntidabæeti tìdèti kè ti ndó kédìu. ⁸ Simṳṳ Pieri dè yà dìi m̀ǹǹni kénínkoo Yesu ìkè ke d̀: N Yiè bá n t́́ónnè, n tú onitiyeiwe nwe.

⁹ Kè yé kufṳwaá nhò autémè nè o nḗpobè bè pĩ nsii yĩ kpéí. ¹⁰ Kè Isaku nè Isãã Sebedee kó ibí Simṳṳ nḗpobè kperε múnke mme ndò, kè Yesu náké Simṳṳ ke d̀: Bá nyĩèkù, di mm̀ǹni a yó ntú onitiwanti nwe.

¹¹ Kè bèε k̀tenè be dabæeti meniε nnùù ké de nti yóu kètũnne Yesu.

Yesu do miékũnnemè dik̀nni
(Wénté Matie 8:1-4 nè Mariki 1:40-45)

¹² Diyìè mari kè Yesu mbo diheì miεke, kè dik̀nni marii k̀tení o borè, kénínkóo o ìkè kóò bántè ke d̀: Okóti k̀a d̀ a bo na ké m miékũnne, ké n wénkũnne.

¹³ Kè Yesu youte o ǹùtè ké di k̀áké ke d̀: N d́mu, á wenke. Dende bàmbà kè tik̀ntii deè kòo miεté kéwenke. ¹⁴ Kè Yesu o cau nweti weti ke d̀: A báá náké òm̀ù, a né k̀te kébenke amáá ikuó niùti kéd̀d̀ M̀yiisi kuó pátiri yḗmmè, kè d̀ε benke benitibè bem̀u a miεtémè.

¹⁵ De m̀ǹni kè Yesu yètiri né d̀ke pité kè benitibè nk̀rini o borè ke bo keè o náaǹti kòo bè miékũnne.

¹⁶ Kè Yesu né íté k̀k̀te omáà borè k̀mbáá nKuyie.

Yesu do miékũnnemè kuh̀ùkù
(Wénté Matie 9:1-8 nè Mariki 2:1-12)

¹⁷ Diyìè mari kè Yesu ntiè mbenitibè, kè Fadisiḗbe nè ikuó wã̀bè bèè bo Kadidee nè Sudee nè Sedisademmu, kè bè k̀ké de miεke, kè Kuyie nkó muwḗrímú ò bonè kòo miékũnko bem̀uambe. ¹⁸ Kè bèmabèε tuakéní ke t̀ kuh̀ùkù, kè kù duó ku d́u ìnkè, kè bè nwanti bè bo yĩmè ké kù tanné kéd̀ú nYesu ìkè. ¹⁹ Bè í nna nè ditĩnni, ḱyóu, k̀deke,

kéduute timùmmùntì Yesu berí ndè, ké kù cǔũnko benitìbè cuokè, kédóú nYesu ìikè. ²⁰ Kè Yesu nwóó mbè tàmè ke dò nhò bo kù miékùnne, ké kù nàké ke dò: N da cǐémmu a yei.

²¹ Fadisíẽbe nè ikuó wǎǎbè kè bè ntoti be yèmmè ke tú: Wenni nwe yie nkòo náa mmie nke caàri Kuyie nyètìrì? We mbo na kécǐé mmeyei nkè dè í tú Kuyie mmáà.

²² Kè Yesu banté be yèmmè, ké bè beke ke dò: Dè dòmmè kè di toti di yèmmè mie mbotí? ²³ Òndé í yóú nè deterè, m bo yímè n da cǐé nha yeinaa, kè m bo yímè íté kékété? ²⁴ Dè né bo yièmmè kè di banté ke dò Onitìbire mǎke muwǎrímú ketenkè ìnkè ke bo na kécǐé mmeyei m bo yí: Íté kétúóté a dóú kékò!

²⁵ Kè kù pǎnke íté benitìbè ìikè, kétúóté ku dóú, kénkũnti ke sǎntí Kuyie. ²⁶ Kè dèe bè di bemou, kè bèe depe Kuyie nké nkù sǎntí, ke náa nke tú: Ti yà yie ndèmarè cànnè.

Yesu do yumè Defii

(Wénté Matie 9:9-13 nè Mariki 2:13-17)

²⁷ Kè Yesu íté deborè kémpǎnké káyà odàmpóòcǔtíwè mǎu kòo yètìrì tú Defii kòo kàri bè yietì tèè cǐètè dàmpóò kòo ò yu ke dò:

²⁸ N tũnne! Kè Defii yóú demou kékíte kóò tũnne.

²⁹ De kó difǎnkúò kè Defii bénné tidiitì káyú Yesu kè bedàmpóòcǔtíwè nè benitìbè tobè péu kè bè nwǎ nke yo. ³⁰ Kè dèe yonke Fadisíẽbe nè ikuó wǎǎbè kè bèe beke Yesu tancóumbè ke dò: Dè dòmmè kè di wǎrínè bedàmpóòcǔtíwè nè mufòmmu yeimu yembè kè di yo nke yó?

³¹ Kè Yesu bè tɛ́nné ke dò: Dè í tú bèè kǎntì naati bèè waà nhotàntì, bemuɔmbe bèè ò waà. ³² N yí kàtení ke bo yú bèè yèmmè dò mbè wenni, n kàtení ke bo yú benitiyèibe mbe kè bèè ceete be fòmму.

*Bè do bekemè Yesu menùboúmmè kpeti
(Wénté Matie 9:14-17 nè Mariki 2:18-22)*

³³ Kè benitibè mabèè beke Yesu ke dò: Dè dòmmè kè Isāā-Batiisi tancòumbè nè Fadisiēbe kɔbe bou dinùù ke báá nKuyie nsāā kàa kɔbe biè yo nke yǎ? ³⁴ Kè Yesu bè tɛ́nné ke dò: Onìtì tóú dìì mǎnnì o pokù o nɛpobè bo na kébóú dinùù o bè bonè dìì mǎnnàà? ³⁵ De kó diyìè kpaanímu kè bè bo deite wèè tóú o pokù, de mǎnnì bè bo bóú dinùù.

³⁶ Kè Yesu yíé ké bè nàké nè dináaṅhāntírì ke dò: Bè ǎǎ í nkèété kuyaàpànkù kényá nkukótíkù ìnkè, kàa mè dǎǎ, a cààrèmu kuyaàpànkù, de kó dikéè me mbáá yie nkétaunnè kukótíkù. ³⁷ Bè ǎǎ í ncũś menaà mbémmè tidòutì kótì mieke, kàa mè dǎǎ tidòutì bo pote kè menaà ncake nè tidòutì demou. ³⁸ Menaà mbémmè dò nkéncũś tidòutì pàntì mieke nke. ³⁹ Òmǎù ǎǎ í ndó menaà mbémmè ò yà dìì mǎnnì mèè bi, ò ǎǎ yí mèè bi mèè naati.

6

*Yesu tancòumbè do kàrimè medibii
(Wénté Matie 12:1-8 nè Mariki 2:23-28)*

¹ Teomputè matè yìè kè Yesu mpɛ́nké deɓaa mmarè mieke, kòo tancòumbè nkáǎte medibii nke cáá. ² Kè Fadisiēbe mabèè beke Yesu ke dò: Dè dòmmè kàa tancòumbè dǎǎri ikuú yete dè teomputè yìè? ³ Kè Yesu bè tɛ́nné ke dò: Di í kàa ndikònnì do pī nDafiti nè o kɔbe kòo dǎǎ dǎǎ? ⁴ Ò do tamè Kuyie ncǐtèè

kétúóté pḗḗbè, nè o kabe kè bèe cááké, òmòu do í dò nkécááké bè, kè dè í tú ikuó nìùbè máàà?

⁵ Kè Yesu bè nàké ke dò: Onitìbire deè baké teompùtè.

*Yesu do miékùnnemè wèè bakù fãũ
(Wénté Matie 12:9-14 nè Mariki 3:1-6)*

⁶ Teompùtè tetè matè yìè kè Yesu ta kutíintouku kè mbè tiè, kòo nìti mòu dè bo kòo bakù youku fãũ. ⁷ Kè Fadisiḗbe nè ikuó wããbè, bèè do wanti bè bo yĩmè kèwátí Yesu, kè bè nwúó nke bo yà kòo bo miékùnne de kóo nìti teompùtè yìè. ⁸ Yesu né me nyémè be yèmmè, kòo nàké wèè bakù fãũ nke dò: Íté kécómmú dende benitìbè cuokè!

Kòo íté kécómmú. ⁹ Kè Yesu bè beke ke dò: Ikuó yē nti dḗò mesàà nnàa kè meyei nteompùtè yìè? Ti deeté onitáa, kè ti ò kùò?

¹⁰ Kè Yesu bè wénté bemòu, kénáké wèè bakù fãũ nke dò: Youte a bakù!

Kòo kù yòute, kè kùu kpenke. ¹¹ Kè dèe yonke Fadisiḗbe nè ikuó wããbè mediè nkè bè mbékú betòbè bè yóó yĩmè Yesu.

*Yesu do tãátémè o tancòumbè tepítè nè bèdébè
(Wénté Matie 10:1-4 nè Mariki 3:13-19)*

¹² De mònnì kè Yesu deke ditāri ĩnkè kényiè nke báá nKuyie. ¹³ Kè dèe wenté kòo yú o tancòumbè kètãáté tepítè nè bèdébè kè bè dḗò o tōrè. ¹⁴ Simḗò ò do yu wè ke dò Pieri nè o nantè Āntidee nè Isaku nè Isãã nè Fidipu nè Batidemii, ¹⁵ nè Matie nè Tomaa nè Isaku Adifee birè nè Simḗò Sedoti kó fenafe kou, ¹⁶ nè Sudi Isaku birè nè Sudaasi Isikadiyoti wèè fité Yesu.

*Yesu do tièmmè benìtìbè, ke miékùnkò bemuɔmbè
(Wénté Matie 4:23-25)*

¹⁷ Kè bèe cúté kécómmú kubiriku o tancóumbè tikú dè nè benìtìbè péu bèè bonní Sudee nè Sedisademma, Tiiri nè Sitāō kó yehékè yèè tákénè dàmèèrì. ¹⁸ Bè do kòténí ke bo keè ò nàámmè mme kòo bè miékùnnè be mòmú, ke múnkèe miékùnnè yebókè ta bè. ¹⁹ Kè benìtìbè bemaɔu nwanti ke bo ò kàáké ke yé muwērímú mamù yìenímè o mieke ke bè miékùnkò bemaɔu.

*Yesu do tièmmè o tancóumbè ditāri ñnkè
(Wénté Matie 5:1-12)*

²⁰ Kè Yesu nwúó nho tancóumbè ké bè nàké ke dò: Dè nnaati díndi bèè tu beçìrìbè,

ke yé Kuyie nkpààtìyuu bomè dī kpréí!

²¹ Dè nnaati díndi dikònnì bo bè,

ke yé di yóó dimè kénsànnè!

Dè nnaati díndi bèè kuò

ke yé di yóó dimè diwèi!

²² Dè ndi nnaati benìtìbè bo ndi níí ndì m̀nnì ke di yete, ké ndi sãã nke di senku, di tú m̀è kpréí n kòbe ke dò ndi tú benitiyibe. ²³ Kè dè di t̀kení di m̀nnì dè ndi naati kè di nyãnku nè diwèi ke yé tiyeti dieti di baamè keñkè. Mèè botí nku bè yembè do f̀ũmmè Kuyie mpããnaàntì náambè.

²⁴ Di né bo yà díndi tikpàtì yembè,

ke yé di dimè di kó diwèi ke dèè!

²⁵ Di bo yà díndi bèè yo nke sànnè,

ke yé dikònnì yóó di p̀mmè!

Di bo yà díndi bèè daú,

ke yé di yóó tamè meyeñcaàrìmè mieke kénkuò!

26 Di bo yà díndi benìtibè βεμου sántí bè, ke yé be yembè múnke do sántímèmu bèè tu βεμάà Kuyie mpāānāāntì náām̀bè.

Ndónè di kpantídèntàbè
(Wénté Matie 5:38-48, 7:12)

27 N né di náámmu díndi bèè n kèrímú ke tú: Ndónè di kpantídèntàbè, ndəərínè mesàà mbèè di níí. 28 Ndəərínè mesàà mbèè di dónè meyei, kémbáá nKuyie mbèè di fěũnko be kpéí. 29 Kòò m̀òu da bènte, benke we a baa tekù. Kòò m̀òu fiète a yaàbòrì dièrì yóu kòo wěnnénè di sàm̀pòrì. 30 Mpāā bèè kó dimàà da m̀óú, kòò m̀òu t̀ùóté a kperε a báá dè nhò beke. 31 A d́ò bè nda dəərímè, ndəərime βεtə̀bè.

32 Kè di d́ò bèè di d́ò máà, di kó tucuuti bo ntú ònti Kuyie mborè? Bèè í tũ nKuyie mbè múnke d́ómu bèè bè d́ò. 33 Kè di dəəri mesàà mbèè di dəəri bèmbe mesàà, di də̀rímè né cǎǎ nhòndε? Bèè í tũ nKuyie mbè múnke me ndəəri. 34 Kè di penni idíítí bèè yóó di t́énné máà, di kó tucuuti bo ntú ònti Kuyie mborè, bèè í tũ nKuyie mbè múnke pennimu bèè yóó bè t́énné. 35 Petínke ndónè di kpantídèntàbè ké mbè d̀òrì mesàà, kè bè di pènte idíítí di bá nkémmú bè bo di t́énnémè. Dè m̀ònnì ndi di kó tucuuti yó ndeumè kéĩnkè, kè di ntú Kuyie nkùu baké ketenkè nè kéĩnkè ku kó ibí ke yé kù d̀òrímè bèè í kù tũ nnè benitiyonkubε mesàà. 36 Nkuònnè ditə̀bè mesémmè di cice Kuyie mè ndi kuò mmèè botí.

Di bá mbekùnè ditə̀bè
(Wénté Matie 7:1-5)

37 Di bá mbekùnè βεtə̀bè kè Kuyie mbáá di bekénè. Di báá yí ot̀òu cààrè, Kuyie nyàa bo yí di cààrè.

Ncífèkonè ditàbè kè Kuyie ndi cífè. ³⁸ Mpāānnè kè Kuyie ndi pā, kù bo cūó di yaà̀yò̀rè kèpíe nkéí́kú, ke yé Kuyie nyóó di benném̀mè di bennénè t̀èè biètè nte bètà̀bè.

³⁹ Kè Yesu yíé kè bè nàkè nè medonnimè mièke ke d̀ò: Kuyṑñkù báá na kédete kutekù, kè kù dète kutekù ti bo do tidé dif̀t̀irì mièke. ⁴⁰ Wèè bebíí ò í p̀è̀tè wèè ò benkù, kòo me mbebíí ke dèè ò bo maatenè wèè ò benke.

⁴¹ Dè d̀omme kàa wùó nkumúú kùù ā a kou ǹǹfè mièke ke né í dake kumundóú kùù bo a k̀fè mièke ku kpéí. ⁴² A bo yíme kénáké a kou ke d̀ò: Yóu kè n deite kumúú kùù p̀ám̀mú a ǹǹfè mièke kè kumundóú né p̀ám̀mú a k̀fè mièke. Meyèmmè mèdémè yìè nf́, keté kèpánté kumundóú kùù p̀ám̀mú a ǹǹfè mièke ke né na kédèite kumúú kùù bo a kou k̀fè mièke.

*Bè ò̀ banté mutie mu be borè nde
(Wénté Matie 7:16-20, 12:33-35)*

⁴³ Mutie sà̀m̀m̀ù í p̀éí yebe s̀inyè, musímm̀ù me nyí p̀éí yèsà̀yè. ⁴⁴ Bè banní mutie mu be borè nde, bè í t̀ṑ fíkié be musā̀mporim̀ù ñnkè, bè me nyí t̀ṑ fínyí be mmuporim̀ù ñnkè. ⁴⁵ Onit̀ì wèè mièke wenni weè d̀ò̀rì mesà̀, kè wèè mièke í wenni kòò d̀ò̀rì meyi, ke yé t̀ì bo onit̀ì yèmmè mièke, o nùù ti nnáámmè.

*Kuyèinkù nè wèè cii
(Wénté Matie 7:24-27)*

⁴⁶ Dè d̀omme kè di n tú ti Yiè, ti Yiè, ke né í d̀ò̀rì n di náá nti? ⁴⁷ M bo di náké wèè k̀tení m borè ke kèmmú n náànt̀ì ke d̀ò̀rì t̀ì yèmmè ò d̀onnè wè. ⁴⁸ Ò d̀onnè onit̀ì nwe wèè d̀ó kèmaá t̀ecífètè, ke dammú, ke

tùòke dipèrì, ke pũüté di ìnkè. Ketenkè kuó mmenie ndiì m̀nni kè ikó mpíe, kè menie nyènní kè ntè puotì bá tè í ndo, ke yé tè pũütémè dipèrì ìnkè. ⁴⁹ Wèè me nkèmmú n náàntì ke í d̀ori tì yèmmè ò d̀onnè wèè maá wènwè o c̀fètè dibiri ìnkè bá ò í dammú ke s̀nté ke pũüté. Kè ketenkèe kuó nkè ikó mpíe nkè menie nyènní kè tè poté kè tè p̀nkèe do k̀p̀ante páíí.

7

*Yesu do mièk̀nnemè ohã̀p̀nkóti kóo t̀nti
(Wénté Matie 8:5-13 nè Isã 4:46-54)*

¹ Yesu bè nàké diì m̀nni de kó tináàntì kédeè k̀kote Kapennaumu. ² Kóo ã̀p̀nkóti m̀u kóo t̀nti ò d́ wè mesàà nkòò mmə nkè dè c̀éè mediè. ³ Kóo keè Yesu kpéí, kət̄ nSifube kó bekótibè mabè, kè bè bo bántè Yesu kòo k̀tení kémiek̀nnè o kóo t̀nti. ⁴ Kè bèe tuòke k̀bántè Yesu ke d̀: De kóo niti dò nha ò teennèmu, ⁵ ke yé ò dómè ti kó kubotí, kè wèè ti maá kutíintouku.

⁶ Kè Yesu bè neinè. Bè t̀ónko diì m̀nni tec̀fètè kè behã̀p̀mbè kóo kóti t̀nni o népobè kè bèe náké Yesu ke d̀: Okóti, ohã̀p̀nkóti tu a báá f̀ũ nhamáà, ò í tùòke a bo tamè o c̀fètè. ⁷ Deè te kòo í daátí ke k̀tení o mómumu nha borè. Ò tu á béi nha nùu máà kòo nkóo t̀nti miété. ⁸ Ke tú ò m̀kemu bèè ò baké ke m̀ke tihã̀p̀nti ò baké tì kòo nàké kù ke yí: Kote! Kùu kote, kòo nàké kù ke yí: Katení! Kùu katení, kòo yí o kóo t̀nti d̀ò dè, wèè dè d̀ò.

⁹ Kè Yesu keè de kó tináàntì k̀p̀ensiri behã̀p̀mbè kóo kóti, k̀ewéte kénáké dit̀nni ke d̀: Bá Isidayeeriè mièke m mu nyí yà oniti wèè n tá miè mbotí.

10 Behããpòmbè kóo kótì do t̄s mbè wèt̄oo dii m̀n̄n̄ni t̄eçĩt̄è k̄éns̄s̄ n̄ho kóo t̄õnt̄i mièt̄é.

Yesu duóm̄m̄è kòo kúpokù m̄òu bir̄e yánt̄é

11 K̄e Yesu nk̄ori dihei bè tu di Nainni ke neín̄è o tancòumbè, k̄e dit̄inn̄i ò t̄ũ. 12 Bè tatoo dii m̀n̄n̄ni dihei, kòo kúpokù m̄òu m̄òke denitidabire demàà k̄e d̄e ku, k̄e dihei yembè ò neín̄è dit̄inn̄i k̄e bè k̄òri ke bo d̄e k̄ũnn̄é. 13 K̄e ti Yiè n̄Yesu yà debire ȳõ k̄e mesémm̄è ò p̄ĩ nk̄oo ò n̄aké ke d̄ò: Bá ñkuò.

14 Ke tóonko kékááké kudéenkù, bèè t̄o k̄e bèe cómm̄ú, k̄e Yesu béi nke d̄ò: D̄edap̄umbire íté m̄i me nȳé!

15 Kòo c̄i íté kékari k̄ennáá nk̄e Yesu ò duó n̄ho ȳõ. 16 K̄e kuf̄waá mbè p̄ĩ mbem̄ou k̄e bè ns̄ánt̄i Kuyie nke tú: Kuyie mp̄ãñáañt̄i n̄áañt̄o diewè k̄òten̄i ti cuokè, Kuyie nkuu d̄ò mesàà nku kó benitibè.

17 K̄e de kó tináañt̄i pité Sudee kó kutemp̄ē nkum̄ou nè yehèkè yèè d̄e t̄òké.

*Isãã-Batiisi do t̄õmm̄è o tancòumbè Yesu bor̄è
(Wént̄é Matie 11:2-19)*

18 K̄e Isãã-Batiisi tancòumbèè t̄i nhò n̄aké. 19 Kòo deite bèdébè k̄ét̄s̄ nk̄e bè bo beke Yesu ke d̄ò: Isãã-Batiisi tu tí da beke ke d̄ò: 20 F̄õõ tu wèè d̄ò nk̄ék̄òtenáà yáà ò kpaan̄i?

21 Ke s̄ó n̄Yesu miék̄unko bem̄oum̄be péu, tik̄onyonkuti yembè, nè yebòkè ta bè, ke wéinko tiyũñt̄i péu. 22 K̄e Yesu bè n̄aké ke d̄ò: K̄òten̄è k̄énáké Isãã di yà d̄e nè di k̄èè t̄i, tiyũñt̄i wènn̄i k̄e yekp̄iñ̄ ncènt̄i séi, k̄e yekùò mm̄ier̄i, k̄e yewũñ̄ nk̄eu, k̄e becír̄ibè ȳann̄i, k̄e bes̄int̄ibè k̄eu Tináañs̄àat̄i. 23 D̄e nnaati n̄ yí tú wèè kp̄éi ndid̄iñt̄ári.

24 Isãã do tã mbè kò ndiì m̀nni kè Yesu nnáá mbenitibè Isãã kpéi ke tú: Di do k̀te ḱyà ba dikpáá cuokè, dipènni kuyaakù nampú dàà? 25 Kè m̀eè d̀ke di né k̀te ke yà ba? Onitì wèè dàátí tiyaàsààtàà? Tiyaàsààti yembè ò m̀bo sikipààticéi mieke nke. 26 Yáa di k̀te ke yà Kuyie mpããnáànti náàntò nwe? N né di náámmu ke tú ò p̀éétemu Kuyie mpããnáànti náàntò. 27 Isãã kpéi nke tì wàrimè ke tú: Nte mí nKuyie nke duónko n kóo t̀nti wèè yóó niité k̀tũntè a ce. 28 N di náá mmómmuò nwe benitibè pié bèè kó dimàà, òm̀u mu nyí buoté wèè p̀ééte Isãã, nè memme wèè tu osám̀p̀u Kuyie nkpààtiyuu mieke, kòo de u koò p̀ééte.

29 Bèè kó dimàà do kèè Isãã náámmè kétaunnè bedàmpòòcòutibè bè do bantému Kuyie ndòòrimè kù béi ntì kè deè nte kè bèè duó nkè Isãã bè ànné bàtémmù. 30 Bá Fadisiẽbe nè ikuó wããbè bembè í nyie nkòo bè ànné bàtémmù. Memme bè yetemè Kuyie ndo bè dónè m̀è sàà.

31 Kè Yesu dò: M bo donnènè ba di mmònni kó benitibè? 32 M bo yí bè dònne ibí ì k̀ri yaárè ke náá nyitei ke tú: Ti di eé fetãrifè bá di í aá, kè ti kuó ndikúdabònni bá di yèmmè í cààrè. 33 Isãã k̀tenimè ò í yo nhò me nyí yò m̀enaà, kè di tú dibòò bo o mieke. 34 Kè Onitibire k̀teni ke yo nke yò m̀enaà, kè di yè nho tú odiiti, kunaàyàakù, ke dápúnè bedàmpòòcòutibè nè di tú bè benitiyèibe. 35 Bèè yie nKuyie bembè bantému Kuyie nciimè ke d̀ori kù béi ntì.

Onitipòkù wèè do còu nYesu yuu t̀dààri

36 Kè Fadisiẽ m̀u yú Yesu kè bè bo di o c̀ètè, kè Yesu k̀te kè bè nkari ke yo. 37 Kè de kó diheì

koo nitipòkù m̀òu wèè d̀outi d̀outinè benitidaabèe keè Fadisiẽ m̀ou yumè Yesu kè bè yo, nkétúóté dimátidénni péiri kè t̀udàari píéké di miẽkẽ, ³⁸ kékote kéncomú Yesu f̀h̀kúò ke kuò nkè tinannietii dúóké Yesu naàcèi, koo nínkú kè si ùtè nè o ỳtì, kè si ỳore t̀udàari kè si waare. ³⁹ Fadisiẽ wèè yu Yesu ò dè yà dii m̀onni, nè o yèmmè miẽkẽ ke d̀ò: Kè we nniti m̀enke do ntú Kuyie mpããnaànti náaàntò nwe, ò na nyému wèè nitipòkù m̀è nhò kàá nhò tu wè. ⁴⁰ Kè Yesu ò náké ke d̀ò: Simoo m̀ m̀ake timati nti ke bo da náké. Koo ò t̀énné ke d̀ò: Bèi nhokóti.

⁴¹ Kè Yesu d̀ò: Benitibè bèdébè beè do m̀akenè òm̀òu dibanni, kè yie nni ndò koo yietí medítibii nsikousinùmmù (500), otòu sipísinùmmù. ⁴² Be m̀òu í nna koo yietí koo bè c̀íé nké bè pã de kó idíítí, bedé memme, be we ndò nké nhò d̀ò mediè? ⁴³ Kè Simoo ò t̀énné ke d̀ò: N yèmmè d̀ò mbè pã wè idíítí diyì. Kè Yesu d̀ò: A t̀énné kè dè wenni.

⁴⁴ Kèbenke onitipòkù ke d̀ò: A wúo nwe nni-tipòkàà? N ta a c̀íètè bá a í n duó mmenie nkè m̀ bo zúte n naàcèi kè wenwe me nsi òuté nè o nannietii ke si ùtè nè o ỳtì. ⁴⁵ A í n co ke nh orí, nè n tannimè wenwe baá wáarimu n naàcèi. ⁴⁶ A í cou mmekuò n yuu ìnkè kè wenwe cou ntudàari n naàcèi. ⁴⁷ Dèè kpéi nte kè n da náa nke tú: Nh ò c̀íèmmu o yei ndiemè ke yé ò n dómè mediè, bè c̀íé nwè sám̀pò ò òã benke sám̀pò nwe ò dómè wèè ò c̀íé.

⁴⁸ De m̀onni kè Yesu náké onitipòkù ke d̀ò: N da c̀íèmmu a yei.

⁴⁹ Nè bè bè kàri ke yo nkè bè nnáá bemáà ke tú: Wenninwe yie nwèè dàátí ke c̀íé mmeysi? ⁵⁰ Kè Yesu

náké onitipòkù ke dò: A tákùmè da deetému, kote kè dè nnaati.

8

Yesu do centimè yehékè ke náante Tináaṅsààti

¹ Kè Yesu ñcenti yehékè nè sihekési ke náante Tináaṅsààti Kuyie nkpaàtiyuu kpèti, ke neínè o tancóumbè epíítè nè bèdébè, ² nè benitipòbè mabè yebókè do ta bè kòo yè bèti, ké bè miékunnè be mòmú, beè kòò mǎu tu Maari Makitadaa ei kou, yebókè yèyiekè do ta wè kè Yesu yè bèti. ³ Nè Isanni Susaa wèè do baa Edoti kpàti o pokù nè Susanni nè betabè péu, bèè do pãã mbe kpere ke teénnè Yesu nè o tancóumbè.

Wèè yaù tidiiti o kó dináaṅhāntírì (Wénté Matie 13:1-9 nè Mariki 4:1-9)

⁴ Diyiè mari kè benitibèè yènni yehékè yehékè ke tí nYesu borè ditinni kòo mbè nàánnè yenáaṅhāntiyè ke tú:

⁵ Oniti mǎu wèè do yè ke bo yaá o diiti, kényaù kè medibii mmamèe do kuce ñnkè kè bè mmè nàù kè sinǎ kotení ké mè di. ⁶ Kè metēmèe do fekũufe ñnkè kényènni kékpeío ke yé mè í pètémè kbooku. ⁷ Kè medibii ntēmèe do ipo mièke kényènni kè ipoo mè éũté. ⁸ Kè metēmèe do ketenkè wenni dè kékóté kèpèité mebii ntekòutè kòutè. Kè Yesu deè ke dò: Kè wèè mòke yeto ke bo keè wèè keè.

Yesu do náá mmùù kpéi yenáaṅhāntiyè (Wénté Matie 13:10-17 nè Mariki 4:10-12)

⁹ Kè Yesu tancóumbèè ò beke de kó dináaṅhāntírì tu mù. ¹⁰ Kòo bè tēnné ke dò: Díndi Kuyie ndi

duómumu meçii nkè di bo yíéte ku kpààtiyuu kpeti tii sòri, bembè bie m bè nàànnè yenáànhāntíyè nye:

Kè bè bo nwúó nke báá yà, kényo ke báá banté.

*Yesu wénkùnnemè wèè yau tidiboti o kó tináànti
(Wénté Matie 13:18-23 nè Mariki 4:13-20)*

¹¹ Ntenè de kó dináànhāntíri benkú mù: Medibii ntú Kuyie nnáànti nti, ¹² kè kuce ñnkè medibii ndo dè tu benitibè mbe, bèè òò kèè Kuyie nnáànti kè dibòò kotení, ké tì dèite be yèmmè mièke, bè yàà bo ti yie mmèè kpéi nkè Kuyie mbè deeté. ¹³ Fekũũfe medibii ndo fèè ñnkè tu benitibè bèè òò keè bèmbè Kuyie nnáànti ke pánkèe tì coute nè diwèi, bè né í nyóu kè tì bo fííkú be yèmmè mièke kémante. Kè meháàrimè tũkèni bè pánkèe búttinné Kuyie. ¹⁴ Tipotì medibii ndo tii mièke tú bèè òò keè bèmbè Kuyie nnáànti, ke né yóu kè meborime kó iyèntotí nè tikpàti kóò kéndó, kè dèe ta be yèmmè mièke, ké tì èũté, bá tì í nna képeité yebe kè yèe bi. ¹⁵ Ketenkè wennike medibii ndo kè tú bèè òò keè bèmbè Kuyie nnáànti, ké tì coute nè meyèmmè mèmáà, kè be borime ñwenni kè bè nwéèrì képeité yebe.

*Yesu dònneñemè o kòbe fitírè
(Wénté Mariki 4:21-25)*

¹⁶ Kè Yesu dò: Bè òò í ncóu nfitírè ké dè tàa nteçètè mièke yoo bèe dè ñnné mutèi fũò, bè òò dè nũnné febaafe nfe, bèè kó dimàà taaní kè bè nwúó nkuwenniku. ¹⁷ Ke yé demarè í bo dèè sòri ke í yóó feitè, dèè sòri dè yóó yènnímu kuwenniku.

¹⁸ Daatenè mesàà ndi yo tii náànti kpéi, ke yé wèè mòke bè yóó we nyíe kòo dòke mòote, kè wèè kpa bèe fietè desámprè o yèmmè dò nhò mòke dè.

*Yesu yõ nè o neí bè do dómè kóò yà
(Wénté Matie 12:46-50 nè Mariki 3:31-35)*

¹⁹ Yesu yõ nè o neí kè bèe katení kéndó kóò yà, bè í nna nè ditinnì koò yà. ²⁰ Kè bèe náké Yesu ke dò: A yõ nè a neí bè bo ditowaà ke dó ke da yà.

²¹ Kè Yesu bè tẽnéné ke dò: Bèè kèmmú Kuyie nnáaanti ke dɔori tí yẽmmè beè tu n yõ nè n neí.

*Yesu péimmè menie nnè kuyaakù kè dèe cómmú
(Wénté Matie 8:23-27 nè Mariki 4:35-41)*

²² Diyiè mari Yesu nè o tancòumbè kè bèe ta kudabekù makù kòo bè nàké ke dò: Ti sénténè menie nyàà.

Kè bèe kété ²³ kénsenti kè Yesu yè nkéduó, kè kuyaakù kperíkù makùu íténí kénfuuti, kè menie ntaà kudabekù kè kù ndó kédìu. ²⁴ Kè Yesu tancòumbèè ò èntè ke dò: Okótì, ti yóó dìumu!

Kè Yesu ente kèpéi nkuyaakù nè yenéffinfirè kè dè dò béu. ²⁵ Kòo bè beke ke dò: Dè dòmme kè di í tá?

Kè kufɔwaá mbè pĩ, kè dè bè di, kè bè mbékú betòbè ke tú: Wenni nwe yie nkòo péinko kuyaakù nè menie nkè dè yié nhò yè mmù?

*Yesu miékunnemè yebòkè ta wè
(Wénté Matie 8:28-34 nè Mariki 5:1-20)*

²⁶ Kè bèe sénté Sedasaa kòbe kó dihèi dùi wetí Kadidee. ²⁷ Yesu cùténí dùi mǎnnì kudabekù kè dihèi kóò nìtì mǎuu kéténi ké nhò wetí kè yebòkè péu ò ta, bá ò ténke í daati tiyààtì, ò í taà tɛɕĩtè, ke ã ifòti mièke. ²⁸ Kòo yà Yesu kékuónko mediè nke nínkú o ìikè ke dò: Ti kpeti dòmme mí nnè fí nKuyie nkùu baké ketenkè nè keĩnkè ku bire? N da báammu, a bá n fěũ.

29 Kε yέ Yesu do di péimmè ke dò: Yè onìti yie mmiεke f̄́ ndibə̀̀! De kó dibə̀̀ do ò ta nè dimònni ndi, kè bè níí bou o nou mefimme o naacèi timáti, kòo dè t̄̀ũ, kè dii ò tanné dikpáà. 30 Kè Yesu ò beke ke dò: A yètìrì tú ba? Kòo dò: N yètìrì tu: Kusũkù. Yebəkè kusũkù kuù do ò ta. 31 Kè yèe bántè Yesu ke dò: A báá ti tanné difò̀̀tìrì cūmpuri.

32 Kε s̄́ nkufò̀̀nkècēnku makù bo ditāri ìnkè ke diiti kè yebəkèe bántè Yesu ke dò wèe yóu kè yèe kote kéta de kó kufò̀̀nkècēnku. Kè Yesu dò yèe kote. 33 Kè yebəkèe yè de kóo nìti mieke, kéta kufò̀̀nkècēnku kè kùu coké kécúténí ditāri kédìu menie.

34 Bèè do yè cēmmú kè bèe coké kékote kénáké dihei kəbe nè depaa nkəbe. 35 Kè bèe kote ke bo yà dèè d̀̀. Bè t̀̀koo dii m̀̀nni ḱyà onìti yebəkè yè wèe mieke, kòo kàri Yesu borè, ke dáátí tiyà̀̀ti, kòo yèmmè wenke páíí kè kufṑ̀wáá mbè p̄́. 36 Bèè do dè bo, ke yà dèè d̀̀, kè bèe náké bèè k̀̀tení, dè wũ̀̀ké mèè botí kòo nìti yebəkè ta wè mieté. 37 De m̀̀nni kè Sedasaa kó ketenkè kəbe bəmouu wēnné dit̄̀nni kébántè Yesu ke dò wèe yè be tenkè, ke yé kufṑ̀wáá mbè p̄́r̄̀mmè mediè. Kè Yesu ta kudabekù kényiti, 38 kòo nìti yebəkè yè wèe ò bántè ke dò ò bo ò neinè, kè Yesu yete, kóo nàké ke dò: 39 Kò nha c̄̀f̄̀tè kénáké Kuyie nda d̀̀ d̀̀.

Kè weè nìti kote kénnaantoo dihei dimou Yesu ò d̀̀ d̀̀.

Yesu miékunnemè Saiduusi bire nè onitipòkù wèe m̄̀ ntiyónti

(Wénté Matie 9:18-26 nè Mariki 5:21-43)

40 Kè Yesu nwēt̄̀iní Kadidee ke s̄́ ndit̄̀nni ò bàà, kóo còuté. 41 Kè kutíintouku kóo kótì m̀̀u bè tu wè

Saiduusi tuakení, ke nínkóo Yesu ìkè kòò bántè ke dò: Katení n cīètè. ⁴² Ke yé ò do mọkemè desapùmbire dèmàà ndi, kè dè mọke yebie ntepiítè nè yèdéè, ke mọ nkè dè cēè, kè dè duúnnè mukũũ.

Kè Yesu nkòri, ke ditĩnni ò murí koò éũ tipĩti tímou. ⁴³ Kòo nitipòkù mọu dè bo, ke mọ ntiyónti yebie ntepiítè nè yèdéè, bá ti í commu, kòò kòri bédòdòtòribè borè ke càke o díítí imou, be mọu me nyí na koò miékunne. ⁴⁴ Kòo kéténi Yesu fñnkúò bíékè ke kááké o yaàbòri mànku, kòo yónti pànkke cómmu. ⁴⁵ Kè Yesu beke ke dò: We nni nkàáké?

Bemou kè bè nyetírí ke tú be í yé, kè Pieri dò: Okóti, ditĩnni dii da murí ke da éũ. ⁴⁶ Kè Yesu dò: Onìti n kàákému, muwērímu mamù muù yè m miéke.

⁴⁷ Kòo nitipòkù nsó nYesu banté, kòo katení, kòo kònti au, kòo nínkóo o také, kébéi mbenitibè bemou ìkè mùù kpéi nte kòo ò kàáké nè ò pàнке mietéme. ⁴⁸ Kè Yesu ò nàké ke dò: N kóo sapàà a tákùmè da deetému, kote kè dè nnaati.

⁴⁹ Yesu kpaá ke me nnáa nkòo nìti mọu boní Saiduusi cīètè, ke tuakení, kòò nàké ke dò: A sapùmbire kumu, ténke bá nkáónnè Okóti.

⁵⁰ Kè Yesu keè, ke náké Saiduusi ke dò: Bá nyièkù n tá máà ò yóó mietému.

⁵¹ Ò tùòke dii mònni tecīètè ke í nyie nkòo mọu bo ò neinnè kéta kè dè í tú Pieri nè Isaku nè Isāà nè debire cice nè de yō be sãã. ⁵² Benitibè bemou do kuòmmu debire kũũ, nkè Yesu bè nàké ke dò: Bá nkuònnè debire í kú, dè yè nke duómu.

⁵³ Kè bè nhò daú ke yé bè yémèmu ke dò ndebiré ku. ⁵⁴ Kè Yesu pĩ ndebiré nùtè kéréi nke dò: M biré íté!

⁵⁵ Dende bàmbà nkè debiréε foute kélite, kè Yesu dò bèε dè duó kè dèε di. ⁵⁶ Kè dèε di debiré yembè, kè Yesu bè cau nkè dò bè báá náké òmòu dèε dò.

9

*Yesu tōmmè o tancóumbè ké bè duó muwērímú
(Wénté Matie 10:5-15 nè Mariki 6:7-13)*

¹ Kè Yesu tíi nho tancóumbè tepítè nè bèdébè ké bè duó mmuwērímú kè bè bo mbeti yebókè yemou, ke miékùnkò bemuombé, ² ké bè tǎ, nkè bè bo nnáante Kuyie nkpràtiyuu kpeti, ke miékùnkò bemuombé, ³ ké bè náké ke dò: Di bá ntò dèmarè, bá kupàati yoo kudoukù yoo mudii yoo idíítí, òmòu bá ntò yeyaàbòrè yèdèé. ⁴ Kè bè di còuté tèε cǐtè, di nte mbo ke yàa íténè de kó dihei. ⁵ Kè bè di yete dii εi di kpááté di nacètáá nke íté, kè dèε benke bè cààrèmè.

⁶ Kè bèε kote kéncenti yehékè yemou ke náante Tináansààti ke miékùnkò bemuombé tipíiti timou.

*Yesu do dōrimè tidietì kè dèε di Edōti
(Wénté Matie 14:1-12 nè Mariki 6:14-29)*

⁷ Kè Edōti Tetidaki, Kadidee kóo kpàati ke dèε dòòri kè dèε ò di ke yé bèmabè do túmè Isāā-Batiisi weè yǎnté.

⁸ Kè betòbè tu: Edii weè wètení. Kè betòbè tu: Kuyie mpāānāānti náambè dimònni kòbe kóò mòu weè yǎnté.

⁹ Kè Edōti dò: N duó nkè bè feúté Isāā kè we nné nwe n wète ke yo kè bè náà nwèè kpéí?

Kòo nwanti ke bo ò yà.

*Yesu dàòmè tidièti nè pḗḗbè bènùmmù nè siyĩ sidsèsi
(Wénté Matie 14:13-21 nè Mariki 6:30-44 nè Isāã
6:1-14)*

¹⁰ Kè Yesu tōrèe wētení kòò nàké yè dòò dèè kó dimàà, kè bèe nei kékentóo dihei bè tu di Betisaidaa di bíékè. ¹¹ Kè ditĩnni ò yà kòò tũnne, kè Yesu bè cǔtè ké mbè nàá nKuyie nkpràtiyuu kpeti, ke miékũnko bèè mǎ.

¹² Diyie yunné dìi mǎnni kè Yesu tancòumbè tēpítè nè bédébèe tóónni o borè kòò nàké ke dǎ: Cíe mbenitibè kè bèe kǎte kéwammú mudii, nè yedúà, ke yé ti bomè die ndikpáà miēke bá dèmarè í bo.

¹³ Kè Yesu bè tēñné ke dǎ: Díndi di mómmǎmbe duónnè be kè bèe di. Kè bè dǎ: Ti mǎke pḗḗbè bènùmmù ndi nè siyĩ sidsèsi mǎà! Yáà tí kǎte kédonténimu kédúó nkunìiti kuu?

¹⁴ (Dè kó benitibè do bo mbo sikǔpísìnùmmù (5000)). Kè Yesu nǎké o tancòumbè ke dǎ: Kannenè be sipísìnùmmù sìnùmmù.

¹⁵ Kòò tancòumbèe yie nké bè kǎnne bemǎu, ¹⁶ kè Yesu túóté pḗḗbè bènùmmù nè siyĩ sidsèsi, ke bóúté keĩnkè, késǎnte Kuyie ké bè wérí kédúó nho tancòumbè, kè bèe totí benitibè. ¹⁷ Kè bèe cááké bemǎu kénsǎnnè, kè dèe súó nképie nyemómmùyákè tēpítè nè yédèè kè bèe tǎ.

*Pieri nàkémè Yesu tu wè
(Wénté Matie 16:13-19 nè Mariki 8:27-29)*

¹⁸ Diyie marì kè Yesu mbáá nKuyie nhomáà borè, kòò tancòumbèe kǎtoo kòò bè beke ke dǎ: Benitibè yé n tú we? ¹⁹ Kè bèe ò tēñné ke dǎ: Bèmabè yé nha tú Isāã-Batiisi, kè betǎbè yé nha tú Edii, kè betǎbè yé nha tú Kuyie mpǎñnǎaǎtì nǎam̀bè dimònni kǎbe

kòò mǎ̀u ke yǎ̀nté. ²⁰ Kè Yesu bè beke ke dò: Díndi tá, di yé n tú we? Kè Pierii ò tǎ̀nné ke dò: A tú Kirisi nwe Kuyie ntǎ̀nní wè.

*Ti bo ntũ mmèè botí Yesu
(Wénté Matie 16:20-28 nè Mariki 8:30-9:1)*

²¹ Kè Yesu bè cau nweti weti ke dò bè báá yie nké ti nàké òmǎ̀u. ²² Ke yíé ke dò: Onìtìbire dò nkéféũtému mediè, kè Kuyie ncĩètè kó bekótìbè nè ikuó niùbè kó bekótìbè nè ikuó wǎ̀àbè kè bèe ò yete kóò kùà, diyie tǎ̀ànni yie kòo yǎ̀nté, ²³ kédeè ké bè nàké bemou ke dò: Kè wèè dǎ́ ké n tũnne wèe búttinné omáà kénto o dapǎ̀àtí yewe yemou ke n tũ. ²⁴ Ke yé wèè bo ndó kédæetè o fòmму ò yóó mù fétinnemu, kè wèè fétinne o fòmму n kpéí kòo mù dæeté. ²⁵ Kutenkù kuù nkperè bo dǎ̀d ba onìti kénsa kòò dè màke demou ke né càke omáà yoo ò fétinne o fòmму. ²⁶ Wèè bo nni mmǎ̀kenè mí nhonìtìbire ifei m múnke bo nhò màkenè ifei m bo nwétini dìi yie nè tikpeti nè n cice kpeti ke néinnè Kuyie ntǎ̀rè. ²⁷ N di náá mmómмуò nwe díndi bèè bo diè ndi kó bèmabè yó nkpaá fò̀umu káyà Kuyie nkpaàtiyuu.

*Yesu kǎ̀nti cèètemè
(Wénté Matie 17:1-8 nè Mariki 9:2-8)*

²⁸ Yesu bè nàké memme kédeè, kè dè mmǎ̀ke yewe yèni mè ndòmme kòo yú Pieri nè Isǎ̀ nè Isaku, kè bèe deke ditàri mari ìnkè ke bo bántè Kuyie. ²⁹ Ò báá ndii mànni Kuyie nkòo ìkèe ceete kòo yààtìi peike kémiætè. ³⁰ Kè bè nyóó daatení káyà benìtìbè bèdébè, Mǎ̀yiisi nè Edii kè bè ò nǎ̀annè. ³¹ Kè Kuyie nkó tikpeti bè fité kè bè ò nǎ̀a nhò yóó kú mèè botí Sedisademmu. ³² Pieri nè o népobè bè

do yè nkéduómu kénhenniní káyà Yesu kó tikpeti nè benitibè bèdébè bèè do ò còmúnè. ³³ Edii nè Mòyiisi, bè ité dii mònni kè Pierii náké Yesu ke dò: Dè wennimu ke dò ntí mbo die, ti bo dòò titouti titàāti, fí nkumáà, Mòyiisi kutekù, Edii kutekù. (Pieri do í yé ò náá nke tú mù).

³⁴ Ò kpaá ke me nnaá nkè diwetiri marii katení ké bè dàtinné, kè kufōwáá mpí nYesu tancóumbè bè yà dii mònni diwetiri bè dàtinnémè. ³⁵ Kè metammè mamèe yènni diwetiri mièke ke tú: Yie nweè tu m bire n tãātè dè, nyiénnè o kpeti.

³⁶ Bè yóó keè de kó metammè kè Yesu weè maa dè kpaá. De kó yewe mièke kè Yesu tancóumbè ndò yúóò bè í nnàké òmòu bè yà dè.

Yesu tancóumbè do yīkémè dibò

(Wénté Matie 17:14-18 nè Mariki 9:14-27)

³⁷ Kè dèe wenté kè bè ncutiní ditāri, kè ditānni diērii katení kéco Yesu. ³⁸ Kòo mōu kuónko ditānni cuokè ke dò: Okóti, daate m bire kpéi! N dè mōke demaa ndi, ³⁹ kè dibòò marii òò dè pí nkè dè nwúótí, kè di dè kpékíi, kè tinóntōpùtì yìè dè nùu, bá di báá cārike kéíté, kényiti ke dè fēū mmēdiè. ⁴⁰ Kè m bántè a tancóumbè ke yē mbèe di bèti kè bè yīkè.

⁴¹ Kè Yesu béi nke dò: Itookperí yembè dindi bèè dòòri meyei, mī yó nhā ke di bonàà? Mī yó nhā ke di tōàà? Kōtēnni die nha bire.

⁴² Debire tōnni dii mōnni Yesu borè, kè dibòò dè bō, nké ndè kpékíi, kè Yesu péi ndibòò kè dii yè, kòo miékūnne debire ké dè duó nde cice. ⁴³ Kè dèe di benitibè bēmōu, bè yāmè Kuyie nkpeñnimè.

Yesu do yìè kénákémè bè yóó ò kùòmè

(Wénté Matie 17:22-23 nè Mariki 9:30-32)

Bá wè kòo nwúó nYesu dṛò dè, kòo náké o tancòumbè ke dṛ: ⁴⁴ Mpĩnnè mesàà n yóó mè ndi náké tìi náànti: Bè bo fítè Onìtibire.

⁴⁵ Bè me nyí mbanté de kó tináànti tú mù, tì do sòrimu kè deè nte kè bè í ntì banté, bè me nyí ndàátí ke beké Yesu.

Yesu tancòumbè ñennimè tikótì kpéí

(Wénté Matie 18:1-5 nè Mariki 9:33-37)

⁴⁶ Kè Yesu tancòumbèè íté tinèitì nè betòbè ke bo yà be mièke wèè de. ⁴⁷ Kè Yesu banté be yèmmè kédetenì debire kécónné o také ké bè nàké ke dṛ: ⁴⁸ Wèè bo còuté debire diè n kpéí, ò còuté mínwe, kè wèè n còuté, ò còutému wèè n tǎnní, ke yé wèè tu o sámpòu di cuokè weè de ke di pèèté.

Wèè bètì yebòkè nè Yesu yètìrì

(Wénté Mariki 9:38-40)

⁴⁹ Kè Isāā náké Yesu ke dṛ: Okótì ti yà òmòu nwe kòò bètì yebòkè nè a yètìrì kè ti ò bàà, ke yé ò í ti wèñnèmè.

⁵⁰ Kè Yesu ò tèñné ke dṛ: Di na bá nhò bàà ke yé wèè í yete di kpèti ò di wèñnèmèmu.

Sammarii kòbe yetèmè Yesu

⁵¹ Dè tǎtè dii mǎnnì Yesu bo dekemè keĩnkè, kòò íté nè dikǎmbùò kénkǎri Sedisadèmmu, ⁵² kètò mbenìtibè kè bèè kǎte Sammarii kó dihèi mǎri ke bo tǔnte ò yóó báté dè. ⁵³ Sammarii kòbe me nyí nhò yie nhò kǎri mèè kpéí Sedisadèmmu. ⁵⁴ Yesu tancòumbè Isaku nè Isāā bè dè yà dii mǎnnì ke náké Yesu ke dṛ: Ti Yiè nha dó kè ti duó nkè muháá ncúténì keĩnkè ké bè kùà?

⁵⁵ Kè Yesu wèète ké bè kpannè ke dṛ: Di í yé meyèmmè mèè di tǎ kè di náá mmemme. ⁵⁶ Onìtibire

í kàtení ke bo kuɔ benìtibè, dè kàtení ke bo bè deetému. Ò bè nàké memme kédeè kè bèe kote dihei teri.

Yesu nàkémè bèè dá kóò tūnne bè dò nkóò tūnne mḕ boti

(Wénté Matie 8:19-22)

⁵⁷ Bè kété dìi mǎnni kòo mǎu nàké Yesu ke dà: N yóó nda tūmmu tipítì timǎu a kǎri kèè bíékè. ⁵⁸ Kè Yesu ò tǎnné ke dà: Ihǎnké mǎkemu i fǎti, kè sinǎo mǎke tiyǎnti, Onìtibire me nyí mǎke dè bo duó dè kéom̀pè.

⁵⁹ Ke nàké otǎu ke dà: N tūnnè. Kòo ò tǎnné ke dà: Okóti, yóu kè m mu nkote kékūnné n cice kédeè. ⁶⁰ Kè Yesu ò tǎnné ke dà: Yóu kè becírìbèe ñkūrì becírìbè, kè fǎ nkote kénáké Kuyie nkpààtiyuu kpeti.

⁶¹ Kòo tǎu múnkeè béi nke dà: Okóti n yó nda tūmmu né yóu kè n kò nkécau n cǎtè kǎbe. ⁶² Kè Yesu ò nàké ke dà: Wèè dùǎnè dinaakǎà ke wǎke o fǎnkúò de yiè mbáá na kǎpǎ nKuyie nkpààtiyuu kó mutǎmmú.

10

Yesu tǎmmè o tǎmbè sipísìyiekè

(Wénté Matie 9:37-38, 10:7-16 nè Mariki 6:8-11)

¹ Kè Yesu yíe kǎtǎátè o kó betǎmbè sipísìyiekè ké bè tǎ mbèdébè débè yehékè yemǎu mieke nè tipítì timǎu o mǎmmuǎ nhò do dò nkékote kè, ² ké bè nàké ke dà: Tidiiti bimu mediè kè ti dèlè nè kǎnni, bántènè kupaku yiè nkòo duǎnni betǎmbè kè bèe dei o diiti. ³ Kǎtenè, di dò nyipe nyi kè n di tūǎ nyekpamaà mmièke. ⁴ Di bá ntǎ idiítì, di bá ntǎ kudǎukù, di bá nnie tineùti, di báá cómmú kuce

kédou nhòmòu. ⁵ Kè di tati tɛ̀ɛ̀ cɛ̀ɛ̀tɛ̀, di dò: Kunaatí ndi bonè! ⁶ Kòò mòu bo de kó tɛ̀ɛ̀tɛ̀ ke tú kunaatí yìè, kù nhò bonè, kòò mòu me nyí bo, kùu wɛ̀tɛ̀ní di ìnkè. ⁷ Dí mbo de kó tɛ̀ɛ̀tɛ̀ ke yo nke yɔ̀ mbè di duó ndè, otɔ̀nti nè o tɔ̀ndiiti nti, di bá nsɔ̀ti sɔ̀ti sicéí. ⁸ Kè di ta dìlì èi kè bè di cɔ̀uté ke di duò ndè dí ñyo, ⁹ kémmiékùngo bemuɔ̀mbe ke náá nde kó dihei yembè Kuyie nkprààtiyuu tɔ̀nnímè. ¹⁰ Kè di ta dihei mari kè bè í di cɔ̀uté, di yè kécómmú de kó dihei ice, ¹¹ kékprááté de kó dihei kó mutáá mmùu dàri di naàcèi, ke né bè nàké ke dò: Di nyé kè Kuyie nkprààtiyuu tɔ̀nnímu. ¹² N di náámmu Kuyie mbeénti yìè, Sodammu èi kɔ̀be kó tiyɛ̀iti bo nkéñnìnè de kó dihei kɔ̀be kpeti.

*Yehékè yèè yete Yesu
(Wénté Matie 11:20-24)*

¹³ Di bo yà díndi Korasɛ̀ɛ̀ kɔ̀be nè Betisaidaa kɔ̀be, ke yé tidietì n dɔ̀ò di di ciè, kè n do ntì dɔ̀ò Tiiri nè Sitɔ̀ mièke nke bè na ndàátí tifɔ̀tɔ̀nti, ke pe mmutápeí nnè dimònni ke benke bè cèètémè. ¹⁴ Dɛ̀è kpréi nte Kuyie mbeénti yìè, Tiiri nè Sitɔ̀ ekè kɔ̀ke kó tiyɛ̀iti bo nkéñnìnè di kpeti. ¹⁵ Díndi Kapennaummu kɔ̀be di yèmmè do nKuyie mbo ndi dee nkéìnkàa? Biti. Kù bo di cūñnì kè di tanné kudɔ̀nkù mièke.

¹⁶ Kè Yesu yíè kénáké o tɔ̀mbè ke dò: Kè wèè yie ndi kpeti ò yie mmù kpeti, kè wèè di yete ò yete mínwe, wèè n yete kòò yete wèè n tɔ̀nní.

*Yesu tɔ̀mbè sipísiyiekè ò nàkémè bè pī mmèè boti
mutɔ̀mmú*

¹⁷ Kè Yesu tɔ̀mbèè wɛ̀tɛ̀ní nè diwèlì ke dò: Ti Yiè, ti òɔ̀ pɛ̀e nyebòkè nè a yètìrì kè yèè cokému.

18 Kè Yesu bè tɛ̀nné ke dò: N do wúómmu dibòò dotinímè keĩnkè tewàtè tɛ̀mè. 19 N di duómmu muwɛ̀rímú kè di bo nnaù iwààke nè inaá nképrante dibòò wɛ̀rímú muməu, bá dèmarè báá di dòò meyi. 20 Dè bá ndi naati yebəkè di cokùmè, dè pètìnke ndi naati di yètè wàri mètè kpéi nkeĩnkè.

*Kuyie mbenkemè besámpóbè dèè sòri
(Wénté Matie 11:25-27, 13:16-17)*

21 De m̀nni kè Muyaánsààmúu píe nYesu kòo sántè Kuyie nke dò: N da sántí n cice Kuyie nfó nwèè baké keĩnkè nè ketenkè, a s̀nne mètè kpéi ntimómmonti mecii nyembè, nè meyiɛ̀tímè yembè, ke ti benke bèè í tú bəmabè. N cice fòò mè dó ke mè tãáté.

22 Ó dèè memme ke dò: N Cice n duómmu deməu, òmòù í yé debire kè dè í tú de Cice, òmòù me nyí yé debire Cice kè dè í tú debire nè debire dó kébenke bè de Cice.

23 Kòo deè kéwénté o tancóumbè, ké bè nàké bemáà borè ke dò: Dè ndi naati, dínni bèè yà di mè nwúò ndè. 24 N di náámmu Kuyie mpáãnáànti náám̀bè péu nè bekpààtìbè péu do dómú káyà di mè nwúò ndè bá bè í dè yà, bè do dómú kékeè di me nyo tì bá bè í tì kèè.

*Yesu tɛ̀nné tì ikuó wã̀bè kóò kóti
(Wénté Matie 22:34-40 nè Mariki 12:28-31)*

25 Kè ikuó wã̀bè kóò kóti m̀ù ndó kédíí nYesu kéíté kóò beke ke dò: Okóti n dò nkédòò ba kápété mufòmmu mùù bo sáà? 26 Kè Yesu ò tɛ̀nné ke dò: Tì wàri ikuó mieke ke yé mba? A ti kàa nkè tì tú ba? 27 Kè de kóo nìtìi ò tɛ̀nné ke dò: Tì wàri ke tú: Ndó a Yiè nKuyie nnè a yèmmè meməu nè a wè̀nni diməu,

nè a wēřímú muməu nè a cii mməməu kéndó a kou təu a dó mèè botí amáà. ²⁸ Kè Yesu ò nàké ke dò: A tēńné kè dè wenni, ńdəəri memme a yó nřòumu.

²⁹ Kè ikuó wāābè kóò kótì ndó kébenke ò dòrimè Kuyie ndó dè, kébeke Yesu ke dò: We ntú n kou təu?

³⁰ Kè Yesu ò tēńné ke dò: Onìti məu weè do yènní Sedisadəmmu kénkəri Sedikoo, kè bəyóóbèè ò dinté kédukú kòò ndò nhò kú, kè bèe fiete o kperε kóò dəunko kəpəēté. ³¹ Kè dè mmànnè ikuó niùti məu dè kèrínimè kóò yà képeé nkəpəēté. ³² Kè Defii botí kou məu nkéríní kətuəkəní o borè kóò yà képeé nkəpəēté.

³³ Kè Sammarii èi kou məu weè né nkəri kupòòkú kénkéríní kóò yà kè mesémmèè ò pī mmediè. ³⁴ Kòo kətoo o borè, késú o muə nkéwaare məkúò nnè menà mbè tu mè dìfèè nkéboú kédeè kóò kànnε o sāmmarímú ĩnkè, kóò kàtenè təpòòcīētè kényié nkoò tàà. ³⁵ Kè dèe wenté kòo deite medítibii mmédémè kéduó nwèè bà təpòòcīētè ke dò: Ntaànnè we, kè ì dònté, kàa yìè, m bo nwētini ke da yietí.

³⁶ Kè Yesu deè kóò beke ke dò: A yèmmè dò mbeyóóbè me mpuotí wè kou tú we betāāti memme? ³⁷ Kè ikuó wāābè kóò kótii ò tēńné ke dò: Wèè me nhò dòò mesàà. Kè Yesu ò nàké ke dò: Kəte kédəò me botí.

Mariti cəutémè Yesu o cīētè

³⁸ Yesu nè o tancúumbè kè bè nkérí kətuəke dihei mari, kòo nitipòkú məu ò cəuté o cīētè kòo yètiri tu Mariti, ³⁹ kòo nantè bo kè bè tè tu Maari, kè tèe kətoo kénkəri ti Yiè nYesu borè ke kəmmú o náànti. ⁴⁰ Kè Mariti nharinè mudibénnimú kényitini kébéi nke dò: Okóti dè wenni m bo mpímmè mutəmmú m mää kè n nantè kəri a boràà? Duó nkòò íténi ké n teennè. ⁴¹ Kè ti Yiè nYesu ò tēńné ke dò: Mariti a

yîèkùmu ke arì dèmarè péu kpéí. ⁴² Dèmarè máá dèè tu desààrè, Maari weè tããté dèè wenni, bè í yóó fietè dè.

11

*Yesu yē nti mbáá mmèè botí Kuyie
(Wénté Matie 6:9-13, 7:7-11)*

¹ Diyie marì kè Yesu mbáá nKuyie dibòrì marì, ò dèè diì m̀nnì kòo tancòumbè kòò m̀òu ò beke ke d̀: N Yiè, nti tié nti bo mbáá m̀èè botí Kuyie nkéndònnè Isãã tiém̀m̀è o kòbe.

² Kè Yesu bè nàké ke d̀: Kè di ní b́áá nKuyie ndi d̀:

Ti cice!

A dò mpáíí nwe,

yóu kè beǹit̀b̀èè banté a d̀omm̀è páíí.

Baaté kutenkù,

³ Ti pã ti bo di mù yíe,

ti c̀íé nti yei

ti òò c̀íém̀m̀è bèè òò ti caàri.

⁴ B́áá yóu kè tí ta mesòumm̀è miéke.

Ti bo mmáú m̀èè botí Kuyie nti d̀ó d̀è

(Wénté Matie 7:7-11 nè Duku 18:1-8 nè Isaku 1:5-

7)

⁵ Kè Yesu yíe ké bè nàké ke d̀: Di miéke kòò m̀òu m̀òke o népo ke k̀te kòò s̀h̀té keyènkè cuokè ke yí: N népo m pentè mudìì, ⁶ n kòò népo m̀òu weè m pòòní m me nyí m̀òke dèmarè ke bo ò duó. ⁷ Kè dè dò nho népo bo ò t̀ènǹéní kudieku miéke ke d̀: Bá nni nkòònnè, n dié nke kpetínǹému dicàù mí nnè m bí kè ti duó. M b́áá na k̀íté ke da duó mudìì. ⁸ N di náámmu bá kòò do í yóó íté kòò duó, nhò tu m̀èè

kpéi o népo, ò bo ò duó nhò dós dè demau ò wè káónnè mèè kpéí.

⁹ Mí nné di náámmu ke tú: Mòonè kè bè yóó di pāmu. Wammúnè kè di yóó pétému, bentenè dicàù kè bè yóó di kpetému. ¹⁰ Ke yé wèè maa bè ãã we mpāmè, wèè wammú weè ãã pété, wèè bente dicàù bè ãã we nkpeté. ¹¹ Òmòu bo di miεke wèè bire bo ò maa mudii kòo dè duó nditáràà? Yáà kè dè ò maa teyĩntè wèè dè duó nfewàáfè? ¹² Yáà kè dè ò maa dikoyenni wèè dè duó nfenanfè? ¹³ Díndi benitiyεibe kè di yé ke duò ndesààrè di bí, dè bo yĩmè di Cice wèè bo keĩnkè kòo báá duó mMuyaánsààmù bèè mù nhò maa.

*Yesu miεkùmmè dibòò ta wè ke dànnε o nándenfé
(Wénté Matie 12:22-30 nè Mariki 3:22-27)*

¹⁴ Kè Yesu beti dibòò dii ta onitì ke dànnε o nándenfé, kè dii yé, kè de kóo nitii na kénnáá nkè dèè di benitibè. ¹⁵ Kè bèmabè ntú: Nè obòòkpààtì kó muwērimú mmu ò bètìmè yebòkè.

¹⁶ Kè betòbè ndó kóò yàáké, kóò beke ke dò wèè dòò mēdòòrimè mamè mèè benkú o wērimú bonnìmè Kuyie mborè. ¹⁷ Yesu né me nyémè be yèmmè, kòo bè nàké ke dò: Kè dikpààtiyuu marì toté ke kpa ndimáà di bá nhā ke bo, di cēĩ bo duó sitòbè ìnkè. ¹⁸ Di mè ntúmè m beti yebòkè nè obòòkpààtì kó muwērimú, kè dibòò toté ke kpa ndimáà, di kpàtì bá nhā ke bo. ¹⁹ Kè nsà kè m bètì yebòkè nè obòòkpààtì kó muwērimú mmu di kòbe né yé bètì nè we nkōmu? Dèè kpéi nte kè di kòbe yóó di bekénè. ²⁰ Kè m me mbètì yebòkè nè Kuyie nkó muwērimú mmu, Kuyie nkpààtiyuu dii tũ ntùòkení di cuokè.

21 Onitikperì bàátí dìì m̀ǹǹǹì m̀s̀s̀à ǹk̀e baa o c̀ìè̀t̀è o k̀p̀èr̀e d̀e_m̀o_u ò m̀bom_u b́e_u. 22 K̀o_o ǹì_t̀ì m̀o_u m̀e ǹk̀ò_t̀e_ǹì ẁèè k̀p̀e_r̀ǹì k̀oò p̀è_è_t̀é, k̀oò na, ò bo f_i_e_t_e o k̀p̀à_r̀ì_ǹe_n_t̀ì ò do t́á t̀ì, k̀é_t̀ú_ó_t̀é_ǹè o k̀p̀e_r̀e k̀é_t_ó_t_í. 23 Ẁèè í n ẁé_í_ǹè ò n k̀p̀à_n_ǹe_m_u, ẁèè í n ẁé_í_ǹè k̀è t_i t_í_k_í ò d́é_í_mu.

*Dibòò bo ẁé_t_e_n_í_m_è o_n_ì_t_ì m_ì_e_k_e
(Wénté Matie 12:43-45)*

24 K̀è d_i_b_ò_ò ỳè o_n_ì_t_ì k_e k̀ò_t_e t_e_d_ò_n_t_è ì_n_k_è, k_e w_a_n_t_i d_ì b_o o_m_p_è d_è, k_e m̀ò_ń_t_é d_ì b_o y_í: M bo w_è_t_e n s_ò_ò b_o w_èè m_ì_e_k_e. 25 D_ì t_ù_ò_k_oo d_ìì m̀ǹǹǹì k_é_n_s_ó n_d_è k_à_ú_t_é p_á_í_í k_e t_ũ_n_t_e b_á ò_m_ò_u í b_o o m_ì_e_k_e. 26 K_è d_ìì w_è_t_e k_é_w_a_a_n_n_ì y_e_t_e_y_è y_è_y_i_e_k_è y_è_è d_ò_k_e y_ó_u k_e d_ì p_è_è_t_é, k_è y_è_è w_è_t_e k_é_t_a o m_ì_e_k_e, k_ò_o b_o_r_i_m_è_è s_ĩ_n_t_e k_é_p_è_è_t_é m_è s_ò_ò d_ò_m_m_è.

Yesu nàkémè bèè tú diwèì móm̀m̀ǹǹì yembè

27 Yesu k_p_a_á k_e m_e n_n_á_á n_k_ò_o n_i_t_i_p_ò_k_ù m_ò_u_u b_é_i_n_n_ì d_i_t_ĩ_n_n_ì m_ì_e_k_e k_e d_ò: D_è n_n_a_a_t_i o_n_ì_t_i_p_ò_k_ù w_èè d_a p_è_i_t_é, a y_á_á w_è.

28 K̀è Yesu ò t_è_ń_n_é k_e d_ò: D_è p_è_t_ĩ_n_k_e ò_n_n_a_a_t_i b_èè k_è_n_m_ú b_è_m_b_e K_u_y_i_e n_n_á_à_n_t_ì k_e d_ò_r_i t_ì y_è_m_m_è.

*Yesu do nàkémè dè yó ndòmmè tibeénti yiè
(Wénté Matie 12:38-42)*

29 K_è b_e_n_ì_t_i_b_è n_t_i_k_u_n_ì Yesu b_o_r_è k_ò_o b_é_i n_k_e d_ò: D_i m_m_ò_n_n_ì k_ó b_e_n_ì_t_i_b_è b_èè b_ù_t_ĩ_n_n_é K_u_y_i_e n_k_e d_ò_r_i m_e_y_e_i, m_b_è t_ú n d_ò_ò t_i_d_i_e_t_ì b_è m_e m_b_á_á t_ì y_à k_è d_è í t_ú t_ìì d_ò d_ò S_o_n_a_a_s_i. 30 S_o_n_a_a_s_i d_ò t_ú_m_è d_i_b_e_n_k_è_r_ì N_i_n_i_f_u k_ò_b_e k_p_é_í, m_m_è_è b_o_t_í n_k_u O_n_ì_t_i_b_i_r_e y_ó n_t_ú_m_è d_i_b_e_n_k_è_r_ì d_i m_m_ò_n_n_ì k_ó b_e_n_ì_t_i_b_è k_p_é_í. 31 T_i_b_e_é_n_t_ì k_ó d_i_y_i_è S_e_b_a_a k_ó_o n_i_t_i_p_ò_k_p_à_t_ì b_o c_ó_m_m_ú k_é_b_e_k_é_n_è d_i m_m_ò_n_n_ì k_ò_b_e k_é b_è k_p_e_t_ĩ_n_n_é

ke yé ò iténímè dèdétirè ke kàtení ke kèè Sadoməw náàntì meciì nkpeti. Né ntenè òmòu diè nke deunè Sadoməw. ³² Tibeéntì yìè Ninifu kəbe bo cómmú kébekénè di mmònnì kəbe ké bè kpetínné ke yé Sonaaasi do bè nàkémè kè bèè ceetemu. Né ntenè òmòu diè nke pèèté Sonaaasi.

Fenònfè tu tikòntì kó defitírè nde
(Wénté Matie 5:15, 6:22-23)

³³ Kè Yesu béi nke dò: Bè ɔ̄ í ncóu nfitírè ké dè ànné tecètè miéke, bè ɔ̄ dè cōnné deyiitírè nde, bèè kó dimàà taàní kè bè nwúó nkuwenniku. ³⁴ Inuə ntu tikòntì kó defitírè nde, kàa nuə nwúó nha kòntì timəu ɔ̄ mbo kuwenniku miéke nke. Kàa nuə mme nyí wúó a kòntì timəu ɔ̄ mbo dibìnnì miéke nke. ³⁵ Daate kè kuwenniku kùu bo a miéke kè kù bá ntú dibìnnì. ³⁶ Kè kuwenniku da mí a kòntì timəu ke í soké kupíkù makù, a kòntì timəu bo mbo kuwenniku miéke, kéndònnè defitírè ɔ̄ nda mímmè.

Yesu kpànnèmè Fadisĩbe
(Wénté Matie 23:1-36 nè Mariki 12:38-40)

³⁷ Yesu nàké diì m̀nnì kédeè, kè Fadisĩe m̀u ̀ yu o cĩètè mudii, kè Yesu kəte kè bè nyo. ³⁸ Kè Fadisĩe m̀u yà Yesu yommè bá ò í nìte ikuó yèmmè kè dèè ò di. ³⁹ Kè Yesu ò nàké ke dò: Díndi Fadisĩebe di ɔ̄ eité febòòfè nè dibuu ìnkè nke kè di miéke né piéké oyúókù kó meyèmmè nè kuyonku. ⁴⁰ Tiyèintì díndi! Kuyie nkùu d̀̀ de ìnkè kuú í d̀̀ de miékaà? ⁴¹ Mpããnnè becĩribè nè di yèmmè meməu, memme deməu dè bo wenkemè di kprí.

⁴² Di bo yà díndi Fadisĩebe! Díndi bèè duò nkuyie ndi kperɛ deməu kó meyaatimè tepítè nè tikũnfãàtò, ke yóu di bo ndərimè Kuyie ndó dè nè

di bo nkù dómè. Di do dò nké nde ndoari, di né báá yóu desonne.

⁴³ Di bo yà díndi Fadisĩɛbe bèè nonnè yekàrè kètiyè titííntouti miεke, ke dó bè ndi dɔú nyekãàtè miεke ke ninkoo. ⁴⁴ Di bo yà díndi bèè dònne ifɔti ìì danné, bè ð ncenti ìì ìnkè ke í yé.

⁴⁵ Kè Fadisĩɛbe kóo kóti maùu béi nke dɔ: Okótì a náá mmie nke sáá ntí mbe. ⁴⁶ Kè Yesu ò tɛ́néné ke dɔ: Di múнке bo yà díndi Fadisĩɛbe kó bekótìbè bèè bou yetuɔ cɛ́yè ke tounko benitìbè, di me nyí bè teénnè bá sám̀pó mutòu. ⁴⁷ Di bo yà díndi bèè maà mesàà Kuyie mpããnáàntì náam̀bè di yembè do kuò bè kó ifɔti. ⁴⁸ Nè de miεke di benkúmu di kómmúmè di yembè ke yé beε kuòmè Kuyie mpããnáàntì náam̀bè kè díndi maà be fɔti. ⁴⁹ Deε kpéi nte Kuyie nnè ku kó mecii mmieke kè kùu béi nke dɔ: M bo bè duónko m pããnáàntì náam̀bè nè n tɔrè, kè bèε kuɔ bie nkéféũ mbetɔbè. ⁵⁰ Kè dèε yie nkè Kuyie mpããnáàntì náam̀bè bè do kuò bè nè kutenkù ketémè kè be kó tibeéntì do di mmònnì kɔbe yɔ ìnkè, ⁵¹ kéketé Abεeri kó mukòu, kéntɔ kétuɔkenni Sakarii bè kùu wè Kuyie ncĩètè nè diwũòtònni de saku. Mómumu nwe n di náammè de kó tibeéntì bo do di mmònnì kɔbe yɔ ìnkè.

⁵² Di bo yà díndi ikuó nùtì bèè pàanko betɔbè Kuyie nkó kuce, di í kù tũ ndi mómumɔmbe, ke né díítí bèè dó ké kù tũnne.

⁵³ Yesu ité dii mònni de borè kè Fadisĩɛbe nè ikuó wããbè miεkeε ò peike mediè nkè bè nhò bèkú tináànti péu, ⁵⁴ ke bo yà ò bo béi nkéyete kè bèε o pĩ.

*Dèè sàri dè bo feité
(Wénté Matie 10:26-27)*

¹ Δε μὲννὶ κὲ βενὶτὶβῆε τίί νσικουπί σικουπί κένναυ βετὸβῆ, κὲ Yesu keté kénáké o tancóumbè ke dò: Daatenè Fadisíēβε κό meyèmmè mèdémè kpéí mmèè dònne mutie mùù muuti pḗḗ. ² Dèè sàri dè bo feité, κὲ disòrì kperεε yènní kuwenniku. ³ Δεε kpéí nte di nàké tì kufáá bè bo tì kèè kupùiti, di wεε tì dimáà borè, bè bo deke kudànkù ké tì pīéké.

*Ti í dòmme kéndé bèè kòu tikònti máà
(Wénté Matie 10:28-31)*

⁴ N di náámmu díndi n népobè: Bá ndénè bèè kòu tikònti máà. ⁵ M bo di benke di dò nkéndé wè, ndénè Kuyie nkùù bo na ke da tanné muhāá miεke a kũũ nkó difònkúò. Di dò ké nku ndé.

⁶ Bè ɔɔ í nfité inɔribí inùmmù dáràà? Nè memme Kuyie ndakemu imɔu i kpéí. ⁷ Bá di yùti Kuyie nti kààmmu ke yé tì màmmè. Di bá nyĩèkù, bá wè di miεke ò pḗḗtému inɔribí péu.

*Wèè bo náké ò tumè Yesu kou
(Wénté Matie 10:32-33, 12:32, 10:19-20)*

⁸ N di náámmu, wèè bo náké βενὶτὶβῆ ììkè ò tumè n kou, mí nhOnìtìbire m bo náké Kuyie ntōrè ììkè ò túmè n kou. ⁹ Wèè bo n nenni βενὶτὶβῆ ììkè, m bo ò nènni Kuyie ntōrè ììkè.

¹⁰ Wèè bo sáà nhOnìtìbire, Kuyie mbo ò cīé, wèè me mbo sáà mMuyáánsààmù, Kuyie mbáá ò cīé mbìtì.

¹¹ Kè bè di kərinè dīì m̀̀nnì tibeéntì titíintouti miεke yoo bekpààtìbè nè bebeémbè borè di bá ntoti di yèmmè di bìi yóó náké tì kényè, nè di yóó ti nàké

mèè botí. ¹² Kè di tùòkè, Muyaánsààmù muù yó di duó ndi dò nkénáké tì.

Kukpààtiyèinkù

¹³ Kòò mǎ̀u b́inní dítínnì mièkè kè d̀: Okóti náké n kóo kóti kè tí totí ti cice ku kè ti yóunè dè. ¹⁴ Kè Yesu ò náké kè d̀: N népoo we nni ndòò obeénti kè m bo ndi bekùnè, yoo n di totí di kperè? ¹⁵ De m̀nni kè náké benitibè kè d̀: Dòònhè meyoòmmè, kè yóu di bo ndómè di kparikè kè yé onitì kpàti tii í temè o fòmmu.

¹⁶ Kòò bè náké dináànhāntírì mari kè d̀: Tikpàti yiè mm̀u weè do bo, kè m̀kè depaà nkè dèè pié mediè. ¹⁷ Kòò mbékú omáà o yèmmè mièkè kè tú: N yí m̀kè m bo ānné dè n diiti? ¹⁸ Kè náké omáà kè d̀: N yàmu n yóo yīmè, m bo può m buò sánpóyè, kémaá yedièyè kéānné n diiti nè n kperè demou. ¹⁹ De m̀nni kè náké n wēnni kè d̀: A m̀kemu tikpàti péu, ñhompù kè yo nke yò nke yānku. ²⁰ Kè Kuyie nné ò náké kè d̀: Kuyèinkù f́! Kè nyènkè mómmanke m bo túóté a wēnni kè we nné tiekè de kó tikpàti?

²¹ Wèè waà ntikpàti o mómmuò nho kpéi nke né í tú okpàti Kuyie mborè o kperè me d̀.

Ti í d̀ommè kényièkù

(Wénté Matie 6:25-34)

²² Kè Yesu náké o tancòumbè kè d̀: Dèè kpéi nte kè n di náá nke tú: Di bá nyièkù di bo dimu yoo di bo dáátì mù kpéi. ²³ Kè yé mufòmmu pèētémè tidiiti kè tikònti pèēté tiyààti. ²⁴ Wénténè tinòti, tì í buòti, tì í kòũ, tì í m̀kè ye buò, kè Kuyie nti piú. Díndi náke di í pèēté sinòò? ²⁵ Di we mbo na nè o yeòtoti mièkè kényíe o fòmmu kè mùu okè? ²⁶ Kè di

í yóó na kédə̀ə̀ dèmarè sàm̀pòrè, ba nkpeí nné te kè di yĩ̀èkù dèterè kpéí? ²⁷ Wénténè mutepóó ndòmmè dikpáà mièke, mù í pĩ mmutōmmú, mù me nyí duà̀kù tiyà̀àtì. N né di náámmu kè n tu bá Sodomə̀ə̀ nè o kpàtì diètì mièke, ò í dàátí tiyà̀àtì tìi wenni ke mù tù̀ə̀ke. ²⁸ Díndi bèè í tá kè dè deυ, kè Kuyie nsà̀rì tifààtì tìi bo yíe, ke naa yóó cóúté, dè bo yĩme kè kù báá di dátínne tiyà̀àtì? ²⁹ Di bá nharì ke wanti di bo nyo mmù nè di bo nyō mmù. ³⁰ Bèè í tũ nKuyie mbèè m̀ə̀ke de kó iyè̀ntotí sã̀à, díndi biè, di m̀ə̀kemu di Cice kòò yé̀ dè di békú dè. ³¹ Petinke wammúnè Kuyie nkpààtiyuu kè kù né di duó ndesə̀nne kénóó.

Ti bo sənne m̀e tikpàtì keĩnkè

(Wénté Matie 6:19-21)

³² M pecə̀nku, di bá nyĩ̀èkù ke tú di í sũ, ke yé di cice weè dómè ke di duó nho kpà̀àtiyuu. ³³ Fíténè di kperè kèpāmmú beçĩ̀rìbè idíítí. Yánnè sidítídə̀ú sùì í yóó cake, kéānnè tikpàtì tìi í yóó cake ké tì sənne keĩnkè Kuyie mborè. Bèyóóbè í yóó tóónko dè, ditùù í yóó cááké dè. ³⁴ Ke yé a kpàtì borè a yèmmè de mbomè.

Ti bo ndakemè

(Wénté Matie 24:42-51 nè Mariki 13:33-37)

³⁵ Yinè di naàkũ̀s kè di fitiyì ncə̀u, ³⁶ kéndònnè betōmbè bèè bàa wèè bè baké, ò bo nkū̀ntinimè mupotú̀òmù kébente dicà̀u kè bèe o kpeté. ³⁷ Dè nnaati betōmbè bèè kóò kòtì bo nwētini ke ś mbè wùó. N di náá mmómmuə̀ə̀ nwe ò bo ānné o tōnyà̀àtì, ké bè kànnè ké bè duó mmudiì. ³⁸ Kòò wētini keyènkè cuokè yoo dikodakə̀ǹnì, ke ś mbè wùó ndè mbè naati. ³⁹ Banténè ke dò nkè teçĩ̀ètè yiè nyé

oyúókù kàriní dìi m̀ǹǹǹ, ò bo nwúó, ò báá yie nkòo ta o c̣ĩ̀ṭè̀ṭè̀. ⁴⁰ Díndi múnke nwākénè ke yé Onìtibire wētínimè di í dake dìi m̀ǹǹǹ ndi.

*Oṭõnti yeiwe kó medonnimè
(Wénté Matie 24:45-51)*

⁴¹ Kè Pierii beke Yesu ke d̀: N Yiè nha náá nde kó dináañhántiri ṭii kpéínáá yáa timəu? ⁴² Kè ti Yiè nhò ṭẹ̀ṇé ke d̀: Dí ndonnè oṭõnti wèè d̀d̀ri dèè wenni ke ciì b̀è b̀anne wè beṭõmbè kòò bo mbè duò mmudiì ò d̀ò nké mmù mbè duò ndiì m̀ǹǹǹ. ⁴³ Dè bo narike de kóò ṭõnti ṭec̣ĩ̀ṭè̀ṭè̀ yìè mbo nwētíní dìi m̀ǹǹǹ ke ṣ́ nho p̣ĩ nde kó muṭõmmú. ⁴⁴ N di náá mómumuə nwe ṭec̣ĩ̀ṭè̀ṭè̀ yìè mbo banne de kóo ṭõnti o kpàti timəu. ⁴⁵ Kè de kóo ṭõnti yèmmè me ndò ṇṭec̣ĩ̀ṭè̀ṭè̀ yìè nyí wētíní mec̣ãã, ke puoti beṭõmbè benitidaabè nè benitipòbè, ke neinè tinaayããti kè b̀è yo nke ỵò mmenaà. ⁴⁶ Ṭec̣ĩ̀ṭè̀ṭè̀ yìè mbo wēténí de kóo ṭõnti í ò bàa dìi yìè, ò í dake dìi m̀ǹǹǹ, kóò puotí mediè, nkóò d̀d̀ b̀è d̀d̀rimè benitiyibe.

⁴⁷ Oṭõnti wèè yé wèè ò baké ò d̀ó dè, ke í dè d̀d̀ri, ò bo c̣outé tiyēiti mediè. ⁴⁸ Wèè ṭõnti me nyí yé ke d̀ò nhò d̀d̀ri dè tu meyei, mbè bo ò puotí kè dè nkēñnì, b̀è duó nwè péu b̀è bo ò beke péu, b̀è b̀anne wè kè dè ṣũ b̀è bo ò beke kè dèè p̣ẹ̄ṭé.

*Ṭec̣ĩ̀ṭè̀ṭè̀ ṭemàà kó metotímè kó tináañti
(Wénté Matie 10:34-36)*

⁴⁹ N ḳòṭení ke bo wete muhãã mmu kutenkù mièke kè dè nḥ ɔ̣ṭí mù bo c̣óútémè. ⁵⁰ N d̀ò mbè nḥ ãnné ḅaṭèmmù ṃòu nwe kè dè nḥ ɔ̣ṭí b̀è bo wè nni nḥ ãnnémè. ⁵¹ Di yèmmè bá ndò ò ṭoní kunaatí nku kutenkù kuu mmieke, n ṭoní meyatimè mme. ⁵² N di

náá mómmuò nwe, kè benitìbè bo bènùmmù tɛɔfɛtè, bè bo toté kè bètããti nkpannè bèdébè, kè bè múnke bè kpànnè. ⁵³ Kè debire cice ndè kpànnè, kè dè ò kpànnè, kòo nitipòkù nkpannè o kóo sapàà, kòo kóò sapàà nhò kpànnè, kòo nitipòkù nkpannè o còkù, kòo còkù ò kpànnè.

Ti bo mbaàtìmè dèè wenni
(Wénté Matie 16:2-3)

⁵⁴ Kè Yesu yí kénáké ditĩnni ke dò: Di ãã yà diwetiri diyie yìenì kèè bíékè ke dò: Fetaafè yóó ni. Kè fè mènke ni. ⁵⁵ Kè kubakù cǎnku bíékè kó kuyaakù fùute di dò: Kuyiinkù yó mbo, kè kù mènke mbo. ⁵⁶ Meyèmmè mèdémè yembè díndi, dè dòmme kè di banní tiwetì kó mèdòmme nè ketenkè kōme ke né í banní dèè dòòri di mmònni. ⁵⁷ Dè dòmme kè di í nò nke baàti di mǎà dèè wenni?

Ti bo ntũnimè tii bo nè ti kou ti cuokè
(Wénté Matie 5:25-26)

⁵⁸ Nè òmòu kè di mǎke tĩmatì ke kǎri tibeénti, yetoo ké ti tũnte kè di mu nyí tũðke, kòò báá da duó mpòdũsibè, kè bè da kpetĩnné. ⁵⁹ N da náá mómmuò nwe a í yeti deborè ke í yietí tɛpítè sɔnte.

13

Sidowee kó kuduotí do kùò bè kó tináànti

¹ Dè kó dimònni kè benitìbè mabèe katení, kénáké Yesu Pidati do kùò Kadidee kǎbe bè kpéi nke sǎ mbè feu Kuyie nyiwũs ke kù kòu itei, kè bèe bè kùò kè be yĩ ñwènnénè iwũs kōme. ² Kè Yesu bè nàké ke dò: Di yèmmè dò nde kó benitìbè yei mpèstému Kadidee kǎbe tǎbè kōme kè dèè te kè bè kúà? ³ Biti, n né di náámmu ke tú: Kè di í cèète meborime, di yóó kú bè ku mèè botí nku. ⁴ Di yèmmè dò nSidowee kó

kuduotí do do, kényāke bèè nìtìbè tepíítè nè bèni kó meyei ndo pēētému Sedisadēmmu kabe tabè kōmadà?
⁵ Bitì, n né di náámmu ke tú kè di í cèète meborime di bo kú bè ku mēè botí!

Mutie mùù í pēi mu kó dináaṅhāntírì

⁶ De kó difōnkúò kè Yesu bè náké dináaṅhāntírì ke dā: Onìtì mōù wèè do fií mmutie o paku mieke, kékōtení ke bo tōũ yebe ò me nyí mpètè, ⁷ kénáké wèè bàa kupaku ke dā: Dibenni tǎánnì ndi mie nkè n kòrìní ke bo tōũ yebe bá n yí pètè, kōũ mu, mù báa sǒnté kéncaari ketenkè. ⁸ Wèè bàa kupaku kòò dā: Okótì yóu mu di mbenni kè m mù ānné tikùtì, ⁹ kè dè yēmmè mù yàa peité, kè mù me nyí peité a né mù kōũ.

Onitipòkù dibòò pūťinné wè

¹⁰ Teom̀pùtè matè yiè kè Yesu n̄tiè mbenìtìbè kutííntouku mieke. ¹¹ Kòò nitipòkù mōù dè bo, kè dibòò marì ò ta, kòò pūťinné yēbie ntepiítè nè yèni, bá ò í n̄o nke séìrì. ¹² Kè Yesu ò yà kòò nàké ke dā: Onitipòkù n da miékùnnemu a mōmmú.

¹³ Ke n̄ó n̄ho n̄ou o ìnkè, kòò p̄ānkēē séíté kénsāntí Kuyie. ¹⁴ Kè kutííntouku kóo kótì miēkēē peike, Yesu miékùnnemè omuānti teom̀pùtè yiè, kòò náké difīnnì ke dā: Yewe bo yekuà ndi mutōmmú kpeye, ñkòrìnèní yèè mieke kè bè di miékùnkò ke yóu teom̀pùtè yiè.

¹⁵ Kè ti Yiè nhò tēñné ke dā: Meyèmmè mèdémè yembè díndi! Di òò í mpìtè di wũò teom̀pùtè yiè kékōte kè ì n̄inadà? ¹⁶ Onitipòkù yie nwèè né tú Abarammu kó kubotí kou kè dibòò ò boú yēbie

ntepíítè nè yèni, dè do í dò nh ò bouté de kó iwěĩ
teom̀pùtè yìèà?

17 Yesu nàké μεμμε, kè ifeii pĩ nho
kprantídèntòbè, kè ditĩnnì yèmmè ñnaati, ò dòòri
tù dieti kpéí.

*Feyoǹfè nè mutie mùù muuti p̄èè de kó medonnimè
(Wénté Matie 13:31-32 nè Mariki 4:30-32)*

18 Kè Yesu yíé kébéi nke d̀: Kuyie nkpààtiyuu
dònnè ba? M bo dì d̀nnenè ba? 19 M bo yĩ dì d̀nnè
feyoǹfè dòmmè mme, kòò niti ò̄ fè buotí kè fèe yènnì
kènaá mmutie diemù nè ibake, kè sinə yĩ mmu
bake ñnkè.

*Mutie mùù muuti p̄èè mu kó medonnimè
(Wénté Matie 13:33)*

20 Kè Yesu yíé kébéi nke d̀: M bo donnènè
ba Kuyie nkpààtiyuu? 21 Dì d̀nnè mutie mùù
muuti p̄èè mù dòmmè mme kòò nitipòkù ò̄ mù waá
nsám̀p̀ó kékərenè mup̄è̀yùò nciròò bètāāti kéānte
kè ticootii múútí timəu.

*Dibòrì dìì m̀p̀urì
(Wénté Matie 7:13-14, 21-23)*

22 Kè Yesu ñduò nyitié nyehèkè nè sihekésí ke kéri
ke kəri Sedisademmu. 23 Kòò m̀əu ò beke ke d̀:
Okòtì benitibè sàm̀p̀ò bèe yóó cootàà? Kè Yesu bè
tè́nnè ke d̀: 24 Yetenko kéta dibòrì dìì m̀p̀urì, n di
nāammu kusũkù yóó bennému bè bo tamè kèyĩ̀ke.

25 Teciètè yìè mbo íté dìì m̀nnì kèkpetinnè kèpáá,
nkè di m̀bo ditowaà di bo mbie ndicàù ke tú: Tí Yìè
ntí kpeté. Kòò né di nàké ke d̀: N yí yé di boñní kèè
bíékè. 26 De m̀nnì kè di ò nàké ke d̀: Nè f̄ ntí baa
do wènnè kèdi, kàa duò nyitié nti cèkaràà? 27 Kòò

wēte ke di náké ke dò: N yí yé di boñní kèè bíékè, fūtenè m borè díndi bèè dòòri meyei. ²⁸ Deñde di yóó nkuòmmè ke cáá ndi nùì, ke wúó Abarahammu nè Isaki nè Sakòbu nè Kuyie mpāñnāañti náam̀bè bemaù kè bè bo Kuyie nkpààtiyuu mièke kè díndi né bo ditowaà. ²⁹ Beǹtìbè itinímu tipùtì timaù diyìè yìèní kè nè dì taà kè kòbe kubakù cānku bíékè nè kuyóú kòbe ke bo kari Kuyie nkpààtiyuu mièke kédi. ³⁰ Bè̀mabè bèè tũ ndi mm̀ònni bè bo niité, bè̀mabè bèè ni di mm̀ònni kè bèè tũnne.

Yesu do k̀òtemè Sedisadèmmu mesòmmè

³¹ De kó dim̀ònni kè Fadisiḕbe mabèe kòtení kénáké Yesu ke dò: Íté diè, pḕtè, Edòti dó ké da kuomu. ³² Kè Yesu bè náké ke dò: Kòtenè kénáké de kó fehāāfè* ke dò: M betìmu yebòkè yíe nnè nanke ke mièkùnkò bemaùmbè, diyìè tãānni yìè ke yóó deè n tōmmú. ³³ N do nkésòotèmu n ce yíe nnè nanke nè diyìè terì, ke yé dè í wenni bè bo kuomè Kuyie mpāñnāañti náañtò diheì marì kè dè í tú Sedisadèmmu.

³⁴ Díndi Sedisadèmmu èi kòbe bèè kòú Kuyie mpāñnāañti náam̀bè, ke buòti Kuyie ntōmbè yetārè. Kuce mede ndi n dómè ké ndi okè tekote ò nhokemè te bí bá di í yie? ³⁵ Di èi bo pònte kénáá ntidobontì, n di náámmu di ténke í yó n yà, kè dè í tú di bo yí dii yìè: Mesàà nní mbonè wèè kèríní nè ti Yìè nkó diyètìrì.

14

Yesu mièkùnnemè omuònti tecom̀pùtè yìè

* **13:32** fehāāfè Isidayeeribe do wúó nfehāāfè kuwanwankù kùù cii kùnkù ke sou, ke né òri ke òòri meyei.

¹ Teom̀pùtè matè yìè kè Yesu k̄ate Fadisĩ̀be kóo kóti m̄òu cĩ̀ètè ke bo di, kòo nìti m̄òu dè bo ke m̄o nke m̄ùútí, ² kè bè nwéi Yesu meγ̄òmmè ke bo yà ò bo ò miék̀unne teom̀pùtè yìè. ³ Kè Yesu beke ikuó w̄ã̀bè nè Fadisĩ̀be ke d̀ò: Ikuó yienaà, ke í yete a bo miék̀unnemè onìti teom̀pùtè yìè?

⁴ Kè bè ndò nyúóó. Kè Yesu n̄óo n̄ho n̄ùtè omūanti ìnkè kòò miék̀unne, kédúo nk̄oo p̄ẽtè. ⁵ De m̀onni kòo bè beke ke d̀ò: Di miéke kòò m̄òu m̀òke o b̄ire yoo o n̄àfè, kè dè do d̀òkè miéke teom̀pùtè yìè, ò báa k̄ate kè dè d̀ennenáa? ⁶ Bá bè í nna kòò t̄ĩ̀né t̄imatì de kó tináānti ìnkè.

Bèè d̄éúk̀unko bemáa

⁷ Kè Yesu yà bè d̄ómè ye k̄arè ketiyè kè bè n̄aké dináānh̄antiri ke d̀ò: ⁸ Kè bè da yu mupotúòm̀ù kó dibanni, báa niitè kékari dik̄ari deyìk̀è k̄peri, kè dè yèmmè bè yu òm̄òu kòò da p̄ẽtè. ⁹ Wèè di yu kòo da n̄aké ke d̀ò: Ítè k̄efi nyie ndik̄ari. De m̀onni k̄a itè nè ifei, kék̄ate kékari def̄n̄kúò k̄peri. ¹⁰ Kè bè da yu dibanni, k̄ate kékari def̄n̄kúò, wèè da yu kòò t̄ù̀kení ke da yà ke yĩ: N n̄epoo, k̄atení kékari deyìk̀è. De m̀onni dè bo da d̄éúk̀unne bet̄òbè yìk̀è. ¹¹ Wèè d̄éúk̀unne om̄aa bè bo ò kék̀unne, wèè kék̀unne om̄aa kè bèè ò d̄éúk̀unne.

¹² Kè Yesu n̄aké wèè ò yu ke d̀ò: K̄a yóo yú benit̄ibè mudii a báa yú a n̄epobè a me mbáa yú a tebíi, a báa yú a cĩ̀ètè k̄obe, a báa yú a c̄p̄eetit̄òbè bèè m̀òke be k̄pere ke yé bè yóo namèmu ke múnke da yú kè dè nda f̄ó. ¹³ K̄a ãnné dibanni, yú be c̄r̄ibè, nè tih̄ùtì nè ye k̄p̄ĩ̀è nnè tiyũ̀nti kè d̄e di. ¹⁴ Dè bo

nda naati ke yé bè í yóó namè ké dè nda fóó, Kuyie nkuù yóó dè nda yietí bèè wetí bè bo yánté dùi yiè.

Dináan̄hāntírì dùi tukúnè wèè yú mudii
(Wénté Matie 22:1-10)

¹⁵ Bèè kàri ke yo nkè be kóò mǎu náké Yesu ke dǎ: Dè nnaati wèè bo di Kuyie nkpaàtiyuu miεε.

¹⁶ Kè Yesu ò náké ke dǎ: Oniti mǎu weè do ānné dibanni kényú benitibè péu kè bè bo di. ¹⁷ Mudii bi dui mǎnni kòo tǎ nho kóo tǎnti kòo bo bè yúni. ¹⁸ Βεμου kè bèε peri. Kòo ketiwè dǎ: N donté m paku nku ke dǎ kékote ké kù yà, n da báámmu n yí yóó na kékotoo. ¹⁹ Kòo tǎu dǎ: N donté inààke nyi tepítè ke dǎ ké ì yáákénè mutǎmmú, n da báámmu n yí yóó na kékotoo. ²⁰ Kòo tǎu dǎ: N tǎoté m pokù nwe bàmbà ndeè te kè n yí yóó na kékotoo. ²¹ Kòo tǎnti wētēni kénáké tēcītēti yiè mbè ò náké ti. Kè tēcītēti yiè mmiεεε peike kòo náké otǎnti ke dǎ: Kote mecāā nyaarè nè dihei kó ice kényúni beçiribè nè tihòuti nè tiyũònti nè yekpĩè. ²² Kè dèe yíé sǎnpó kòo tǎnti wētē kóò náké ke dǎ: Okóti ti dǎdmu a yē nti dǎdmè kè mefiè nkpaá. ²³ Kè tēcītēti yiè nyíé kénáké otǎnti ke dǎ: Kote ice miεεε nè yeteyǎ, kàa yà bè, a duó nkè bèε kotení kè n cītētēe píe. ²⁴ N da náámmu n do keté kényú bèè kó dimàà be kóò mǎu báá di n diiti.

Yesu náké ti bèè dǎ ké nhò tũ
(Wénté Matie 10:37-38)

²⁵ Kè ditinnì diērì ntũ nYesu, kòo wēēte ké di náké ke dǎ: ²⁶ Kòò mǎu dǎ ké n tũnne, ke í n dǎ kè dè pēēté o cice nè o yǎ nè o pokù nè o bí nè o nēi nè o kó bekótibè nè o tǎbè nè o mǎmmuǎ, ò báá na kéntú n kou. ²⁷ Kè wèè í tǎ o dapāātí ke n tũ nhò báá na kéntú n kou.

28 Di miεke we mbo nyóó maá teçfètè ke í nketé ke kàri ke bàte o díítí ke yà kòo bo na ké tè keté ké tè dèè.
 29 Ò yàà bo pũúté mèè kpéí ke í nna ke tè dèè kè bè nhò daú ke tú: 30 We ònìtì pũúté ke yĩēke ò bo deèmè.
 31 Yàà we òkpààtì bo nkàri ke bo dokénè òkpààtìtòu ke báá keté kékari kéwénté kéyà kòo bo nanè benìtibè tekoupiítè (1000), kédokénè otòu wèè m̀̀ke benìtibè sikoupiísidé (2000)? 32 Kòò wènté ke báá na, ò ãã t̃ nyet̃rè nye, kòo kpààtì t̃ou kpáá díèt̃rì, kòo ò wammúnè kunaatí. 33 Mèè botí nku di miεke kè wèè í yóu ò m̀̀ke dè demou, ò báá na kéntú n kou.

Mukókúó mmùù fétinne mu naatí
 (Wénté Matie 5:13 nè Mariki 9:50)

34 Mukókúó ntú dèmarè sààrè nde, kè mù né fétinne mu naatí, bè bo mù náríkùnnè ba?
 35 Mukókúó mmùù ténke í naatí bè í mù d̀̀òrinè m̀̀mamù, mù keté ke báá yie nkédòò tikùtì, bè ãã mù útóo ditowaà ndi. Kè wèè m̀̀ke yeto ke bo keè wèè keè!

15

Fepièfè fèè feti
 (Wénté Matie 18:12-14)

1 Bedampóòcòutibè nè benìtibè t̃òbè bè do tú bè mufòmму yeimu yembè, kè bèe k̃atení Yesu borè ke bo keè o náàntì. 2 Kè dèe yonke Fadisiēbe nè ikuó wããbè kè bè nnáá mbemáà ke tú: Onìtì yie nyie nke còutè mufòmму yeimu yembè ke bè wèñnè kè bè yo.
 3 Kè Yesu bè béinnè dináaṅhãnt̃rì ke d̀̀ò: 4 Di miεke we mbo mm̀̀ke ipe tekòutè (100) kè fèṃáá feti kòo báá yóu sipísìwei nè iwei ìì kpáá kék̃ote fè wammù? 5 Kòò fè yà o yèmmè báá narike kòo fè

buútè, ⁶ ò fè kònnè diì m̀nnì ò báá náké o kəbe ke d̀: Kətenèní kè ti nyānku nè diwèi, n yàmu m pièfè fèè do fetàà? ⁷ N di náámmu diwèi yó mbo m̀è botí kəĩnkè onitiyeiwe omáà banté diì m̀nnì o yei nke cèète kè d̀e p̀èèté sipísiwei nè b̀ewei b̀èè yèmmè d̀ò mbè wetí kè d̀é í b̀è b̀ékú m̀ečetimè.

Fedífè fèè feti

⁸ Kòo nitipòkù m̀òu m̀əke m̀edítíbi ntepiítè, kè m̀emáà feti, ò í cóu nfitírè ke kàà o c̀fèè, ke wammú weti weti ke yàà m̀è yànàà? ⁹ Kòò m̀è yà diì m̀nnì ò báá náké o c̀p̀eetitəbè ke d̀: Kətenèní kè ti nyānku nè diwèi, n yàmu n dífè fèè do fetàà? ¹⁰ N di náámmu diwèi yó mbo m̀è botí Kuyie ntōrè onitiyeiwe omáà banté diì m̀nnì o yei nke cèète.

Debire dèè càke de cice kpàti

¹¹ Kè Yesu yíé kébéi nke d̀: Onitì m̀òu weè do m̀əke ibí idèi. ¹² Kòo sàm̀p̀òu náké be cice ke d̀: N cice n duó nha yóó kú kè n tieke d̀. Kè be cicee d̀è mbè toté. ¹³ Kè d̀e yí yewe sàm̀p̀ò kòo sàm̀p̀òu fíté o kperè b̀è ò duó ndè, ḱíté nè o díítí, ḱékəte diheì d̀étirì kénfòu ò dómè, ḱecake o díítí iməu. ¹⁴ O díítí d̀èè diì m̀nnì, kè dikònnì dierì tanní de kó diheì, kòo m̀ánté ò bo di mù, ¹⁵ ḱewaá mmutəmmú diheì yiè mm̀òu borè, kòo ò kũñ nho paku kòo ncəmm̀òu o f̀ənkè. ¹⁶ Kòo níí ndó kédi muf̀ənkèdiì, òm̀òu me nyí mm̀òu nhò duó. ¹⁷ Kòo totíní o yèmmè ke d̀: N cice kó betəmbè ã dimu ḱeyĩ̀ke, kè mí nné k̀ənnè die ndikònnì. ¹⁸ M bo íté kékò n cice c̀fèè kóò nàké ke d̀: N cice n yeténəmu Kuyie nke da yeténè. ¹⁹ N ténke í mannè a nni ntú a bire, a n d̀ò a kóo t̀ntì. ²⁰ Kòo íté kénkũnti o cice c̀fèè.

Ò autóo diì m̀nni k̀o cicee ò ỳani k̀e mesémmèe ò p̄i nk̀o cokóo k̀óò ̀rí. ²¹ K̀oo biree ò ǹaké ke d̀o: N yeténèmu Kuyie nke da yeténè. N t̀énke í mannè a nni ntú a bire. ²² K̀oo cicee né ǹaké betómbè ke d̀o: Cokénè mecaã nkétúóténí diyaab̀òrì s̀ààrì, k̀óò dàtínné, k̀óò ùnné mumámáá, k̀óò ãnné tinèùtì. ²³ Túóténèní dinaadaà mek̀ùò nkperi k̀ékuò k̀è ti nyo nke ỳanku. ²⁴ Ke ỳé m bire die ndo k̀úmèmu ke ỳánté, dè do fetimu k̀è n dè pèté. Mèmmè k̀è bèe keté k̀enỳanku dibanni nè diwèi.

²⁵ Ke s̀ó nho k̀óò po bo kupaku k̀énk̀úntiní k̀ékeè be biemmè ke au. ²⁶ K̀oo yú ot̀nti m̀òu k̀ébeke mùù d̀òrì. ²⁷ K̀oo ò t̀énné ke d̀o: A nantè t̀eè konní, k̀àa cicee k̀ùò dinaadaà mek̀ùò nkperi, ke ỳé wè t̀e ỳàmè nè kukòh̀naatí. ²⁸ K̀è Mpo miékeè peike k̀oo yeté mutarimù, k̀oo cicee yenni ke bo o bámmú k̀oo ta. ²⁹ K̀oo ò ǹaké ke d̀o: N da bonè yebie yebie nke p̄i nha t̀ómmú, n yí yete a k̀peti matì, a me nyí n duó mbá deb̀obire, k̀è m bo kuò mí nnè n népobè k̀è ti ãnné dibanni. ³⁰ A bire dèè t̀úóté a k̀pàtì, ke k̀òte ke d̀outi d̀outinè benitipòbè ke ti càke, k̀è dè konní k̀àa né de nk̀ùò dinaadaà mek̀ùò nkperi. ³¹ K̀oo cicee ò ǹaké ke d̀o: M bire mí nnè f̀ó ntú bo s̀áà, k̀è m m̀òke dè tú a k̀pere. ³² Ti do d̀ò nkédòòmu dibanni ke ỳé a nantè t̀ie ndo k̀úmèmu ke f̀òùte, ò do fetimèmu k̀è nh ò pèté.

16

Ti dòmmè k̀énciù k̀épx̀éte kutenk̀ù k̀àbe

¹ K̀è Yesu ǹaké o tancòumbè ke d̀o: Tikpàtì yiè mm̀òu wèè do bannè o k̀oo t̀nti m̀òu o k̀pàtì k̀è bèe

ò nàké ke d̀ de yiè ntì càari. ² Kòo yú de kóo t̀nti kóò nàké ke d̀: N yo kè bè tu a caari n kp̀t̀ti, benke a páte kè n yà a p̄i mmèè botí mutõmmú. A ténke í yó mbaa n kp̀t̀ti. ³ Kè de kóò ǹt̀ti ntoti o yèmmè ke tú: Mutõmmú yiè nyó m beti kè n yíme? N yí yóo na kékúúti, kè ifei m bonè muyãũ. ⁴ Kòo d̀: N yàmu n yóo yíme kè bè m beti dii yiè mutõmmú nní mmàke bèè bo n còuté. ⁵ Ke yúni bèè bannè ò p̄i nwèè borè mutõmmú, kèbeke oketiwè ke d̀: A bannè ìde wèè n duó mmutõmmú? ⁶ Kòò d̀: Mèkùò ntikànkànti tekòùtè (100). Kòò d̀: Túóté a pátiri kèwãri ke d̀ tikànkànti sipísìnùmmù. ⁷ Kèbeke otòu ke d̀: A ò bannè ìde? Kòo ò nàké ke d̀: Tiyòti tekòùtè (100). Kòò d̀: Túóté a pátiri kèwãri ke d̀ tiyòti sipísini. ⁸ Kè tikp̀t̀ti yiè nsànte de kóò yúókù o ciì nkpeí, ke yé kutenkù kuu nkòbe ciimè be kòbe ìkè ke p̄èté bèè tu kuwenniku kòbe.

⁹ N di náámmu ke tú: Túóténè ketenkè kie nkó tikp̀t̀ti kèwammúnè di népobè, kè dèe yie nkè t̀ di dèè dii yiè, bè di còuté keĩnkè di yó mbo dè sãã. ¹⁰ Wèè p̄i ndesám̀p̀rè kè dè wenni weè yóo mp̄i ndedierè kè dè wenni, wèè p̄i ndesám̀p̀rè kè dè í wenni wè í yó mp̄i ndedierè kè dè wenni. ¹¹ Kè di í p̄i nketenkè kie nkó tikp̀t̀ti kè dè wenni, we mbo di duó ntii tu timómm̀nti?

¹² Kè di í p̄i nhotòu kperè kè dè wenni we mbo di duó ndèè tu di kperè?

¹³ Otònti m̀òu báá na kèntũ mbekp̀àt̀t̀bè bèdébè, ò bo ndó yie nkénii nhotòu, ò bo ntaunè yie nkéyatènè otòu. Òm̀òu báá na kèntũ nKuyie nnè idííti.

Benit̀bè wùó ndè dedierè Kuyie ndè wùó nyisàke

nyi

(Wénté Matie 11:12-13)

¹⁴ Kè Fadisīēβεε keè kéndáú Yesu, ke yé bè dómè idiítí mediè. ¹⁵ Kè Yesu bè nàké ke dò: Di tú bèè ð ndǎri bèmbε benitibè ìkè ke dò mbè wenni, Kuyie mme nyému di yèmmè, ke yé benitibè wùó ndè dedierè, Kuyie ndè wùó nyisake nyi.

¹⁶ Mǎyiisi kó ikuó nè Kuyie mpāānāānti náām̀bè kó yepáte deè do bo ke yà káānnè Isāā kó dimònni. Isāā kó dimònni ndi benitibè kèèmè Tináānsààti ke maù ke bo ta Kuyie nkpaàtiyuu. ¹⁷ Nè memme keĩnkè nè ketenkè dè bo pēētémè bo ntōūnè ikuó kó fēwāriḿē fēmáà bo fetimè.

Yesu nàkémè mupobetimù kp̄eti

(Wénté Matie 5:31-32, 19:1-9 nè Mariki 10:2-12 nè Odommu 7:2-3)

¹⁸ Wèè b̄eti o pokù ke t̄uóté ot̄òu ò naá nwèè d̄outi d̄outinè wènwe benitipòbè. Kè wèè t̄uóté onitipòkù bè b̄eti wè ò naá nwèè d̄outi d̄outinè wènwe benitipòbè.

Tikp̄ati yìè nnè oc̄ri Dasaa

¹⁹ Onitì m̄òu wèè do bo ke m̄ake tikp̄ati mediè nke daati tiyaàkp̄eti, ke bo diwèi miεke, ke yo ndesààrè yewe yem̄u. ²⁰ Kòo c̄ri m̄òu dè bo, kè bè ò tu Dasaa, kòò dàátí yem̄u n̄ho k̄ònti tim̄u ke d̄au tikp̄ati yìè mbòrìnù. ²¹ Ke ní ndó k̄étānké tikp̄ati yìè nyo nkè dèè duò, kè sim̄ó nk̄òrini ke déú o mū. ²² Kè de kóo c̄rii kú, kè Kuyie nt̄òrèè ò t̄uóté, k̄ékat̄enè Abarammu borè, kè tikp̄ati yìè nkú kè bèè ò k̄ūnné. ²³ Kè tikp̄ati yìè nní mbo bec̄iribè kó dihei, ke f̄ēūrì mediè, k̄éwénté, k̄éyà Dasaa medétimè, kòo bo Abarammu borè. ²⁴ Kòo p̄īéké ke dò: N cice

Abarahammu! N kuó mmesémmè, kéduó nkè Dasaa pòtè o nómbii meniè nke yàa dúo n nónðenfè, n fěũrìmu mediè mmuhãá mmuu mmieke. ²⁵ Kè Abarahammuu ò tèǎné ke dò: M bire dentení a do m̀akemè tikpàti ketenkè ìnkè kè Dasaa fěũrì, di mmònni kè bè ò òmp̀unne kàa me ntó fěũrì. ²⁶ Dif̀tìrì cũmpuri dii keté ke bo ti cuokè, k̀oo m̀ou d̀ó kék̀otoo di borè, ò báá na, kè di k̀óò m̀ou me nd̀ó kék̀atení ti borè, ò báá na. ²⁷ Kè tikpàti yiè nd̀ò: N da báammu n cice, duó nkè Dasaa k̀ote n c̀iètè. ²⁸ N neí bomu sìnùmmù k̀oo sì nàké, kè sì báá k̀atení m̀ mè m̀bo m̀èè fěũtímè mieke. ²⁹ Kè Abarahammuu ò tèǎné ke dò: M̀oyiisi kuó nè Kuyie mp̀ãñáaànti náam̀bè páte dè bomu, bèe yie ndè yè mmù. ³⁰ Kè tikpàti yiè nd̀ò: N cice Abarahammu, bèè ku, kè be k̀óò m̀ou k̀otoo ke bè nàké, bè yóó yiemmu kéceete. ³¹ Kè Abarahammuu ò nàké ke dò: Kè bè í yie m̀M̀oyiisi k̀ó ikuó nè Kuyie mp̀ãñáaànti náam̀bè páte kpeti, bá kè becírìbè k̀óò m̀ou ỳánté ke bè nàké bè í yóó yie.

17

Yesu nàké ti mecíemmè ìnkè

(Wénté Matie 18:6-7, 21-22, 17:20 nè Mariki 9:42)

¹ Kè Yesu nàké o tánc̀óumbè ke dò: Dèè bo nte k̀oo nìtìi d̀òò meyei ndè í yóó paà, wèè né bo nte k̀oo t̀ou d̀òò meyei nde yiè m̀bo yà. ² Kè bè ò dùù ndit̀ari dièrì ke doot̀oo dà m̀èèrì mieke dè ñt̀ũnè ò bo b̀ommè besám̀p̀òbè biè nkòò m̀ou meyei mmieke. ³ Ndakenè!

Kàa kou càarè ke banté o càarimè a ò c̀í. ⁴ K̀oo da càarè kuce mèyiekè diyie dimáà mieke, ke k̀orini ke da móú mecíemmè, ñc̀ĩenko we.

Yesu dònne nèmè metákùmè feyònfè

⁵ Kè Yesu tǎrèè ò mǎǎ ke dǎ: Ti Yiè nha ti yíè metákùmè. ⁶ Kè Yesu bè nàké ke dǎ: Kè di do n tá bá kè dè mmannè feyònfè di bo na kénáké mutie muu nkè dǎ: Uuté a mè mborè kédò dà mǎèrì mièke kè mùu yie ndi yè mmù.

Otǎnti nè o yíè

⁷ Di mièke kòò mǎù mǎke otǎnti kòò kùúti yoo ò cǎmmù o wǔǔ ke konní kupaku ò bo ò nàké ke dǎ: Yàa kari kédia? ⁸ Ò báá ò nàké ke yí: Bènné kédeè kéceete a yààti kétǎnni ké n duó nkè n di kédeè kàa né na kédia? ⁹ Ò bo sǎnte otǎnti wenwe ò pǐ mèè kpéi mmutǎmmù ò yè nwèe pǐmmàà? Ǔ! ¹⁰ Di kperè me ndò nkè di pǐ mbè di duó mmùù tǎmmù ke dèè di dǎ: Ti tú betǎmbè mbe cǎnke ke pǐ mmutǎmmù ti do dǎ nképǐ mmù.

Yesu mièkùnnemè yekùò ntepiítè

¹¹ Kè Yesu nkǎri Sedisademma, kǎpǎēté Sammarii nè Kadidee de tenkè mǎnku, ¹² kǎntati diheì mari kè yekùò ntepiítèe kéténi kémaa nkécómmù, kǎpǎìkè ke dǎ: ¹³ Okóti Yesu, ti kuó mmesémmè!

¹⁴ Kè Yesu nyè wùó, ké yè nàké ke dǎ: Kǎtenè kébenke dimáà ikuó niùbè.

Kè yè nkérì kémiété. ¹⁵ Be mièke kòò mǎù ya ò miétémè kéwète kǎpoo nho nacǎfǎtè kǎnwétini Yesu borè kǎnsǎnti Kuyie, ¹⁶ ke yàà nínkóo Yesu ìkè, kòò dǎunnè mutǎmmù. Sammarii kó diheì kou do nwe. ¹⁷ Kè Yesu ò beke ke dǎ: Dimǎu di í miétáà? Betǎbè bewayi né bore? ¹⁸ Be kòò mǎù í wèteni, fǎ nhopǎò, kè fǎà máá wètenáà? ¹⁹ Kédeè kòò nàké ke dǎ: Íté kékò, a tákùmè da deétému.

Yesu wētínímè kó tináàhì
(Wénté Matie 24:23-28, 37-41)

²⁰ Kè Fadisīēβεε beκε Yesu ke dò: Kuyie nkpààtìyuu yóó buoté òmmònnì? Kè Yesu bè tēhñé ke dò: Kuyie nkpààtìyuu í yó nkéríní ke feí kè bè dì wúó. ²¹ Bè í yóó yĩ di bo die nyoo cie, Kuyie nkpààtìyuu bomu di cuokè.

²² Ò dèè mεmmε kénáké o tancóumbè ke dò: Yεwe kèrínímu di yóó wammú yèè miεke di bo yàmè Onìtibire bá diyìè dimáà di me mbáá dè yà. ²³ Kè bè di náá nke tú: Ò bo die nyoo cie. Di báá kè kòte, di bá ndeítí de bíékè. ²⁴ Fεtaafè òó míítémè kè dèε wenkoo ku nwetimàнку nè kutekù Onìtibire kó diyìè dè yó mme ndò. ²⁵ Onìtibire né dò nkéketé kéfěũtému mediè nkè di mmònnì kòβεε ò yete. ²⁶ Dè do dòò mèè botí Nòwee kó dimònnì, dè yóó me ndòò Onìtibire bo nwētíní dìì mònnì. ²⁷ Benìtibè do yommu ke yó nke puokú, ke yenkú, kè Nòwee yàa tannè bàtòò, kè fetadiefèε kàtení, ké bè kùò bεmòu. ²⁸ Dè do dòòmè Dòti kó dimònnì dè yóó me ndòò. Benìtibè do yommu ke yó, nke do nke fiiti, ke buòtì, ke maà. ²⁹ Dòti né yè dìì mònnì Sodòmmu, kè muhǎá nnè muhǎpòpùo kè dèε cúténí kěĩnkè, ké bè kùò bεmòu. ³⁰ Dè yóó me ndòò Onìtibire bo nkéríní dìì yìè nè de kpetì.

³¹ De yìè kè dè sǎ nwèè bo kudànkù ò báá yĩ ò bo cúténí kudieku ke túóté o kπεε. Kè dè sǎ nwèè bo kupaku ò báá kò nteçfètè. ³² Di báá yè ntìì do tùòkení Dòti pokù. ³³ Wèè bo ndó kédεεtè o fòmму ò bo mù fétinne, kè wèè mù fétinne n kpéí kòò mù dεεtè. ³⁴ N di náámmu de kó keyènkè benìtibè bèdébè bo nduó didóò dimáà, kè bèε túóté omáà ke yóu otòu.

³⁵ Benitipòbè bèdèbè bo nwē nke naà nkè bēe túóté omáà ke yóu otàù. [³⁶ Benitidaabè bèdèbè bo nwē nke kúútí kè bēe túóté omáà ke yóu otàù.] ³⁷ Kè Yesu tancòumbèe o beke ke dà: Ti Yiè ndè yóó dàò òndè? Kòo bè ténne ke dà: Decíre duó dè, timancònti yóó de ntíí.

18

Ti bo mbáámmè Kuyie nke ti kònti báá yārike

¹ Kè Yesu ndó kè bè benke be dōmmè kémbáá nKuyie nsáà kè be kònti báá yārike, kè bè nàké dináàhāntírì ke dà: ² Obeénti mǎu weè do bo dihei marì, bá ò í ndé Kuyie, nhò me nyí mbəti òmǎu kpeti. ³ Kòo kúpokù mǎu bo de kó dihei kénkəri weè beénti borè koò báá nke tú: Ti púté mí nnè n kprantídèntǎu, ⁴ kényetíróo kè dè mboní kòo beénti dà: Bá n yí me ndémè Kuyie ke í bəti òmǎu kpeti, ⁵ m bo teennè we nkúpokù kòo cǎuté o kperε ke bá nkərini sǎà ke n kǎónnè.

⁶ Kè ti Yiè mbéi nke dà: Keèné de kóò beénti yeiwe yí mù. ⁷ Di yèmmè né do nKuyie mbáá teenè ku kəbe bēè kuò nkeyènkè nè kuyienaà? Kù báá ɔte kù bo bè teennèmè. ⁸ N di náámmu kù bo bè teennè bàmbà. Onitibire né bo nwētini dīi mǎnni dè bo nsǎ mbenitibè kprá ke dè táà?

Fadisīē nè odàmpòdcǎutíwè bē báámmè Kuyie

⁹ Kè Yesu náké dináàhāntírì terì bēè yèmmè do mbè wenni, ke senku betəbè be kpéi nke dà: ¹⁰ Benitibè bèdèbè beè do ta Kuyie ncíētè ke bo bántè Kuyie. Kòò mǎu tu Fadisīē, kòo tǎu tu odàmpòdcǎutíwè. ¹¹ Kè Fadisīē ncómmú ke báá nKuyie nke tú: Kuyie n da sǎntí n yí dōnnèmè betəbè

bèè tú beyóóbè, bèè í d̄ori a dómè, bèè d̄outi d̄outinè betòbè, n da s̄antí n yí d̄onnèmè odàmpòd̄c̄outiwè yie. ¹² Nh ò̄ boú dinùù kuce mèdémè ndi seménni mièke, ke duò n k̄pere dem̄ou kó meyaatimè t̄epíítè. ¹³ Kòo d̄ampòd̄c̄outiwè ncómmú mekp̄émmè ke s̄ĩ ke p̄ĩ n̄ho c̄ĩnc̄ĩnni ke tú: Kuyie, nha n kuó mmesémmè mí nhonitiȳeiwe! ¹⁴ Kè Yesu d̄ò: N di náámmu de kóo n̄t̄i do k̄ũnti kè Kuyie nhò wénk̄unn̄emu, kù me nyí nwénk̄unne Fadisīẽ, ke yé wèè bo ndéúk̄unko omáà, Kuyie mbo ò kék̄unne, kè wèè kék̄unne omáà k̄uu ò déúk̄unne.

*Bè do k̄arinnímè ibí Yesu borè
(Wénté Matie 19:13-15 nè Mariki 10:13-16)*

¹⁵ Kè ben̄it̄ibè nk̄arìnè ibí Yesu borè kòò bo ì k̄àáké, kòo tanc̄òumbè nyi bèt̄i. ¹⁶ Kè Yesu ì yúní ke b̄ei nke d̄ò: Yóunè kè ibí nk̄aríní m borè bá nyi bèt̄inè ke yé Kuyie nkp̄ààt̄iyuu bomè bèè ì d̄onnè be kp̄éi nke. ¹⁷ N di náá mmám̄muò nwe kòo n̄t̄i í c̄outé Kuyie nkp̄ààt̄iyuu debire k̄ome o báá dì ta.

*Odapàà ntikp̄àt̄iyiè
(Wénté Matie 19:16-30 nè Mariki 10:17-31)*

¹⁸ Kè Sifube kóò n̄t̄i m̄ou beke Yesu ke d̄ò: Okót̄i s̄àawè, n d̄ò nkéd̄òò ba k̄ép̄été mufòm̄mu mùù bo s̄ãã. ¹⁹ Kè Yesu ò beke ke d̄ò: Ba nte k̄àa n tú os̄àawè? Òm̄ou í wenni kè dè í tú Kuyie mmáà. ²⁰ A yému ikuó ìl̄ tu a báá duónè a pok̄u yoo a d̄ou í tú wè a báá kuò on̄t̄i, a báá yúúkú, a báá souté k̄écaarè a kou t̄ou yèt̄irì, ndé a cice nè a ȳ. ²¹ Kè weè n̄t̄i ò t̄énné ke d̄ò: N dè d̄òmmu dem̄ou nè m b̄ikémb̄ént̄i mièke. ²² Kè Yesu ti kèè kóò n̄aké ke d̄ò: Dèmarè kp̄áà ke da d̄ónn̄imu, k̄ate k̄éfítè a m̄ake dè dem̄ou, k̄ep̄ámmú

becĩrìbè idíítí, a bo pété keĩnkè kó tikpàti, kékøtení kè n tũnne!

²³ Ò kèè dìì mǎnnì de kó tináaǎntì kòo yèmmèe caàrè ke yé ò do mǎkemè tikpàti mediè. ²⁴ Kè Yesu yà o yèmmè caàrèmè ke dǎ: Dè yóumu tikpàti yembè bo tamè Kuyie nkpaàtiyuu mièke. ²⁵ Dè yóunèmu tikpàti yiè nhò bo tamè Kuyie nkpaàtiyuu ke pèèté yòyó bo tamè feyárifè kó mǎfiè.

²⁶ Bèè dè bo kè bè dǎ: Kè dè dǎ mmemme we mbo na kécooté? ²⁷ Kè Yesu bè tǎnné ke dǎ: Dèè yóunè benitibè dè í yóunè Kuyie. ²⁸ Kè Pierii ò nàké ke dǎ: Nte ti yóumè demou ke da tũnne. ²⁹ Kè Yesu bè nàké ke dǎ: N di náa mmómmuo nwe, kòò mǎu yóu o cĩètè nè o pokù nè o yǎfũǎ kǎbe nè o yembè nè o bí Kuyie nkpaàtiyuu kpéí ³⁰ ò yóó pétèmu meborime miè mmieke kè dè nsũ, kǎpété mufòmму mùù bo sǎǎ meborime mèè kpaaní me mièke.

*Yesu nàké mè ò yóó kúmè kǎyǎnté
(Wénté Matie 20:17-19 nè Mariki 10:32-34)*

³¹ Kè Yesu yú o tancǎumbè tepíítè nè bedébé ké bè nàké ke dǎ: Ti kǎri Sedisademmu kè Kuyie mpǎǎnǎaǎntì náambè do wǎri tì Onitibire kpéí nkè tìì bo dǎ. ³² Bè bo ò pĩ nkéduó mbèè í tũ nKuyie, kè bè nhò daú, kòò sǎǎ, kòò sùu tinóntǎũtì, ³³ kóò puotí yedá, kédeè kóò kù, diyie tǎǎnnì yiè kòo yǎnté.

³⁴ O tancǎumbè me nyí mbanté ò bè náà ntì kè tì mbè sǎù, bè í mbanté ò tú mù.

*Yesu wéimmè kuyĩǎnkù makù Sedikoo
(Wénté Matie 20:29-34 nè Mariki 10:46-52)*

³⁵ Yesu tòónnè dìi mònñi Sedikoo kè kuyũ̀̀nkù makù kàri kuce nùù ke móú, ³⁶ kékeè ditĩnni pēnkémè kébeke mùù d̀̀̀ri. ³⁷ Kè bè d̀̀ Yesu Nansareti kou weè pēnké. ³⁸ Kè kùu pĩ̀̀kè ke d̀̀: Yesu Dafiti kó debire n kuó mmesémmè!

³⁹ Bèè ni deyiìkè kè bè nkù kpànnè ke tú kùu cĩ̀̀kè, kè kù né d̀̀ke pĩ̀̀kè ke d̀̀: Dafiti kó debire n kuó mmesémmè!

⁴⁰ Kè Yesu cómmóo kéduó nkè bèe kù yúní, kòo kù beke ke d̀̀: ⁴¹ A d̀̀ n da d̀̀̀ ba? Kè kù d̀̀: Okóti, n d̀̀ kéwéntému. ⁴² Kè Yesu kù náké ke d̀̀: Wénté, a tákùmè da deetému.

⁴³ Kè kù p̀̀nkèe wénté kètũ̀̀ne Yesu kénsánti Kuyie, kè ditĩnni ò yà kénsánti Kuyie.

19

Sasee kó muceetimù kó tináahti

¹ Kè Yesu ta Sedikoo heì kémpēnké. ² Kè beɗàmpò̀̀cɔ̀̀utibè kóo kóti m̀̀̀u d̀̀ bo, kòo yè̀̀tìrì tu Sasee, kòo m̀̀ke o kpepe mediè. ³ Kòo ndó kèyà bè tu wè Yesu, ò me nyí nna nè ditĩnni, ke yé ò tumè onitikũ̀̀púwe. ⁴ Kòo coké kéniié, kédeke mutie mamù ke bo na, kè Yesu mpēnké kòo ò yà. ⁵ Kè Yesu tuakoo deborè kébóúté ke d̀̀: Sasee cúténí mecãã! N d̀̀ nkébaté a cĩ̀̀tè nte yíe.

⁶ Kè Sasee cúténí mecãã nkóo c̀̀uténè diwè̀̀. ⁷ Kè benitibèe d̀̀ yà kénnaá nke tú: Ó k̀̀te ke baté onitiyèiwe cĩ̀̀tè.

⁸ Kè Sasee ncómmú ti Yiè nyiìkè koò nàa nke tú: N Yiè m bo duó n kpàti kó dikéè becì̀ribè. Kè n do souté òm̀̀̀u ke di o kpepe, m bo d̀̀ nhò yietí kénóó nkuce mènàà.

9 Kè Yesu ò nàké ke dò: Kuyie ndeetému te nciètè kòbe yíe, ke yé Sasee túmè Abarahammu yaàbire. 10 Onitìbire kàtení ke wanti bèè feti bèmbè ke bo bè deeté.

*Betōmbè bè do totí bè idíítí be kó tináàntì
(Wénté Matie 25:14-30)*

11 Kè Yesu tóónnè Sedisadεmmu kè benitibè yèmmè ndò Kuyie kpààtiyuu auté ke bo tuàkení, kòo bè nàké dináànḥántírì marì ke dò: 12 Tekpààtibite matè tèè do iti kénkòri dihei dètírì, kè bè bo ò pī ntikpàti kòo wēténì. 13 Ò iti dii mànnì kényú o tōmbè ké bè duó mbá wè idíítí mediè nke dò: Mpeinkonè i kè nní nwētínì. 14 O èi kòbe me nyí nhò dó, kòo íté kédeè kè bèè tōnko benitibè kè bèè nàké de kó dihei kóo kpààti ke dò: Ti í dó onitì yie nni ntú ti kóo kpààti.

15 Kè bèè ò pī ntikpàti kòo konní kényú betōmbè ò sòò duó mbè idíítí ke bo yà bè ì pei mmèè botí. 16 Kòo ketiwèè kàtení ke dò: Okòtì, nte a sòò n duó nyìi díítí, né nte m pei nyìi kuce tepíítè. 17 Kòo kpààtìi ò nàké ke dò: N da pénsìrì a tú otōntì sààwè nwe, wèè pī ndesámprè kè dè wenni, nè de kpéi m bo da duó nyehékè tepíítè kàa nyè baké. 18 Kòo dérii kàtení ke dò: Okòtì, nte a sòò n duó nyìi díítí, né nte m pei nyìi kuce mènùmmù. 19 Kòo kpààtìi ò nàké ke dò: Baaté yehékè yènùmmù. 20 Kòo tōu kàtení ke dò: Okòtì nte a díítí, n yì pōūmmú kesònne. 21 Kufōwaá nkuù sòò m pī ke yé a túmè onitiyonkuwe, ke tóú a í dǎú ndè, ke kōū a í buotí dè. 22 Kòo kpààtìi ò nàké ke dò: Otōntì yeiwe n yóó da bekenè a béi ntì ìnkè nke, a do yé ke do n tú onitiyonkuwe ke tóú n yí dǎú ndè, ke kōū n yí buotí dè. 23 A tū nné na ndǎú n díítí

tədítíçĕtè miεke kè n na nwētíní ke sǒ nyì peité kè n túóté, kétúóténè ìì peité. ²⁴ Kè Yesu deè kénáké bèè dè bo ke dǎ: Fietenè idíítí n sòò ò duó nyì kédúó nwèè kpeyi peité kuce tepíítè. ²⁵ Kè bèè ò tḗnné ke dǎ: Okóti, ò die nke makemu idíítí kuce tepíítè. ²⁶ Kòò kpààtì bè nàké ke dǎ: N di náámmu wèè mǎke bè yóó we nyíé, kè wèè kpa bèè fietε desámǎpǎrè ò mǎke dè. ²⁷ Kè n kpantídèntǎbè bèè do í dǎ n di tikpàtì pǐmmúní be, ké bè kuǎ die n yìkè.

Yesu kòrimè Sedisadεmmu

(Wénté Matie 21:1-11 nè Mariki 11:1-11 Isāā 12:12-19)

²⁸ Yesu nàké memme kédeè, kékété, kè difñni nhò tū nkòò kòri Sedisadεmmu. ²⁹ Ò tóónnè diì mǎnnì Betifasee nè Betannii Odifíè tǎrì také, kētó nho tancòumbè bèdébè ke dǎ: ³⁰ Kǎtenè dihei, diì me mbo ti ìkè, di bo yà disāmmarímbii, òmǎu mu nyí dèke di, kè di pítí, kè di di pítè kékǎtenèní. ³¹ Kòò mǎu di beke ke yī: Dè dǎmmε kè di di pítírí? Di ò nàké ke dǎ: Ti Yiè nweè di dǎ.

³² Kè bèè kǎte kénsǎ ndè mènke do nhò do bè nàké ke yēmme. ³³ Kè bè ndì pítírí, kè di yembèè bè beke ke dǎ: Dè dǎmmε kè di pítírí disāmmarímbii? ³⁴ Kè bèè bè tḗnné ke dǎ: Ti Yiè nweè di dǎ.

³⁵ Kè bèè di kǎtenèní Yesu borè kédátínné be yààtì di ìnkè kòò deke. ³⁶ Kè bè nnenkù be yààtì kuce ìnkè kòò kèrí. ³⁷ Bè tóónnè diì mǎnnì Sedisadεmmu kéncuti Odifíè tǎrì, kè diwèì pǐ nho tancòumbè kó difñni dimǎu kè bè nídiè nke pǐkù ke sǎntí Kuyie mbè yà tìi dietì kpéí nke tú: ³⁸ Ti da sǎntí, mesàà ní mbonè fǐ nwèè kéríní nè ti Yiè nkó diyètìrì, kunaatì mbo kéìnkè, kè Kuyie nyètìrì nídeu nè kéìnkè miεkoo.

³⁹ Kè Fadisiĩ̀be mabè bo ditĩ̀nni miẽke ke náké Yesu ke d̀̀: Okóti duó nkàa tancóũmbèe cĩ̀éké. ⁴⁰ Kè Yesu bè tḕnné ke d̀̀: N di náámmu kè bè cĩ̀éké yetárè bo pĩ̀éké ké n sãnte.

Yesu kuómmè Sedisademmu èi kpéi

⁴¹ Ò t̀̀ónnè dìi m̀̀nni Sedisademmu èi ké dì yà kékuó nke d̀̀: ⁴² Sedisademmu kàa do mbanté Kuyie nda dónè kùu naatí, a me nyí banté, dè kpaá ke da sarinèmu yíe. ⁴³ De kó yewe kpaanĩmu kàa dootitabè bo da cētinne ke da pénné kudookoti ke da éũtè tipĩ̀tì timou, ⁴⁴ kèponte a èi bá bè báá súó nditári marì kè dì nnónke diteri ìnkè, kékuo a nìtibè bemou, ke yé a í bantémè Kuyie nkòtení dìi m̀̀nni ke bo da dèetè.

Yesu bètimè bepõtambè Kuyie ncĩ̀ètè

(Wénté Matie 21:12-17 nè Mariki 11:15-19 nè Isãã 2:13-22)

⁴⁵ Kè Yesu ta Kuyie ncĩ̀ètè kémbetì bepõtambè, ⁴⁶ ke bè nàá nke tú: Tì wàrimu ke tú: Bè bo nyu n cĩ̀ètè ke tú mubáammu kpete. Kè d́́ndi né tè d̀̀ò bèyóóbè kó disòri.

⁴⁷ Kè Yesu mbe tiè nyewe yemou Kuyie ncĩ̀ètè miẽke, kè ikuó niùbè kó bekótíbè nè ikuó wããbè nè Sifube kó bekótíbè kè bè nwanti ke bo ò kùo. ⁴⁸ Bè me nyí nyà bè bo yĩ̀mè ke yé benìtibè bemou do kémùmè ò tié nnè be yèmmè memou.

20

Bè do bekemè Yesu o wèrímú bonní dè

(Wénté Matie 21:23-27 nè Mariki 11:27-33)

¹ Kè Yesu nítiè mbenitibè Kuyie nciètè mièke ke bè nàà nTináansààti, kè ikuó niùbè kó bekótibè nè ikuó wāābè nè Sifube kó bekótibè, kè bèe kateni diyie mari, ² kòò beke ke dò: Nè òmmu wērímú mmu a d̄̄orimè die? We nduó nkàa dè d̄̄òri? ³ Kè Yesu bè tèíné ke dò: M múnke yóó di beke tìmatì nti. ⁴ We ndo tōnní Isāā kòo nhāā bātēmmù? Kuyie naa, kè benitibè?

⁵ Kè bè nnáá mbeamáà ke tú: Kè ti yī: Kuyie nkuù ò tōnní ò bo yī: Ba nkpréí né te kè ti í ò tá. ⁶ Kè ti me nyī: Benitibè bè ò tōnní. Bè bo ti búótí yetārè kékú, ke yé benitibè bemou yémè Isāā tùmè Kuyie mpāānāāntì nāāntò nwe.

⁷ Kè bèe ò tèíné ke dò: Ti í yé wèè ò tōnní. ⁸ Kè Yesu dò: M me mmúnke báá di náké nè mùù wērímú mmu n dè d̄̄òrinèmè.

Betōmbè yeibe kó medonnimè

(Wénté Matie 21:33-46 nè Mariki 12:1-12)

⁹ Kè Yesu yíé bè ké náké dināānhāntírì mari ke dò: Onitì m̄̄u wèè do fiíkú detie, mbè d̄̄òrinè dèè kó yebe menaà, mbè tùmè diféè, kébanne betōmbè, kékoute kupòòkù kémonte. ¹⁰ Yetebe bi diì m̄̄nnì, kòo t̄̄o n̄̄ho tōnnì bèè bàa kupaku be borè, kè bè bo ò duónko o kó yetebe. Bèè bàa kupaku kè bèe puotí otāntì kóò bèti o n̄̄ou sitetirì. ¹¹ Kòo yíé kētō nhotāntì t̄̄u, kè bèe ò puotí kóò s̄̄ám̄̄mú, kóò bèti o n̄̄ou sitetirì. ¹² Kòo yíé kētōnko otāānwè kè bèe ò puotí kékoute koute kóò bèti. ¹³ Kè kupaku yiè ndò: N né bo yíme? Ke yóu ke dò, m bo t̄̄o m bire móm̄̄m̄̄nde kè dè yèmm̄̄e bè bo dè depe. ¹⁴ Bèè bàa kupaku bè yaní diì m̄̄nnì o bire ke né náké bemáà ke dò: Ntenè wèè yóó tieke kupaku, ti ò kùwè ké kù

tieke, ¹⁵ kóò pĩ nkéyennè kupaku mànkú kékúò. Kè Yesu dò: Kupaku yiè mbo bè dǎò ba de mǎnni? ¹⁶ Ò bo kǎtení kékúò de kó benitibè kékǎnné betǎbè o paku.

Bè kèè dìi mǎnni de kó tináànti ke dǎò: Kuyie mbáá dè tǎní! ¹⁷ Kè Yesu bè wènté kékéi nke dǎò: Kè tii né wǎri ke tú:

Bèè maà bè dootóo dìi tǎri,

dii naá ndipũũ kó ditǎri,

tii benkú ba?

¹⁸ Wèè bo do de kó ditǎri ñnkè ò bo kékété kékété, kè di do wèè ñnkè dìi ò nǎnte nante.

Ti bo duómme Sesaa o kperε kédúo nKuyie nku kperε

(Wénté Matie 22:15-22 nè Mariki 12:13-17)

¹⁹ Kè ikuú nìùbè kó bekótibè nè ikuú wǎǎbè nwanti ke bo pĩ nYesu ke né yǎte ditǎnni. Bè do bantému ke dǎò nYesu ánté bembe de kó dináànhǎntiri. ²⁰ Kè bèè tǎáté benitibè kè bè ndò mbè tu benitisààbè ke bo díi nYesu, káyà bè bo ò pǎnnè o náànti mieke kédúo kùmándáà. ²¹ Kè bèè ò beke ke dǎò: Okóti ti yému ke dǎò nha tú wèè náá ntimómman̄ti ke tiè nweti weti, ke í yǐèkù òmǎù bá kòò tu wè ke benkú Kuyie nkó kuce ke tũ ntimómman̄ti. ²² Dè wenni ke dǎò ntí nyietì dǎmpóò okpǎàti diewè wèè bo Odommàà, kè ti bá nyietì?

²³ Kè Yesu banté bè dómè kóò dìi nke dǎò: Benkenè fedífè fèmáà kè n yà. Kè bèè ò duó nkòo bè beke ke dǎò: ²⁴ We nte diyuu dii nnè diyètiri dii ndèè wǎri fe ñnkè? Kè bèè ò tǎnné ke dǎò: Sesaa, okpǎàtidiewè wèè bo Odommu.

²⁵ Kè Yesu bè nàké ke dǎò: Duómme tũnké Sesaa o kperε, kédúo nKuyie nku kperε.

26 Kè dèe bè di bè í nyà bè bo ò pǎnnè tì benìtibè ìkè, kényóu ke dò yúóó.

Dipopuò í bo keǎnkè

(Wénté Matie 22:23-33 nè Mariki 12:18-27)

27 Kè Sadusĩbe bèè í yie mmukúkéyántímù bomè, kè bèe katení Yesu borè kòò beke ke dò: 28 Okóti, Mòyiisi kó ikuó tú kòo nìtì ku ke yóu o pokù bá debire í bo, o nantèe ò tùóté kòo peité ibí kè ìi sooté wèè ku o cǐtè. 29 Kè diyǎfũò mari kabe né mbo bèyiekè, kòo ketiwèe puoke kékú bá debire í bo. 30 Kòo nantèe túóté de kóo kúpokù ke múnkee kú, bá debire í bo. 31 Kè bè mme nhõ ke yàa tuakenè oyiénwè bá debire í bo. 32 De kó difǎnkúò kè de kóo nitipòkùu kú. 33 Mukúkéyántímù yiè be we nyóó nte de kòò nitipòkù, bemau bè me nhò puokemèmu.

34 Kè Yesu bè tǎnné ke dò: Di mmànni kó benìtibè puokúmu ke yenkú, 35 bèè bo mmànnè kéta meborime mèè kpaaní, bèè yóó yánté kéta meborime pammè mièke bè í yóó mpuokú bè me nyí yóó nyenkú. 36 Bè ténke í yóó kú, bè yóó ndònnè Kuyie ntǎrè nye, kéntú Kuyie mbí, ke yé bè kúmèmu ke yánté. 37 Kè tì tu mukúkéyántímù kpèti. Mòyiisi do béimmu ò yà dìi mǎnni difǎpèu kè dì còú nkòo yú Kuyie nke dò: Kuyie, Abarahammu nè Isaki nè Sakabu bè tũ nkù. 38 Kuyie nyí tú becíribè kaku ke yé kunku borè bè í kúmè.

39 Kè ikuó wǎàbè mabèe béi nke dò: Okóti a nàké kè dè wenni.

40 Bè ténke í ndàátí koò beke tìmatì.

Yesu Odètiwè nè dafiti

(Wénté Matie 22:41-46 nè Mariki 12:35-37)

41 Kè Yesu bè beke ke dò: Benitibè bo yĩme ke dò Kirisi tú Dafiti yaàbire? 42 Dafiti mómmuɔ do béimmu Yesāā mpátíri miēke ke dò: N Yiè nKuyie nnàkémú n Yiè nke yĩ: Ñkari m bakù you. 43 Kè n yàà da duónnè a kpantídèntòbè kàa bè cùùti. 44 Kè Dafiti do ò yu ke tú o Yiè, nho Yiè mbo yĩme kéwēte kéntú o yaàbire?

Yesu nàkémè benitibè ke tú bè ndake ikuó wāābè kpéi (Wénté Duku 23:1-36 nè Mariki 12:38-40)

45 Kè benitibè bəmou nkémú Yesu náaṅti, kòo náké o tancóumbè ke dò: 46 Daatenè ikuó wāābè kpéi bèè ð ndó kénhā yeyaàbòrè dieyè ke centi kè benitibè bo mbè dǔu nke bè sǎntí yaárè miēke, ke ð ndó yekàrè deyùikè kpere titíntouti miēke nè yekàrè kètiyè yebaa mmieke. 47 Ke fekù bekúpobè kpere, ke ð mbáá nKuyie nkè dèe mǎnte, ke bo ndò mbè wenni, Kuyie mbo bè bekénè kè dè ncáá nke yóu mediè.

21

Okúpocĩri kó dipānni

(Wénté Mariki 12:41-44)

1 Kè Yesu mbo Kuyie ncīētè miēke, kéwénté keyà tikpàti yembè pāāmmè Kuyie nyidíítí ke āā ndibuu miēke, 2 keyà okúpocĩri mǎu pāmè medítíbi mēdémè mēè í tǔðke dèmarè. 3 Kè Yesu bēi nke dò: N di náá mmómmuɔ nwe okúpocĩri yie nweè ānné kè dè pēētè betòbè bəmou. 4 Ke yé betòbè āāmè ke suāmmu mediè, wenwe nè o cītí miēke kòò ānné ò do mǎke ì ke bo dinè.

Yesu nàkémè Kuyie ncīētè kó mupāmmù kpéi (Wénté Matie 24:1-2 nè Mariki 13:1-2)

⁵ Kè Yesu tancòumbè mabè nnáá Kuyie ncfètè maá mèè botí nè yetárè wenniyè nè bè pämmú tì sàti te kpéí. ⁶ Kè Yesu be nàké ke dò: De kó yewe kpaanímu, kè di mè nwúò ndè, ditári mari í yó nkpaá nónké diteri ñnkè de m̄ou dè bo duó.

Yesu nàkémè o wētīmù kpéí

(Wénté Matie 24:3-14 nè Mariki 13:3-13)

⁷ Kè bèè beke Yesu ke dò: Okòtì dè yóó tuakení òmmònnì? Ti yóó yà ba kébanté ke dò ndè auténí? ⁸ Kè Yesu bè tēñné ke dò: Nyénè kòò m̄ou báá di souté ke yé benitibè péu karinímè ke yóó nsou nke tú bè tu Kirisi, dè tũkenímu ke dèè, di báá bè tũnne. ⁹ Kè di kèè dii m̄onni kè bè nàá mmudoò kpéí nnè tikpàti kó mufèè, kufōwaa mbáá di p̄i, dèè dò nkéketé kētuakení, dè né mu nyí yó ntú kum̄anku.

¹⁰ Ku m̄botí bo íté kénkpannè kutekù, kè di ñkpààtiyuu íté kénkpannè diteri. ¹¹ Kè ketenkè nsanti mediè nkè mum̄ammú yeimuu tanní tip̄iti tim̄ou nè yekòbè kè d̄emarè yeire nd̄ari keñkè nè yebenkùyè c̄anyè. ¹² Bè yóó keté ke di p̄immúmu, ke di f̄éũ, nke di k̄atenè titíntouti, ke di kpetinné, ke di duó mbekpààtibè nè kum̄andáàbè di tú mèè kpéí n k̄obe. ¹³ Nè m̄eè mieke nke di yóó namè ké bè nàké n kpéí. ¹⁴ Nyénè ke níí báá niitè kénwaa ndi bii yóó nàké tì k̄eyè. ¹⁵ Ke yé m̄i yóó di duómmè tin̄aañti nè mecii, bá di k̄pantíd̄ent̄ò m̄ou báá na ké di baani, yoo wèè tì yete. ¹⁶ Di yembè nè diyōf̄ò k̄obe nè di c̄p̄esetit̄obè nè di népobè bè bo di f̄ití k̄ekuò besũkùbè. ¹⁷ Benitibè bem̄ou bo ndi níí ndi tú m̄eè kpéí n k̄obe. ¹⁸ Di yó kó kuyùrikù kum̄áa me mbáá feti. ¹⁹ Ntēñnè, mem̄me di bo namè k̄ed̄etè di f̄õmmu.

Sedisadεmmu kó mupòmmù

(Wénté Matie 24:15-21 nè Mariki 13:14-19)

²⁰ Kè di yà dìi m̀ǹǹǹi kè behããpòmbè cèète Sedisadεmmu, di banté ke dò nho p̀ǹt̀im̀ù muù duunní. ²¹ Kè dè s̀ó mbèè bo Sudee bèe coké kédeke yetãrè, kè bèe bo Sedisadεmmu miεke bèe yè, kè bèè bo depaa mbè báá konní dihei. ²² Kuyie nkó tiyèiti kó yewe nyε, kè dè bo d̀ò̀ò̀ t̀i ẁà̀r̀i ke yèmmè. ²³ Dè bo nyòùnè benitipòbè bèè bo mpúó nnè bèè t̀ò̀ ibí, ke yé meyeñcaàrìmè diemè yóó mbomè de kó dihei miεke kè Kuyie mmiεke ncóú nde kó kubotí. ²⁴ Bè bo kuò bèmabè nè disie, kèpĩmmú betòbè kè bèe naá nyibotí im̀ò̀u kó tidaatì, kè bèè í tú Sifube kè bèe p̀ǹt̀e Sedisadεmmu kédéité, kè dè mme ndò nke kém̀m̀ùnè de kó m̀ὲfiè mbo deèmè.

M̀ὲd̀ò̀r̀imè m̀è̀ yóó d̀ò̀ò̀ kè Yesu né ẁὲt̀ení

(Wénté Matie 24:29-31 nè Mariki 13:24-27)

²⁵ De m̀ǹǹǹi d̀ὲmarè cànnè bo ndòori, diyie nè otànkù nè siwãã de ìnkè, dàméèrì kó kunampoo nè o kó kutoweku bo nte kè yebotè yem̀ò̀u yèmmèe caàrè. ²⁶ Kufɔwaá ndiekù bo pĩ mbenitibè nè dèè d̀ò̀ò̀ri de kpéí, nke yé siwãã diesì yóó sãntèmè. ²⁷ De m̀ǹǹǹi kè bèe yà Onitibire, kè dè cutiní yewetè miεke nè muwèrímú diemù nè tikpeti. ²⁸ Kè de kó m̀ὲd̀ò̀r̀imè keté dìi m̀ǹǹǹi di ténke bá nsĩ, cáttinne di yèmmè ke yé Kuyie nyóó di d̀ὲt̀émè bàmbà.

Dèè benkú ke dò nYesu ẁὲtimù t̀ò̀ǹí

(Wénté Matie 24:32-35 nè Mariki 13:28-31)

²⁹ Kè Yesu bè nàké ke dò: Wénténè fikíè kó dεtie nnè dεtie nterè de kó m̀ὲd̀onnimè. ³⁰ Kè dè bité dìi m̀ǹǹǹi di ò̀ bantému ke dò ndiyòò t̀ò̀ǹǹí. ³¹ M̀ὲè

botí nku kè di yà dìi m̀ǹǹǹi dende kó dimàà di banté ke dò nKuyie nkprààtiyuu t̀óónni. ³² N di náá mmóm̄muo nwe benitibè bèè f̀ò̀u di mm̀ǹǹǹi bè í yóó kú bem̄u, kè dè mu nyí tuàkení. ³³ Kéĩnkè nè ketenkè dè bo p̄ēté, n náàǹti me mbáá p̄ēté bitì.

Ti bo nwúóm̄mè ke báá nKuyie

³⁴ Ǹdakenè kè de kó diyìè bá nyóó tuàkení ke s̀ó ndi bo yebaa mmièke ke yà ke muó, nkè kutenkù kuu nkó iyentotí di na, kè di di déété, ³⁵ ticù̀̀ti ò̄ p̄ĩ mmèè botí sin̄o de kó diyìè yóó me ndéété kutenkù kum̄u k̄obe. ³⁶ Nwúónnè ke báá nKuyie nsáà kém̄m̄ke muw̄erímú kèna k̄eyenténè dèè kó dimàà yóó tuàkení, kèna k̄écóm̄mú Onitibire ìkè.

³⁷ Kè Yesu níi ntũũ nke tiè mbenitibè Kuyie nc̄f̄ètè mièke ke yàa k̄ate k̄eyiè Odifìè t̄ari ìnkè. ³⁸ Kè benitibè níi pike cute Kuyie nc̄f̄ètè, ke bo keè o tié.

22

Sudaasi do dóm̄è k̄éfté Yesu

(Wénté Matie 26:1-5 nè Mariki 14:1-2 nè Isãã 11:45-53)

¹ Kè dè nkpráá yewe sám̄pó kè p̄ḕ̀bè bèè í k̄oorenè mutie mùu muuti kó dibanni bè tú di diyentébannii tuàkení, ² kè ikuó niùbè kó bekótibè nè ikuó wã̀̀bè nwanti bè bo ȳimè kè kuò Yesu, ke né ndé benitibè. ³ De m̀ǹǹǹi kè dibòò ta Sudaasi Isikadiyoti Yesu tancòumbè t̄epiítè nè bèdébè kòò m̄u. ⁴ Kòo k̄ate k̄eyà ikuó niùbè kó bekótibè nè ikuó wã̀̀bè kè bè nàké ò yóó ȳimè, kè bèe p̄ĩ nYesu. ⁵ Kè dèè bè narike kè bè d̀ò̀ bè bo ò duó nyidíítí. ⁶ De

n ténke í yóo yà fínyĩ be kó menaà, kè Kuyie nyàa kannenè ku kpààtìyuu.

¹⁹ De kó difōnkúò ke túóté pḗḗ, késānte Kuyie, kóo wḗrì ké bè duó nke dò: Die ndeè benkú m pāmè n kòntì di kpéí, ñdāarinè de, ke denniní n kpéí.

²⁰ Kè bèe di kédeè kòo túóté fēbòòfē ké bè duó nke dò: Fe mbòòfē fēè benkú n yĩ mmeè yó ntemè kè metaummè pammèe dāò. ²¹ Wèè yó n fíté ò me nkakému die nti yo ndè. ²² Onitìbire yóo kúmu kéndōnnè tì wārimè de kpéí, wèè me mbo dè fité ò bo yà.

²³ Kè bè mbékú betòbè ke tú, ti miēke we mbo dāò me kó kubotí?

Kuyie nkpatì cāānnèmu kutenkù kpɛti

²⁴ Kè Yesu tancòumbè ñnèi ke bo yà wèè yó mbè baké. ²⁵ Kè Yesu bè nàké ke dò: Yebotè kó bekpààtibè beè yè fḗũnko, bèè baké yebotè beè duò nkè bè bè yu ke tú mesàà ndāòrìbè. ²⁶ Di kperε í dò nké mme ndò, wèè kòtí wè ndò di kóo sāmḗpòu, wèè baké kòò ndò ndi kóo tōntì. ²⁷ Wèè kàri ke yo nnè wèè ò duò mmudii, be we ndeunè otòu? Wèè kàri ke yo nweè í deua? M bo di cuokè ke dò nwèè duò nwènwe mudii. ²⁸ Di tú bèè wḗḗrì bèmbε ke m bonè n fḗũtímè memāu miēke. ²⁹ N cice n duómumu dikpààtìyuu kè m bo na ké dì ndi duó. ³⁰ Di yó nyommu ke yò, n kpààtìyuu miēke kékari yekpààtikàrè, kèbekénè Isidayεeribe kó iwuo tepíitè nè ìdèi.

Yesu nàkémè Pieri ò yóo ò nènnimè

(Wénté Matie 26:31-35 nè Mariki 14:27-31 nè Isāā 13:36-38)

³¹ Kè Yesu nàké Simōo ke dò: Simōo, Simōo, dibāò yāũtému dinùù ke bo da meèrè bè ò meèrèmè

medibii nké mè bàte nè tifèntì. ³² Kè m bántè Kuyie nha kpéí nkè dè bo yie nkàa tákùmè báá bonke. Kàa wè̀te ke fiíkú dìi m̀nni a kpénk̀nne a k̀be.

³³ Kè Simῶ ò nàké ke d̀: N Yiè, kè bè bo ti wènné kékpetínné n yiemmu, kè dè me ntú mukũũ nni mmu tí kú. ³⁴ Kè Yesu ò t̀nné ke d̀: Píeri n da náámmu tekote bo nyóó kuó nkàa nènnimu kuce mètàãti ke tú a í n yé.

Yesu náámmè o tanc̀umbè ke tú bèe báátí

³⁵ Kè Yesu bè beke ke d̀: N di t̃ ndi yie bá di í ntò idíítí, di í ntò yeyòrè di í ntò tineùti, kè dèmarè di dóntáá? Kè bè d̀: Áà, dèmarè í ti dònté.

³⁶ Kòo bè nàké ke d̀: Di mm̀nni náke kè wèè m̀ke idíítí we nyi t̀, kè wèè m̀ke diyòrì kòo ndi t̀, kè wèè í m̀ke disie wèe fíté o yaàbòrì kédonté disie.

³⁷ N di náámmu tii wàri n kpéí ntì d̀ nkédòmu. Tii tu: Bè ò wènnénè benitiyeibe, tì me nhauté ke bo d̀mu.

³⁸ Kè bèe ò t̀nné ke d̀: Ti Yiè nte yese yèdèè, kòo bè t̀nné ke d̀ yè sànnèmu.

Yesu báámmè Kuyie nkòo bietimèe naá mmeýĩ

(Wénté Matie 26:36-46 nè Mariki 14:32-42)

³⁹ Kè Yesu ité ke t̀ ndeèti Odifiè t̃ari, kòo tanc̀umbè nhò tũ. ⁴⁰ Kòo tuoke kè bè nàké ke d̀: Mbáánnè Kuyie nkè mesòummè báá di na.

⁴¹ Kékenté kè dè mmannè a bo dootémè dit̃ari, kòo nínkóo kémbáá nKuyie nke tú: ⁴² N cice kàa d̀ a n détinne febòòfè fiè, dè bá ntú m̃i kó medókùmèe d̀ a k̀me mee d̀. [⁴³ De m̀nni kè Kuyie ntōnni marii cúténí keĩnkè kóo kpénk̀nne. ⁴⁴ Kè Yesu yèmmè caàrè mediè nkòo mbáá nKuyie nè o wèrímu muməu, kòo bietimèe naá mmeýĩ kéndóú ketenkè.]

45 Ò bántè dìi m̀ǹǹni Kuyie nkédeè k̀éw̄eténí o tanc̀òumbè borè, ke ns̀ó mbe yèmmè cààrè, k̀è bè yè̀ nke duá. 46 Kòo bè beke ke d̀ò: Di yè̀ nke duámaà? Íténè k̀émbáá nKuyie nkè mesòummè báá di na.

Bè d̀ámè k̀épf̄ nYesu

(Wénté Matie 26:47-56 nè Mariki 14:43-50 nè Isãã 18:3-11)

47 Yesu kpáá ke me nnáá nkè dit̄̀nni marìi tuàkení k̀è Sudaasi, Yesu tanc̀òumbè tepítè nè bèdébè kòò m̀òu, dì ni, ke tónni Yesu borè ke bo ò ̀rì. 48 K̀è Yesu ò nàkè ke d̀ò: Sudaasi, a bo ̀rímu Onit̄̀bire k̀é d̀è fitáà?

49 Bèè neinè Yesu k̀è bèè yà d̀èè yóó d̀òò kòò beke ke d̀ò: Tí Yìè, tí kpannè tí seà?

50 K̀è be kòò m̀òu kpatè disìè k̀éhei nkédate ikuó ǹit̄̀ti dièwè kòo t̄̀nti tòò youri. 51 K̀è Yesu d̀ò: Yóunè memme. K̀ékááké de kòò ǹit̄̀ti tòò, k̀é dì mièk̀unne, 52 k̀édeè k̀énáké ikuó ǹiùbè nè bèè bàa Kuyie nc̄̀t̄̀tè be kò be kòt̄̀bè nè beheik̀enkòt̄̀bè bèè k̀àtení ke bo ò pf̄ nke d̀ò: Di k̀àtenèni yese nye nè ipààti ke d̀ò n tú onit̄̀k̀òt̄̀t̄̀à? 53 Nh ̀õ ndi bonèmu yewe yem̀òu Kuyie nc̄̀t̄̀tè mièke bá di í m pf̄. Di kò dim̀ǹni dìi t̀uàke d̀indi nè dibìnni kòò kpààti.

Pieri ǹènnimè Yesu

(Wénté Matie 26:57-58, 69-75 nè Mariki 14:53-54, 66-72 nè Isãã 18:12-18, 25-27)

54 K̀è bèè pf̄ nYesu k̀ékàtenè ikuó ǹit̄̀ti dièwè c̄̀t̄̀tè, k̀è Pieri nt̄̀u nke díetirì. 55 Ke s̀ó mbè t̀uàti muhãã nke iiri kudànk̀u cuokè, k̀è Pierii karoo be borè. 56 Kòo nitipot̄̀nti m̀òu ò yà, kòò k̀ari muhãã ntaké, kòo mme nhò ẁúó nkébéi nke d̀ò: We ǹit̄̀ti do neínèmu Yesu.

57 Kè Pierii nenni ke dò: Onitipòkù, n yí ò yé.

58 Kè dèe yíe sámpó kòo tǎu mǎu ò yà, kébéi nke dò: A tú be kòo mǎu nwe, kè Pierii ò tǎnné ke dò: N yí ò wǎnnè.

59 Kè dèe yíe kémǎntoo sámpó tewebiètè mèmáà tǎmè kòo tǎu mǎu búi nke dò: Mómumu ò nhoniti yie ndo ò neínemu, ò tú Kadidee kou nwe. 60 Kè Pierii ò tǎnné ke dò: N yí yé a dó ké n náké tì. Ò kraá ke me nnáá nkè tekotete kú. 61 Kè ti Yiè nwǎǎte kǎwǎnté Pieri, kòo denteni ò do ò náké tì ke dò: Tekote bo nyóó kú nkàa nenni kuce mǎtǎati ke tú a í n yé. 62 Kè Pierii yè kénkuò tinǎnni.

Bè do daúmè Yesu kòo puoti

(Wǎnté Matie 26:67-68 nè Mariki 14:65)

63 Bèè bàa Yesu kè bè nhò daú kòo puoti, 64 ke níi kǎá nho ò kè kuyàakù ké nhò bèkú ke tú: Náké wèè da poté.

65 Kòo sǎá nyesǎǎmbè tǎyè péu.

Bè bekénènè Yesu kubeéndieku kudièkù

66 Kè dèe wǎnté kè dihei kó bekótibè nè ikuó niùbè kó bekótibè nè ikuó wǎǎbè, kè bèe tíi nkékotenè Yesu kubeéndieku diekù, 67 kòo beke ke dò: Kè fǎǎ tú Kirisi a ti náké, kòo bè tǎnné ke dò: Bá kè n di náké di í yóó yie. 68 Kè m me ndi beke timati di í yó n tǎnné. 69 Onitibire bo kari yíe Kuyie mmuwǎrimú mumǎu yie mbakù yóu.

70 Bǎmǎu kè bè dò: A tǎ ntú Kuyie mBire ndaà? Kòo dò: Di ti mbéi, n de n tú.

71 Kè bè dò: Ti né tǎnke baà ònti ti kèemu ti mómǎmbè ò búi nti nè o niù.

23

*Bè kàtènnèmè Yesu Pidati borè
(Wénté Matie 27:1-2, 11-14 nè Mariki 15:1-5 nè
Isää 18:28-38)*

¹ Kè bèe íté βεμου κέκατενè Yesu Pidati borè,
² ké nhò wátìrì κε tú ò sukii benitìbè mβε κè bè
bo yete okpààti, κε bè nàá nke tú bè bá nyietì
dàmpòò okpààti diewè Sesaa, κε yu omàá κε tú
Kirisi okpààti.

³ Kè Pidatii ò beκε κε dò: Fṣṣ tu Sifube kóò
kpààtàà? Kòò tḗnné κε dò: A ti m̀béi.

⁴ Kè Pidatii náké difṣnnì nè ikuó niùbè kó bekótìbè
κε dò: N yí yà onitì yie nkó meyei.

⁵ Kè bè nyetíróo κε tú: Ò sukii benitìbè mβε κè bè
bo yete okpààti. Ò dè keté Kadidee nwe κε ta Sudee
omou κε tũκενèní diε.

Pidati duóm̀mè Yesu Edoti

⁶ Pidati kèè dìi m̀nnnì Kadidee kó diyètìrì kébeκε
κε dò: A tú Kadidee kou nweà?

⁷ Ò kèè dìi m̀nnnì Yesu túmè Kadidee kou kóò
duónko Edoti, κε sṣ nhEdoti bo Sedisademmu de
kó yewe. ⁸ Kè Edotii yà Yesu κè d̀εε ò narike mediè
nke yé ò do yomè o kōmε, kéndó wèe d̀òò tidietì kòo
yà. ⁹ Kòò bíéké Yesu tináaḥtì péu ò me nyí nhò
tḗnné tìmatì. ¹⁰ Kè ikuó niùbè kó bekótìbè nè ikuó
wāābè ncómmú κε wátìrì Yesu mediè. ¹¹ Edoti nè o
kó behāāp̀òmbè κè bè nhò daú, koò sṣṣ, kóò dàtinné
diyaāb̀òrì sàārì, kéwḗte kóò duónko Pidati. ¹² De kó
diyìe Edoti nè Pidati κè bèe narike κε do sī.

*Bè fṣṣm̀mè Barabaasi κε baaké Yesu kudapāātí
(Wénté Matie 27:15-26 nè Mariki 15:6-15 nè Isää
18:39-19:16)*

13 Kè Pidatii tí nyikuó nùbè kó bekótìbè nè diheì kó bekótìbè, ké bè nàké ke dò: 14 Di kàtènní onìtì yie m borè ke tú ò sukii benìtìbè kè bè bo yete okpààtì kpeti, kè nh ò bìéké di ìkè m me nyí yà ò càke mù. 15 Edàti me mmúnke í yà o yei mmamè ke wète ke wè nni nduonni, ò tũ nyí dòò meyei mmamè mèè bo nte kè ti ò kùò. 16 M bo duó nkè bèe ò puotí kè nh ò fīī.

[17 Bá dīi yentébanni Pidati do ð ndò nké bè fīī nkukpetínkù kùmàà ndi.]

18 Kè bèe pīéké beməu ke dò: Kuò onìtì yie nké fīī Barabaasi.

19 (Bè do yete okpààtì kpeti nti kè dikpànni ànné kè Barabaasi kuò onìtì kè bè nhò kpetí.) 20 Kè Pidati ndó kēfīī nYesu, ke yíé kébéinnè ditīnni. 21 Kè ditīnni dake pīéké ke dò: Baaké we kudapāātí! Baaké we kudapāātí!

22 Kè Pidatii wète kébéi nkuce metāāmmè ke dò: Ò dòò òmmè yei? N yí yà ò càrèmu mùù bo nte kè ti ò kùò. M bo duó nkè bèe ò puotí kè nh ò fīī.

23 Kè bè nyetíróo ke pīékù ke tú: Baaké we kudapāātí, baaké we kudapāātí! Kè be toweku dake déukú kòò na. 24 Kè Pidatii yóu kényie mbe kpeti, 25 kēfīī mbè do yete okpààtì kpeti kè dikpànni ànné kè wèe kuò onìtì kè bè nhò kpetí, ké bè duó nYesu kè bè bo ò dòò bè ò dónèmè.

*Bè do kərinèmè Yesu ke bo baaké
(Wénté Matie 27:32-44 nè Mariki nè 15:21-32 nè
Isāā 19:17-27)*

26 Kè bè níkərinè Yesu ke bo baaké, kéconè Siməə Sidenni eì kóò nìtì məù kòò kūntiní kupaku, kè bèe ò pī nkòò tou nkudapāātí, kòò nkù tə ke tũ nYesu.

27 Kè ditĩnnì ò urí, kè benitipòbè meí meí ke kuò nho kpéí. 28 Kè Yesu wě̃ete ké bè nàké ke dò: Sedisademu kó benitipòbè bá nkuònnè n kpéí, pètìnke ñkuònnè dimáà kpéí nke nè di bí kpéí. 29 Ke yé yewe kpaanímèmu kè bè bo yí dè ñnaati sihãũnsi, bèè í pié, bèè í yǎǎ nyibí. 30 De mǎnni benitibè bo nnáá nyetǎrè ke tú: Duónèní ké ti yǎke! Ke náá nsitǎǎ ke tú: Tí kǎǎnnè. 31 Kè bè dǎdri mie nkudóu kusũũkù, kukperikù kperè bo ndómmè?

32 Kè bèe kǎtenení benitikòbè bèdébè, bè yóó wě̃nnénè bè Yesu kékuo. 33 Bè tũðke dii mǎnni dibòri marì bè tu di Kodikotaa (dèè tu kuyukũ) ké de mbaaké Yesu nè benitikòbè bèdébè, yie nho bakù youú, otòu kucǎnku. 34 Kè Yesu béi nke dò: N cice cǎé mbe bè í yé bè dǎdri dè.

Kè tihãǎpònti tǎǎ tété kétotè o yààti. 35 Kè benitibè ñcómú ðborè koò wùó nkè Sifube kó bekótibè nhò daú ke tú: Wenwe wèè deeté betabè, kòò mènke tú Kirisi nwe, Kuyie ntǎǎté wè wèè deeté omáà.

36 Kè tihãǎpònti múnke nhò daú, ke tóónko kóò duó mmenéyǎǎ nke dò: 37 Kàa mènke tú Sifube kóò kpààti nwe, deeté amáà!

38 Kè bèe wǎri tedabèetè ke dò: Yie nweè tu Sifube kóò kpààti. Kédanne kudapǎǎti yómmè.

39 Bèè nitikòbè bè ò wě̃nnénè bè ke baaké kè be kóò mǎu nhò daú ke tú: Fǎǎ baa tú Kirisàà? Deeté amáà ke né ti deeté.

40 Kòò tǎu ò kpannè ke dò: A baa dé Kuyie naa? Fǎ nnè we di bo difòtìri dimáà ndi. 41 Tínti dǎd mèè yei mmǎnnè bè ti kuomu, wenwe me nyí dǎd meyei mmamè, 42 kédeè kénáké Yesu ke dò: Kàa wě̃tení dii mǎnni a kpààtiyuu mièke a nyé n kpéí. 43 Kè Yesu

ò nàké ke dò: N da náá mmómumu nwe, a bo nni mbonè yíe ndiwèihèi mieke.

Yesu kũũ nkó tináànti

(Wénté Matie 27:45-56 nè Mariki 15:33-41 nè Isāā 19:28-30)

⁴⁴ Diyie dó kécómmú dìi m̀ǹǹni yeyo kè d̀e biitoo ketenkè kemou k̀mbi, k̀tuokenè tewebiètè mètàāti. ⁴⁵ Bá diyie t̀nkè í nná kè Kuyie ncĩètè kó kuyàāk̀u k̀tè ku cuokè. ⁴⁶ Kè Yesu pĩ̀kè ke d̀ò: N cice nh ānné m m̀á a ǹu mieke nke.

Ò b̀i m̀m̀m̀e k̀deè k̀t̀t̀e. ⁴⁷ Kè Odommu k̀be kó kuhā̀p̀ǹk̀u yà d̀è d̀ò k̀sāntè Kuyie nke d̀ò: Onit̀i ỳe m̀m̀ǹke í d̀ò m̀eyei mmamè.

⁴⁸ B̀è do k̀t̀ǹi muwéim̀u, b̀è yà dìi m̀ǹǹi d̀è d̀ò kè be ỳm̀m̀e caàrè kè b̀è ncì̀r̀i ke pĩ̀ mpĩ̀ m̀be cĩncĩ̀r̀è nè m̀eyencaàr̀imè. ⁴⁹ B̀è ỳé Yesu nè benitipòbè b̀è do ò ǹitinè nè Kadideeǹi kè b̀è ncómmú m̀kentimè ke wúó ndèè d̀òr̀i.

Bè kũnnémè Yesu

(Wénté Matie 27:57-61 nè Mariki 15:42-47 nè Isāā 19:38-42)

⁵⁰ Onit̀i m̀ù weè do bo dibeént̀inǹi mieke kè b̀è ò tu Sosefu, k̀o tú onitisà̀u ke d̀òr̀i Kuyie ndó d̀è.

⁵¹ Wenwe do í yie nho k̀be kpeti, ò m̀e nyí nk̀kè b̀è t̀i d̀òr̀i d̀è, ò do tú Adimatee eì kou nwe, ke baa Kuyie nk̀p̀àtiyuu. ⁵² K̀o k̀te k̀m̀o Pidati diǹù ke bo kũnné Yesu, ⁵³ k̀ò cũ̀nǹi kudapā̀ti, k̀ò pũ̀ nkuyasà̀k̀u, k̀d̀ú nkufōti mieke b̀è do keú k̀u dipèr̀i ìnkè, bá b̀è mu nyí nk̀u kũnné òm̀u. ⁵⁴ D̀è do tú Sifube kó t̀om̀p̀ùtè ketír̀i k̀ù yuoku nku, kè d̀è né bo wenté kè t̀è m̀bo.

⁵⁵ B̀è nitipòbè do ǹeinèní Yesu Kadidee, kè b̀è ǹinè Sosefu k̀yà kufōti nè b̀è ò d̀ú m̀m̀è

botí, ⁵⁶ kέwēte kékò nkédòò mekùò nnè tùdààrí, kénhompu teom̀pùtè yiè ikuó yēm̀m̀è.

24

Yesu yāntém̀è

(Wénté Matie 28:1-10 nè Mariki 16:1-8 nè Isāā 20:1-10)

¹ Dìmáàsì kó dikūnweñ̀nì sèl̀ kè benitipòbè nkòri kufṑti ke tò mekùò mm̀è kəkénè tùdààrí bè d̀òò mè, ² kénsó̀ nditárí dìi do poke kufṑti dì pòòte. ³ Kè bèe ta bá bè í nyà ti Yiè nYesu. ⁴ Kè d̀èe bè di, kè bèe yà benitìbè bèdébè kè bè dàátí tiyaàpéítì kè tì mièti. ⁵ Kè kufṑwaá mpí mbenitipòbè kè bè nsíi nsíi, kè de kó benitìbèe bè beke ke d̀ò: Dè d̀omme kè di waà nwèè fòu becírìbè mieke? ⁶ Ò í kpaá die nhò yāntému, dentenèní ò sòò di nàké tì ò kpaá dìi m̀onnì Kadidee ke d̀ò: ⁷ Bè bo pí Onitìbire kédúò mbèè í tũ nKuyie nkè bèe ò baaké kudapāātí ñnkè kòo yānté diyìè tǎānnì yiè.

⁸ Kè bèe dentení Yesu sòò bè nàké tì, ⁹ kέwēte kékò nkénáké Yesu tancòumbè tepíítè nè omáà nè betòbè. ¹⁰ Maari Makitadaa kou nè Isanni, nè Maari Isaku yō, nè benitipòbè tòbè bèe do tì nàké Yesu tancòumbè. ¹¹ Kè Yesu tancòumbè yēm̀m̀è ndò mbè í yé bè nàá ntì ntì bá bè í ntì tá. ¹² Kè Pierii coké kékote kufṑti késíéké, káyà tiyààtì bè sòò ò pǎũ ntì máà, kénwētìní o kòbe borè, kè dè ò di nè d̀èe d̀òò de kpéí.

Yesu benkem̀è omáà bèè kòri Emayuusi

(Wénté Mariki 16:12-13)

¹³ De kó diyìè kè Yesu tancòumbè bèdébè nkòri teheitè matè bè tu tè Emayuusi, nè Sedisademmu kè dè m̀òke cìdòmétìribè tepíítè nè omáà, ¹⁴ kénkérí ke

náante dèè dòò. ¹⁵ Bè náante memme kè Yesu bè nìnte kè bè ñneí. ¹⁶ Kè dèmarè né nkānké be nuò nkè bè í nna kóò banté. ¹⁷ Kè Yesu be beke ke dò: Di náá mba nkpríí?

Kè bèe cómmóò kè bè yèmmè cààrè. ¹⁸ Bè tu wè Kedeopaasi kòo ò tēñné ke dò: Fó nwe amáà wèè bo Sedisademma ke í yé dèè dòò ye ñwe miēke. ¹⁹ Kè Yesu beke ke dò: Ba ndòò? Kè bè dò: A í kèè tìl tū̀kení Yesu Nansareti kou, wèè tu Kuyie mpāānāāntì náāntò ke dāari tidiēti ke náá nkòo náāntì mōke muwērimú, Kuyie nnè benitìbè kè dè yéà? ²⁰ Kè ikuó niùbè nè dihei kó bekótìbè kè bè ò pī nke yē mbèè ò kùò, ke duó nkè bè ò baaké kudapāātí. ²¹ Tì yèmmè do dò nweè yóó deētē Isidayēeribe! Yíe nwe diyìè tǎānnì nè dè dòòmè. ²² Kè ti kó benitipòbè mabè pìke cùte ke kòte kufōti ke wētení ke nàké kè dè ti di, ²³ ke yē mbè í ò yà ke yà Kuyie ntōrè, kè yè bè nàké ke tú ò yānté. ²⁴ Kè ti kōbe mabè kòte kufōti ke sǒ ndè dò benitipòbè do tì nàkémè, bè me nyí ò yà.

²⁵ Kè Yesu dò: Díndi benitìbè bèè dónté meyèmmè ke í cāā di bo ntāmè Kuyie mpāānāāntì náām̀bè nàké tì. ²⁶ Kirisi do í dò nkéǎǎtè mèè botí ke né na kédeukaà?

²⁷ Kédeè ké bè nàké Kuyie nnāāntì tìl wāri Mōyiisi kó yepáte nè Kuyie mpāānāāntì náām̀bè kpeye, ké bè nàké timou tìl wāri o kpríí.

²⁸ Bè tǎōnnè dìl mōnnì bè kàri tēè eitè kè Yesu dōò kéndò nhò pēnké. ²⁹ Kè bèe yete ke dò: Yóu kè tí yíè nkè diyìè deèmu, kè keyènkè bìiri.

Kòo yie nkè bèe ta kébáté. ³⁰ Bè yóó di dìl mōnnì kòo túóté pēè, kēsānte Kuyie, nkóò wérí ké bè duó.

³¹ De mōnnì kè dèe bè wenke, kè bèe ò banté ke né ò

móntóo, ³² Ké n náá mbe máà ke tú: Dè do í dò muháá mmamù cóú nti miéke ò ti náánnè diì m̀nni kuce ke ti benkú Kuyie nnáàntàà?

³³ Kè bèe p̀nkεε íté kéw̄εte Sedisademmu kénsó nYesu tancòumbè tepíítè nè omáà nè betabè kè bè tikú. ³⁴ Kè bèe bè nàké ke d̀: Móm̄muo ti Yiè nyáántému ke benke omáà Simoo.

³⁵ Ké bè nàkénè t̀i d̀ò bè k̀r̀i diì m̀nni nè bè ò bantémè ò wéú diì m̀nni p̀éè.

*Yesu benkemè omáà o tancòumbè
(Wénté Matie 28:16-20 nè Mariki 16:14-18 nè Isāā
20:19-23 nè Yesu T̄rè 1:6-8)*

³⁶ Bè kpaá ke me nnáá nkè Yesu cómmóo be cuokè ke d̀: Kunaatí ndi bonè!

³⁷ Kè kufōwáá mbè p̄i nkè be yèmmè ndò ndibòò mari ndi. ³⁸ Kè Yesu be beke ke d̀: Di k̄mb̀òt̀i duonè ba? Dè dòmmε kè di í t̄a ke dò mmí nwe?

³⁹ Wénténè n nou nè n naàc̀èi, m̀nwe m móm̄muo, n káákénè k̀yà, dibòò mari í m̀ke tikònti di me nwúo nkè m̀ m̀ke t̀i.

⁴⁰ O béi mmεmmε ké bè benke o nou nè o naàc̀èi.

⁴¹ Kè diwèi bè p̄i mbè né mu mbaa í ntá ke dò nweñwe, k̀o bè beke ke d̀: Di í m̀ke d̀marè kè n diáà?

⁴² Kè bèe ò duó ndiyĩnkèè diì ãũ. ⁴³ K̀o di c̀uté kécááké be ìkè. ⁴⁴ Kédeè ké bè nàké ke d̀: N sòò t̀i ndi náá, n kpaá di bonè diì m̀nni ke tú: T̀i w̄ari n kpéi M̄oyiisi páte miéke nè Kuyie mp̄āñáànt̀i náam̀bè kó yepáte miéke nè yesāā nkpeye miéke t̀i dò nkédòòmu.

⁴⁵ Mεmmε k̀o bè duó mmεc̀i nkè bè bo banténè t̀i w̄ari, ⁴⁶ ké bè nàké ke d̀: T̀i w̄arimu ke tú Kirisi dò nkéḗútému, kè bèe ò k̀u, k̀o yánté diyìè t̄ānni yiè. ⁴⁷ Kè Kuyie nnáànt̀i nàké k̀keténè

Sedisadεmmu nè ibotí imou miεkoo. Kè benìtìbèε banté be yei nkéceete kè Kuyie mbè cī́. ⁴⁸ Di dè yàmu ke dò nkénáké di yà dè. ⁴⁹ Né nkpaánè diε nSedisadεmmu kè n di duó nkeĩnkè kó muwērí mú n cice yē nhò yóó di duó mmù.

Yesu dèkemè keĩnkè

(Wénté Mariki 16:19-20 nè Yesu Tōrè 1:9-11)

⁵⁰ Kè Yesu deè ké bè kòtenè Betannii bíékè, kéyoute o nou be ĩnkè ké bè pã mesàà. ⁵¹ Ò bè pãã ndiì mōnni mesàà nkéíté kēndeètì keĩnkè. ⁵² Kè bèε nínkú, kòò sãnte kéíté nè kuyēnnaatí kéwēte Sedisadεmmu, ⁵³ kέmbo Kuyie ncīētè sãã ke sãntí Kuyie.

Bibiri Kuyie Nnààntì Pátírì
The Holy Bible in the Ditammari language of Benin

copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 1 Jun 2022

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16